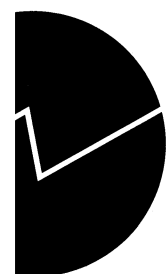

Taran Fæhn og Torbjørn Hægeland

Rapport

**Effektive satser for næringsstøtte
1994**

Taran Fæhn og Torbjørn Hægeland

**Effektive satser for nærings-
støtte 1994**

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpige tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Rettet siden forrige utgave	Revised since the previous issue	r

ISBN 82-537-4323-8
ISSN 0806-2056

Emnegruppe

09 Nasjonal økonomi og verdiskapning

Emneord

ERA
Kraftprisdiskriminering
Næringsstøttevirkninger
Skjermingsstøtte
Subsidier

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå

Sammendrag

Taran Fæhn og Torbjørn Hægeland

Effektive satser for næringsstøtte 1994

Rapporter 96/18 • Statistisk sentralbyrå 1996

Denne rapporten belyser næringsstøttens størrelse og sammensetning i 1994 ved hjelp av såkalte effektive støtte-rater, ERAs (Effective Rates of Assistance). ERA måler den prosentvise effekten av næringspolitikken på næringenes evne til avlønning av arbeid og kapital. Beregningene peker ut jordbruket og næringsmiddelindustriene (unntatt fiskeforedling) som mest støttet i 1994. Her spilte støtte som følge av importhindringer en betydelig rolle. I tillegg mottok jordbruket omfattende subsidier. Skipsbyggingsindustrien var også betydelig subsidiert. Andre konkurranse-utsatte næringer var i mindre grad støttet. Metallproduksjon og treforedling hadde fordel av en viss subsidiering av prisene på elektrisk kraft. Skogbruk, fiske og fiskeforedling mottok alle noe næringssubsidier. Ellers er ERA-utslagene små. Tidligere er tilsvarende beregninger gjort for årene 1989 og 1991. Det relative bildet har endret seg en del. Dette skyldes i stor grad EØS-avtalens forbud mot flere typer handelshindrende tiltak utover toll, i tillegg til en omdirigering og generell reduksjon av netto næringssubsidier. Mange produktskatter er dessuten fjernet eller redusert – dette gjelder blant annet avgifter på elektrisitet og næringsmidler. I beregningene for 1994 økte produsentprisene for alle de skjermede næringene som følge av næringspolitikken. De hadde med andre ord negativ støtteeffekt av næringspolitikken, enten direkte via netto næringsavgifter, eller via avgifter og økte priser på vare-innsats. Bildet for de skjermede næringene i 1994 tilsvarer i stor grad situasjonen i 1991.

Emneord: ERA, kraftprisdiskriminering, næringsstøttevirkninger, skjermingsstøtte, subsidier

Prosjektstøtte: Denne rapporten er lagd på oppdrag for Finansdepartementet, Økonomiavdelingen innenfor Rammeavtalen om næringsstøtteindikatorer.

Innhold

1. Innledning og sammendrag	7
2. Prinsipielt om ERA-modellen	9
3. Endringer i datagrunnlag og klassifisering	11
3.2. Betydningen av nytt kryssløpsgrunnlag	11
3.3. Den nye aggregeringen i nasjonalregnskapet	12
3.4. Den nye modellaggregeringen	12
3.5. Endringer i behandlingen av budsjettmessig næringsstøtte	13
4. Kvantifisering av næringsstøtten	14
4.1. Handelspolitikk	14
4.1.1. Generelt om importregimet i 1994	14
4.1.2. Metoder for måling av skjermingsstøtte	14
4.1.3. Tollsatser i 1994	16
4.1.4. Ikke-tariffære handelshindringer i 1994	16
4.2. Næringsstøtte gjennom subsidier og avgifter	19
4.3. Prisdiskriminering på elektrisk kraft	20
5. Beregninger av effektive satser for næringsstøtte	23
5.1. Den næringsvise fordelingen av effektiv støtte	23
5.2. Sammensetning av støtten til de ulike næringene	27
5.3. ERA som følge av partielle politikkenninger	28
5.3.1. Fjerning av alle avgifter og subsidier	28
5.3.2. Fjerning av alle subsidier	30
5.3.3. Fjerning av alle handelspolitiske tiltak	31
5.3.4. Fjerning av prisdiskriminering på elektrisk kraft	33
5.3.5. Effekter av all støtte når avgifter holdes utenfor støttebegrepet	34
Referanser	35
Vedlegg	
1. Aggregering til modellvarerivå	36
2. Grupperingsstandard for produkter	38
3. Fjernede produktskatter i ERA-beregningene	62
4. Fjernede næringssubsidier i ERA-beregningene	63
5. Fjernede næringskatter i ERA-beregningene	75
Tidligere utgitt på emneområdet	78
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	79

1. Innledning og sammendrag¹

Spekteret av politiske instrumenter som påvirker en næringsproduksjons- og markedsforhold er meget vidt. Det kan dreie seg om virkemidler rettet direkte inn mot næringsproduksjon eller mot bruken av spesielle varer eller andre innsatsfaktorer. Videre kan slike tiltak i én næring få ringvirkninger på andre vertikalt tilliggende næringer. Effektive støtterater - ERAs (*Effective Rates of Assistance*) - er utformet for å kunne måle i hvor stor grad vidt forskjellige ordninger gjennom ulike mekanismer samlet sett påvirker næringene. Effekten av næringspolitikken måles ved den prosentvise endringen i næringenes evne til å avlønne arbeidskraft og kapital² som følge av støttetiltakene. Ved hjelp av dette samlemålet blir det mulig å

- rangere næringer etter hvor stor effekt de får av det totale støttereget eller av enkelte støttetiltak
- peke ut hvilke tiltak som betyr mest i hver næring og om det er tiltak som motvirker hverandre
- studere hvordan virkningen av enkelte politikktiltak kan være avhengig av støttepolitikken ellers
- kvantifisere hvilke støttebidrag til en næring som gis henholdsvis direkte og indirekte via kryssløpet
- studere variasjon i støtteeffekten over tid i de enkelte næringer

Næringspolitikk kan defineres som de tiltak som slår ulikt ut i næringers ERA. I praksis er det imidlertid ikke mulig å modellere og kvantifisere alle tenkelige politiske inngrep i en analyse. Vi har gjort en utvelgelse

av støtteordninger som *ex ante* antas å ha betydelig støtteeffekt. De tiltak som inngår er³

1. Indirekte skatter og subsidier
2. Regulering av priser på elektrisk kraft
3. Toll og ikke-tariffær handelspolitikk

En viktig svakhet med ERA-begrepet er at det bare lar seg definere for konkurranseutsatte næringer. Dette er næringer som (hovedsakelig) produserer varer som kan handles internasjonalt⁴. I modellen antas prisene på disse varene å bli bestemt av prisene på utenlandske substitutter. Støtte til disse næringene vil i sin helhet slå ut i økt evne til primærfaktoravlønning og økt ERA. For næringer som er skjermet fra utenlandsk konkurranse er forholdet motsatt; støtte antas å bli veltet over i reduserte produktpriser, slik at faktoravlønningen holdes uendret. De skjermede næringene får således en ERA som pr. definisjon blir null. Produsentprisendringene kan brukes for å antyde støtteeffekten for skjermede næringer⁵. Gjennom disse prisendringene spiller støtten til skjermede næringer en potensielt viktig indirekte rolle i bestemmelsen av ERA for de konkurranseutsatte næringene, som får endret sine innsatsvarekostnader⁶.

Modellen som benyttes i ERA-beregningene, er en omfattende priskryssløpsmodell med 30 private næringer⁷ og 56 produkter. Det antas frikonkurranse og konstant skalautbytte i produksjonen. Estimering av

¹ Vi takker Jan-Reinert Kallum og Jan Erik Støstad i Finansdepartementet for nyttige kommentarer underveis. Fra Statistisk sentralbyrå har Wenche Drzwi, Leo Andreas Grünfeld, Erling Holmøy, Tor Arnt Johnsen og Birger Strøm levert viktige bidrag til arbeidet.

² ERA-begrepet tar teoretisk sett utgangspunkt i netto faktoravlønning pr. primærfaktorenhet. I vår studie, hvor primærfaktorbeskatning ikke er inkludert i støttebegrepet, blir det ingen forskjell på netto og brutto. Videre inkluderer ikke ERA-analysen kvantumseffekter, slik at det blir vilkårlig hvordan vi normerer faktorinntekten, så lenge vi studerer prosentvise endringer. Vi bruker i fremstillingen faktoravlønning pr. produsert enhet. Dette kalles ofte den effektive outputprisen til næringen. Se for eksempel Holmøy et al. (1993), kapittel 1 for en diskusjon av disse begrepene.

³ Dette er de samme som i tidligere ERA-beregninger for 1989 og 1991 i Fæhn et al. (1995).

⁴ Oppdelingen av den private økonomien i henholdsvis konkurranseutsatte og skjermede næringer er den samme som i de foregående ERA-rapportene, Holmøy et al. (1993) og Fæhn et al. (1995). I Fæhn og Grünfeld (1996) gis en kritisk vurdering av denne inndelingen.

⁵ Måling av støtte til de skjermede næringene er tatt opp i Fæhn og Grünfeld (1996).

⁶ Holmøy og Hægeland (1995) illustrerer betydningen av disse kryssløpseffektene.

⁷ Meningsfylte konklusjoner om allokeringseffekter av støtte (se nedenfor) forutsetter at et uttømmende sett av økonomiens næringer er med i modellen. Likevel er den offentlige sektor og virksomheten på kontinentalsokkelen utelatt. Vi antar dermed implisitt at disse næringenes tilpasning bestemmes av andre forhold enn de næringspolitiske virkemidlene vi studerer.

priselasiteter er dermed ikke nødvendig⁸. At det kreves relativt lite og ukontroversiell forhåndsinformasjon, er ERA-modellens viktigste fortrinn i forhold til mer omfattende makromodeller. Dataene som legges inn er stort sett observerte, i form av nasjonalregnskapstall eller spesialberegninger av næringsstøtte. Modellen tar likevel vare på mye av kompleksiteten og simultaniteten i næringspolitikkenes virkemåte. Dermed kan den gi oss svar på mange næringspolitiske problemstillinger. Spesielt kan ERA, under visse forutsetninger, være en indikator på hvordan støttepolitikken påvirker næringsstrukturen. I en liten åpen økonomi med gitt tilgang på primærfaktorer, der produktprisene er gitt av verdensmarkedspriser og eventuelle handelspolitiske tiltak, vil det være positiv korrelasjon mellom endringer i faktoravlønning på den ene side og produksjonsendringer på den andre. Som det er detaljert gjort rede for i Holmøy et al. (1993), hviler denne sammenhengen på en del forutsetninger, som tildels er urealistiske. Hvor godt ERA-indikatoren kan predikere allokeringseffekter av endringer i støttepolitikken blir et empirisk spørsmål.

I de senere årene er også andre indikatorentilnærminger for å analysere handels- og næringspolitikk blitt foreslått. Eksempler er Cordens *uniform ad valorem tariff* (Corden (1966)), som er en indikator for handelspolitikkenes restriktivitet overfor import, og den såkalte *trade restrictiveness index (TRI)* i Anderson, Bannister and Neary (1995), som skal indikere velferdsvirkningene av handelspolitikk og andre markedsinngrep. Ingen av disse er ment å si noe om effekter på næringsstrukturen. Det er derimot indikatoren i Hægeland (1994 og 1996), som er en analogi til ERA-indikatoren innenfor et rammeverk med monopolistisk konkurranse mellom produsenter av differensierte produkter. Felles for forslagene er at de krever mer informasjon, blant annet om ulike elastisiteter. Slike er ikke observerbare på samme måte som informasjonen i ERA-modellen, men må estimeres. Man begynner da å nærme seg behovet for informasjon som er nødvendig i en fullstendig modellanalyse, og det er da tvilsomt om det er særlig hensiktsmessig å lage en indikator framfor å la en mer omfattende makromodell svare på problemstillingene.

Særlig i internasjonal sammenheng kan det lettere å enes om felles forutsetninger for å lage sammenlignbare ERA-beregninger enn å satse på generelle likevektsmodeller. Også i nasjonal sammenheng kan det være hensiktsmessig å benytte enkle metoder til å kartlegge de næringspolitiske virkemidlene og studere effekten av dem på en konsistent måte. ERA-analyser kan uansett være et nyttig instrument for å avsløre hvilke næringer eller støtteordninger som peker seg ut

som områder der mer fullstendige analyser kan være hensiktsmessige.

Denne rapporten belyser næringsstøttens størrelse og sammensetning i 1994. ERA-beregninger for 1994 peker ut jordbruket og næringsmiddelindustriene (unntatt fiskeforedling) som mest støttet. Skjermingsstøtten spilte en betydelig rolle i disse næringene. I tillegg mottok jordbruket omfattende subsidier. Skipsbyggingsindustrien var også betydelig subsidiert. Andre konkurranseutsatte næringer var i mindre grad støttet. Metallproduksjon og treforedling hadde fordel av en viss subsidiering av prisene på elektrisk kraft. Skogbruk, fiske og fiskeforedling mottok alle noe nærings-subsidier. Ellers er ERA-utslagene små. Tidligere er tilsvarende beregninger gjort for årene 1989 og 1991, se Fæhn et al. (1995) og Holmøy et al. (1993). Det relative bildet har endret seg en del siden 1991. Dette skyldes i stor grad EØS-avtalens forbud mot ikke-tariffære handelshindringer, men også en omdirigering og generell reduksjon av netto subsidier. Mange vareavgifter er dessuten fjernet eller redusert – dette gjelder blant annet avgifter på elektrisitet og næringsmidler. I beregningene for 1994 økte produsentprisene for alle de skjermede næringene som følge av næringspolitikken. De oppnådde med andre ord *negativ støtteeffekt* av næringspolitikken, enten direkte via netto næringsavgifter, eller via avgifter og økte priser på vareinnsats. Bildet for de skjermede næringene i 1994 tilsvarer i stor grad situasjonen i 1991. Et viktig unntak er bank- og forsikringsvirksomheten, som fikk store ekstraordinære statlige overføringer i 1991 i forbindelse med bankkrisen.

Rapporten er videre disponert som følger: Kapittel 2 gjennomgår prinsippene i ERA-modellen. Siden forrige ERA-rapport, Fæhn et al. (1995), er det skjedd omfattende tekniske endringer i nasjonalregnskapet (hovedrevisjonen i 1995). De viktigste konsekvensene for ERA-beregningene er påpekt i kapittel 3. I kapittel 4 er støttepolitikken gjennomgått og kvantifisert. Kapittel 5 presenterer resultatene fra ERA-beregningene i form av ERA-tall for konkurranseutsatte næringer og produktprisendringer for naturlig skjermede næringer.

⁸ Hægeland (1994) gjør en ERA-beregning på en modell basert på monopolistisk konkurranse og stordriftsfordeler. Informasjon om elastisiteter må da legges til grunn. Resultatene blir sammenlignet med resultatene fra modellen som er benyttet her.

2. Prinsipielt om ERA-modellen

I dette kapitlet gjengis i korthet prinsippene i priskryssløpsmodellen som brukes i beregningene. Den er detaljert beskrevet og forklart i Fæhn et al. (1995) og Holmøy et al. (1993). En næring kan generelt produsere flere vareaggregater, både konkurranseutsatte og skjermede. Dersom en nærings hovedvarer primært består av konkurranseutsatte varer klassifiseres næringen som konkurranseutsatt, og tilsvarende gjelder for skjermede næringer. Sentralt i forklaringen av begrepet ERA står likevektskravet om likhet mellom produsentinntekter pr. enhet og enhetskostnader. Noe forenklet⁹ i forhold til ERA-modellen kan likhetskravet for en næring j formuleres:

(2.1)

$$\begin{aligned}
 & s_j + \sum_{i \in T} b_{ij}^O P_i^* (1 + t_i) (1 + t_i^T) + \sum_{i \in N} b_{ij}^O P_i \\
 & + \sum_{i \in K} b_{ij}^O P_i^* (1 + t_i) (1 + t_i^T) (1 + t_i^E) \\
 & = y_j + \sum_{i \in T} b_{ij}^I P_i^* (1 + t_i) (1 + t_i^T) (1 + t_{ij}^V) \\
 & + \sum_{i \in N} b_{ij}^I P_i (1 + t_{ij}^V) \sum_{i \in K} b_{ij}^I P_i^* (1 + t_i) (1 + t_i^T) (1 + t_i^E) (1 + t_{ij}^V)
 \end{aligned}$$

⁹ Forenklingen består i at en del detaljer relatert til grunnlaget for indirekte skatter og subsidier er neglisjert. Dessuten undertrykkes noen parametre som fanger opp evt. avvik mellom faktisk kapitalinntekt og avlønning til arbeidskraft i beregningsåret og de tilsvarende teoretiske størrelsene. Teoretisk svarer kapitalavkastningen til arbitrasjelikevekt mellom plasseringer i realkapital og alternativ avkastning representert ved bankinnskudd, mens avlønning til selvstendige næringsdrivende svarer til en tilsvarende likevekt mellom avlønning og alternativlønn. Endelig ser vi bort fra noen praktiske tilpasninger som er gjort for å utnytte mer disaggregert informasjon enn det som svarer til modellens aggregeringsnivå. Disse tilpasningene er kort omtalt nedenfor.

Øverste linje representerer produsentinntekter pr. enhet. s_j er netto næringssubsidier pr. enhet til næringen. De øvrige leddene er produksjonsinntekter. b_{ij}^O er gitte outputandeler for vare i i totalproduksjonen i sektor j .

T er mengden av konkurranseutsatte varer. De konkurranseutsatte varene sektor j produserer kan være gjenstand for handelspolitikk som høyner kostnaden ved å importere varen, slik som toll, representert ved t_i eller såkalte tekniske handelshindringer, representert ved tekniske tollsatser t_i^T . På samme måte som vanlig toll representerer tekniske hindringer et importkostnads tillegg. Et eksempel kan være tekniske standardkrav som er annerledes/strengere i Norge enn i utlandet *uten* at dette tilfører varen økt kvalitet sett fra konsumentenes side. Slike krav innebærer at utenlandske produsenter for å eksportere til Norge må tilpasse sine produkter. Dette gir ekstra produksjonskostnader som vil reflekteres i deres eventuelle eksportpris. Et annet eksempel kan være offentlige innkjøpsordninger som foretrekker norske produkter hvis prisen holder seg innenfor en viss grense i forhold til utenlandske anbud. Sammen med den eksogent gitte verdensmarkedsprisen inkludert fraktkostnader, P_i^* (senere referert til som *referanseprisen*), er såvel toll som tekniske hindringer med på å bestemme prisen på importerte varer og dermed prisene på deres hjemmeproduerte substitutter, som er med i mengden T .

Skjermede varer kan deles opp i to typer; *naturlig skjermede* og *kunstig skjermede*. N er mengden av naturlig skjermede varer. Dette er varer hvor teknologiske eller preferansestrukturelle forhold utelukker internasjonal handel. Prisene, P_i , på slike varer er bestemt av kostnadsforholdene i næringene hvor de er hovedvarer.

K er mengden av kunstig skjermede varer. Slike varer er beskyttet mot utenlandsk konkurranse av handelspolitiske tiltak som setter en *kvantitativ grense på hvor stor importen kan være*; enten i form av kvoter eller i form av kostnadsulemper for utenlandske produkter som i praksis utestenger all import. Toll eller tekniske hindringer som er prohibitive, virker således på samme

måte som importforbud. Ekvivalente tollsatser, t^E , er definert som den ad valorem tollsatsen som ville gitt samme importbegrensning som en bindende kvantitativ eller prohibitiv skranke på importen. Så lenge de kunstige skjermingstiltakene opprettholdes, er prisene på disse varene også bestemt av kostnadsforholdene i næringene hvor de er hovedvarer¹⁰. Dette innebærer at t^E i disse næringene er endogent bestemt.

Enhetskostnadene er representert ved nederste linje i (2.1). De består av avlønning pr. produsert enhet til de to primærfaktorene arbeidskraft og kapital, y_j , samt vareinnsatskostnader. y_j betegnes ofte som den effektive outputprisen til næringen. b_{ij}^I er inputkoeffisienter for vare i i totalproduksjonen i sektor j , t_{ij}^V er netto produktskatter på vare i når den brukes som innsatsvare i næring j . I denne forenklete presentasjonen representerer den også prisdiskriminering når det gjelder elektrisk kraft, uttrykt som det prosentvise avviket mellom næringens pris på elektrisk kraft og en nærmere definert likevektspris. For konkurranseutsatte varer er inputprisene ellers avhengig av handelspolitiske tiltak og referansepriser; for skjermede varer i både \mathbf{N} og \mathbf{K} gis de av forholdene i næringene hvor de er hovedvare.

For konkurranseutsatte varer som har gitte produsentpriser, vil endringer i støttepolitikk påvirke y_j . ERA er definert som den prosentvise endringen i y_j som følge av å fjerne næringsstøtten representert ved de typene vi har innbefattet. Politikkvareblene som definerer de direkte og indirekte støttetiltakene overfor næring j i ligning (2.1), er s_j , t_{ij}^V , t_i , t_i^T og t_i^E .

Som nevnt er ERA per definisjon lik null for skjermede næringer. La hovedvaren til næring j i ligning 2.1 være $n \in \mathbf{N}$. Endringer i støttevariablene vil representere skift i tilbudskurven (endringer i næringens kostnadskomponenter) eller etterspørselskurven (endringer i handelspolitikk overfor eventuelle konkurranseutsatte varer næringen selger). Dette vil veltes over i en motsvarende endring i P_n , mens y_i forblir uendret og ERA blir null. Noe tilsvarende vil gjelde for næringer hvor hovedvaren $k \in \mathbf{K}$. Hvis de kunstige skjeringsstøtteordningene beholdes som de er, vil endringer i andre indirekte eller direkte støtteformer motsvares av en endring i t_k^E , mens y_i forblir uendret. Hvis man derimot

legger om politikken for å opprettholde en gitt prisvirkning, dvs. en gitt t_k^E , av de kvantitative/prohibitiv importrestriksjonene eller hvis man fjerner dem helt, vil imidlertid hovedvaren og næringen gå over til å være konkurranseutsatt. Dermed vil produsentprisen være gitt som for varer $t \in \mathbf{T}$, og alle støtteendringer vil slå ut i endret y_i .

I praksis er hver hovedvare i beregningsopplegget et aggregat bestående av flere undervarer. I tilfeller hvor undervarene er gjenstand for ulike typer handelspolitikk, slik at noen faller innunder klassen av konkurranseutsatte varer og andre faller innunder klassen av kunstig skjermede varer, har vi benyttet to underaggregater for å representere disse klassene. For hver næring hvor hovedvaren er gjenstand for slik heterogen handelspolitikk, innføres dermed to ligninger svarende til (2.1), en for hver av bransjene. Denne oppsplittingen er mulig fordi vi kjenner den detaljerte outputstrukturen og handelspolitikken i næringen hvor hovedvaren er heterogen. I modellen har imidlertid begge bransjene samme inputstruktur som den aggregerte næringen. Dette er den best mulige tilnærming vi kan foreta uten mer detaljert kunnskap om underbransjene, dvs. uten et finere aggregeringsnivå på informasjonsgrunnlaget for modellen. I den konkurranseutsatte bransjen bestemmes faktorinntekten endogent som i konkurranseutsatte næringer. I den kunstig skjermede bransjen bestemmes produktprisen på hovedvaren endogent som i skjermede næringer. Beregningen av endring i netto faktoravlønning for hele næringen skjer ved å ta et veid gjennomsnitt av endringene i de to bransjene med andelene av samlet bruttoproduksjonsverdi som vekter. Endringen i prisen på den sammensatte hovedvaren beregnes ved et tilsvarende gjennomsnitt av prisendringene for de to vareaggregatene. Fæhn et al. (1995), vedlegg 2, gir en relativt inngående fremstilling av hvordan denne bransjeinndelingen er foretatt.

¹⁰ Dette forutsetter at forholdene ikke endrer seg så mye at vi havner i et nytt regime, der gitte kvoter ikke lenger er bindende eller der kostnadsulempen ved import som tidligere var prohibitive ikke lenger stenger all import ute. Førstnevnte tilfelle vil for eksempel kunne oppstå ved så store kostnadsreduksjoner hjemme at nettoimporten ved markedslikevekt blir mindre enn den fastsatte kvoten. Prisen vil da gå over fra å være endogen til å bli bestemt av referanseprisen (evt. inklusive toll o.l.). Prohibitiviteten til kostnadsulempen ved import vil kunne oppheves ved store kostnadsøkninger i hjemmeproduksjonen. Netto import vil da bli aktuelt, til en pris lik referanseprisen tillagt de gitte kostnadsulempene. Slike regimeskift er forutsatt bort i ERA-analysene.

3. Endringer i datagrunnlag og klassifisering

I 1995 ble en omfattende hovedrevisjon av nasjonalregnskapets (NRs) beskrivelse av vare- og tjenestestrømmer mellom næringer gjennomført. Den innebar tildels store endringer i definisjoner, aggregeringsnøkler og begreper. Dette har hatt konsekvenser for ERA-beregningene. Generelt har hovedrevisjonen endret størrelsen på og de relative forholdene mellom de ulike inntekts- og kostnadskomponentene i næringene. Enkelte revisjoner av primærstatistikken og modelloppbyggingen ble også lagt til samme tidspunkt. Omleggingene har i all hovedsak forbedret grunnlaget for ERA-beregninger fremover. Imidlertid har de også innebåret to viktige ulemper: For det første ble ajourføringen av store deler av tallmaterialet forsinket, slik at vi har måttet basere oss på informasjon som tildels er eldre enn 1994. For det andre har revisjonene redusert mulighetene til å studere utviklingen av effektive støtterater over tid, uten å foreta helt nye beregninger for 1989 og 1991 basert på reviderte tall.

3.1. Datering av tallmaterialet i ERA-beregningene

I revisjonsprosessen har forbedringene av kvaliteten på informasjonsgrunnlaget gått på bekostning av oppdateringsarbeidet. ERA-beregningene i denne rapporten har derfor måttet basere seg på kryssløpsinformasjon for 1992. Informasjon fra primærstatistikkene om sammensetningen av vareinnsats innsamles bare hvert femte år. De koeffisientene som gjelder for datagrunnlaget i 1992 baserer seg på en mekanisk justering av vareinnsatsstrukturen fra 1988. I datagrunnlaget for 1993 eller senere ligger derimot nyinnsamlet kryssløpsinformasjon fra 1993.

Når det gjelder beskrivelsen av de enkelte støttekomponenter som fanges opp av ERA-beregningene, er imidlertid datagrunnlaget, med ett unntak, fremført til 1994. Unntaket gjelder forskjellsbehandlingen av næringer på kraftmarkedet. Her har tall for 1994 ikke har vært mulig å fremskaffe til bruk i denne rapporten, men de valgte tallene fra 1993 er antatt å være en god tilnærming til situasjonen i 1994. Til tross for at spotmarkedet var strammere i 1994 er kraftkontrakter generelt av en viss varighet, slik at dette trolig ikke slo så sterkt ut i gjennomsnittsprisene.

3.2. Betydningen av nytt kryssløpsgrunnlag

Hovedrevisjonen har generelt endret de ulike inntekts- og kostnadskomponentene som ligger til grunn for beregning av faktorinntekten, som er den sentrale størrelsen i ERA-begrepet. Dersom faktorinntekten har økt som følge av disse revisjonene, vil en gitt reduksjon i for eksempel netto nærings subsidier gi en lavere prosentvis reduksjon i faktorinntekten, og dermed et lavere ERA-tall, enn før revisjonen. Videre vil for eksempel reduksjon i en innsatsvares kostnadsandel som følge av hovedrevisjonen, føre til at en gitt endring i prisen på denne varen får mindre ERA-effekt.

Samlet er bruttoproduktet for *primærnæringene* oppjustert med 12,3 prosent i 1990. Dette skyldes først og fremst at anslaget på lønnskostnader i *jordbruk og fiske og fangst* er kraftig oppjustert og at lønnsjusteringen er langt sterkere enn nedjusteringen av driftsresultatet. I tillegg er også 4 milliarder kroner omdefinert fra nærings subsidier til produkt subsidier, noe som øker bruttoproduktet i primærnæringene. Produksjonen er svakt nedjustert, men produktinnsatsen er nedjustert med 14,9 prosent. Begge endringene henger sammen med at internleveransene i *jordbruket* ikke lenger regnes med hverken i produksjons- eller produktinnsatsbegrepet. Samlet trekker dette i retning av at potensialet for ERA-effekter er redusert i primærnæringene som følge av hovedrevisjonen. Nærings subsidiene spiller en mindre rolle i faktorinntekten, og prisendringene for innsatsvarene har fått redusert vekt.

Alle næringsrevisjoner som berører *industrien* er aggregeringendringer, ved at produksjonsenheter er flyttet mellom industrinæringer og mellom industri og andre næringer (se avsnitt 3.3). Samlet er både bruttoproduksjon og produktinnsats i industrien nedjustert med nær 16 mrd. kroner i 1990; bruttoproduktet er kun nedjustert med 1 mrd. eller 1,2 prosent. Det betyr at bruttoproduktets og faktorinntektens andel av samlet næringsinntekt har økt, mens det motsatte har skjedd for produktinnsatsen. En gitt reduksjon i nærings subsidier eller priser på vareinnsats slår dermed ut i lavere ERA-tall enn disse endringene ville gjort dersom hovedrevisjonen ikke var foretatt.

I nesten alle *tjenesteytende næringer* er brutto-produksjon og bruttoprodukt kraftig oppjustert som følge av hovedrevisjonen. Siden disse næringene er klassifisert som skjermet overfor utenlandsk konkurranse, vil næringsstøtten målt ved ERA alltid være null for disse næringene. Likevel kan oppjusteringene ha konsekvenser for ERA-analysene. For skjermede næringer benyttes i blant prosentvis endring i produktprisene som et uttrykk for nettostøtteeffekten de får. Hovedrevisjonen vil påvirke dette målet, ved at høyere produksjonsnivåer betyr at prisendringer på vareinnsats og gitte beløpsendringer i subsidier vil gi mindre prosentvis utslag i produktprisene.

Oppjusteringen av produksjonsanslagene for tjenesteyting innebærer tilsvarende oppjustering av den samlede anvendelsen av disse tjenestene. En vesentlig del av oppjusteringene skyldes ny behandling av bolig-tjenester, og disse påvirker ikke de øvrige næringenes inntekter eller kostnader. Imidlertid har revisjonen i sum medført at privat næringsvirksomhet bruker mer tjenesteyting i produksjonen enn tidligere; oppjusteringen av tjenestekonsumet tar ikke av hele produksjonsøkningen, og nettoeksporten er fortsatt liten når vi ser bort fra *fraktinntekter fra skipsfarten*. Av dette følger en generell tendens til at sammensetningen av vareinnsatsen også i industri og primærnæringer, hvor det beregnes ERA tall, er forskjøvet i favør av skjermede varer. Det betyr i sin tur at kryssløps-virkningene spiller en potensielt viktigere rolle for ERA-beregningene enn før. Nettoeffekten av revisjonen for tjenesteyting avhenger imidlertid av både denne sammensetningsendringen og hvilke prisendringer man faktisk får i støtteendringsberegningene for tjenester. Som nevnt over, er det grunn til å tro at prisendringene er blitt mindre for gitte støtteendringer. Nettoeffekten er m.a.o. ikke opplagt.

3.3. Den nye aggregeringen i nasjonalregnskapet

Nasjonalregnskapets mest detaljerte vare- og sektorinndeling er nå basert på helt ny nomenklatur. Dette har medført praktiske problemer for videreføring av ERA-arbeidet. Når det gjelder grunnlagsmaterialet for skjermingsstøtte, har vi måttet lage konverteringsprosedyrer mellom den gamle og den nye standarden for varegruppering og aggregere informasjonen på nytt. Tilsvarende har vi måttet gjøre for næringer i datatilpasningen på subsidie- og avgiftsområdet.

Det nye disaggregerte varenivået i nasjonalregnskapet, 6-siffer-nivået (se vedlegg 2), er generelt grovere enn det mest detaljerte nivået som gjaldt før hovedrevisjonen. Dette påvirker våre beregninger av skjermingsstøtte. For det første får det betydning for våre beregnede tollsatser, som baseres på importverdi- og tollbeløpsinformasjon på disaggregert nivå. Videre brukes data på 6-siffernivå om produsentpriser og importpriser c.i.f. når ekvivalente tollsatser for andre

typer skjermingsstøtte skal beregnes. Hvis vi ikke tar i bruk selve *prismålene*, trenger vi i mange tilfeller *prisindeksutviklingen*, fordi prismålene vi har fra andre kilder er utdaterte. I tillegg benytter vi bruttoproduksjonstall på detaljert nivå når vi konstruerer vekter som brukes i aggregeringen av tollsatser og ekvivalente tollsatser opp til varenivået i modellen. Opp til 6-siffer-nivået er vi i praksis henvist til å måtte benytte den veiingen som er benyttet i nasjonalregnskapet, der informasjon om import implisitt er veid med importverdiene og produksjonsdata med bruttoproduksjonsverdiene som gjelder for den aktuelle perioden.

Et grovere aggregeringsnivå på all denne informasjonen vil generelt forringe anslagene på skjermingsstøtte, ved at sannsynligheten øker for at sammensetningen av en varegruppe endres over tid eller at den varierer mellom hjemmeproduksjon og import av samme varegruppe. Slike variasjoner betyr at vi ikke sammenligner data for de samme varegruppene. For vårt formål skulle import og hjemmeproduksjon av samme vare ideelt hatt samme vekter, og da de vektene som vi har vi funnet det riktigest å bruke, nemlig bruttoproduksjonsverdi vurdert til verdensmarkedspriser (se avsnitt 4.1.2). Når det gjelder de beregnede aggregerte tollsatsene, har et grovere detaljnivå sannsynligvis hatt neglisjerbar virkning, fordi satsene generelt er meget lave. I beregningen av ekvivalente tollsatser kan et grovere aggregeringsnivå imidlertid innebære signifikante skjevheter for 6-siffer-produkter som er svært heterogene når det gjelder skjermingsstøtte. For produkter med høy skjermingsstøtte vil dessuten vektene bli for store i forhold til om de var basert på verdensmarkedsverdier. I praksis er det bare for nærings- og nytelsesmidlene at omleggingen kan ha fått en viss overvurderende effekt. Øvrige relativt sterkt skjermede næringer har fått skjermingsstøtteanslagene beregnet på grunnlag av andre kilder.

Det må imidlertid påpekes at tendensen til grovere inndeling ikke gjelder overalt. Nomenklaturen er mange steder forbedret, særlig der den teknologiske utviklingen har resultert i langt videre varespekter de senere årene - som innenfor maskiner og elektrisk utstyr.

3.4. Den nye modellaggregeringen

I forbindelse med den store omleggingen av datagrunnlaget, ble det anledning til å endre aggregeringsopplegget i modellene. Dette ble på enkelte punkter gjort av hensyn til næringsstøttestudier, slik at den nye vare- og sektorinndelingen nå er bedre tilpasset ERA-analyser enn tidligere. Tidligere ERA-analyser led under at heterogeniteten når det gjaldt støtte var stor innad i enkelte varer og næringer i modellen. Gjennomsnittlige støtteanslag kunne dermed tilsløre at enkelte deler av varen/næringen var langt sterkere støttet enn andre. Ikke minst kan dette gi seg skjeve utslag i kryssløpseffektene av støtte.

En viktig oppdeling er gjort av den tidligere næringen *fiske og fangst*, som tidligere inkluderte oppdrettsnæringen. I tidligere analyser ble den positive støtteeffekten fra subsidier tilsynelatende motvirket av en stor indirekte ulempe som følge av skjermingsstøttepolitikk overfor næringsmiddelindustrien, som var en viktig leverandørindustri til *fiske og fangst*. Dette kunne imidlertid ikke karakteriseres som "inkonsekvent politikk" overfor sektoren, da disse formene for effektiv støtte påvirket helt ulike deler av sektoren; subsidier ble gitt til de tradisjonelle fiskeriene, mens det var oppdrettsnæringen som brukte innsats fra næringsmiddelindustrien. For å få fram dette, har vi i den nye vareinndelingen skilt det tradisjonelle *fiske- og fangst fra oppdrett av fisk*.

Et annet viktig eksempel på en næring hvor underbransjer sto overfor svært ulik støttepolitikk, var *produksjon av næringsmidler*. For det første var politikken overfor fiskeforedlingsindustrien svært ulik politikken overfor den delen av næringen som i hovedsak foredlet landbruksprodukter. Når det gjaldt den landbruksbaserte industrien, var støttepolitikken videre av en annen karakter overfor den samvirkeide delen enn overfor den resterende delen som var dominert av vanlige private foretak. Næringsmiddelindustrien er derfor i den nye modellen splittet opp i tre, etter de skillelinjene som er nevnt ovenfor. De nye næringene er *foredling av fiskeprodukter*, *foredling av kjøtt og meieriproduksjon* og *produksjon av andre konsumvarer*. Den siste næringen produserer først og fremst kornprodukter, bearbejdede frukt- og grønnsaksprodukter, fett og oljer, diverse ferdigmat o.l., samt drikkevarer og tobakk.

En tredje viktig endring i aggregeringsopplegget, er oppsplittingen av den tidligere næringen *innenriks samferdsel* i fem nye næringer; *landtransport mv.*, *lufttransport mv.*, *jernbanetransport og sporveier*, *innenriks sjøfart*, samt *post og telekommunikasjon*. Støttepolitikken overfor disse næringene er også relativt ulik, først og fremst når det gjelder produktskattepolitikken.

Hovedrevisjonen av nasjonalregnskapet har også medført flere mindre endringer i aggregeringsnøkklene, ved at enkelte produksjoner er lagt inn under nye modellnæringer. Dermed inneholder mange næringer ikke de samme undersektorene som tidligere. Blant annet er bygging av understell til betongplattformer flyttet fra *bygging av oljeplattformer* til *bygge- og anleggsvirksomhet*. Bergverksvirksomhet var tidligere egen næring, men er nå inkludert i *produksjon av kjemiske og mineralske produkter*. Slike aggregeringsendringer kan påvirke resultatene og vanskeliggjøre sammenligninger av resultatene fra 1994 med resultatene fra 1991 og 1989. Aggregeringen av varer i 1994-beregningene er dokumentert i vedlegg 1 og vedlegg 2. Tilsvarende vedlegg finnes i Fæhn et al. (1995) for opplegget i 1989- og 1991-beregningene.

3.5. Endringer i behandlingen av budsjettmessig næringsstøtte

Hovedrevisjonen har hatt få konsekvenser for ERA-beregningene av avgifter og subsidier. Det er foretatt en viss revisjon av hvilke ordninger som regnes som subsidier, men når det gjelder de ordningene som klassifiseres som næringsstøtte i ERA-beregningene, er det relativt få forandringer. Det er foretatt en del endringer i næringsfordelingen av subsidiene, delvis på bakgrunn av de erfaringer som er gjort i ERA-sammenheng. Dette har redusert behovet for omposteringer. Terminologien er også endret. Det som tidligere gikk under betegnelsen sektorsubsidier (avgifter) heter nå næringsubsidier (skatter), mens varesubsidier (avgifter) har fått betegnelsen produktsubsidier (-skatter). Videre er en del av postene som tidligere ble klassifisert som subsidier, nå plassert under kategorien kapitaloverføringer. (I våre beregninger skiller vi ikke mellom subsidier og kapitaloverføringer, så blant postene som omtales som subsidier i denne rapporten, vil det også være enkelte poster som føres som kapitaloverføringer i nasjonalregnskapet.)

En del subsidieposter innenfor *jordbruk* og næringsmiddelindustriene er blitt definert om fra næringsubsidier til produktsubsidier. Dette gjelder blant annet en del subsidier på jordbruksvarer som i sin helhet leveres til næringsmiddelindustriene. Subsidiene betales som støtte pr. enhet jordbruksvare (for eksempel på melk og hagebruksprodukter) levert til næringsmiddelindustrien. Disse subsidiepostene har vi nå valgt å klassifisere som skjermingsstøtte til *jordbruket*, og ikke som subsidier, fordi denne støtten gis til *jordbruket* gjennom en høyere pris på dets leveranser.

4. Kvantifisering av næringsstøtten

4.1. Handelspolitikk

4.1.1. Generelt om importregimet i 1994

EØS-avtalen trådte formelt i kraft 1. januar 1994. Dette har medført viktige endringer i handelspolitikken i forhold til situasjonen som er beskrevet i tidligere ERA-analyser (se Fæhn et al. (1995)). For det første går avtalen noe lengre i å liberalisere handelen med jordbruksprodukter, næringsmidler og TEKO-produkter enn tidligere frihandelsavtaler. Til tross for et generelt forbud mot toll og kvantitative importbegrensninger, er mange av disse produktene fremdeles unntatt. For alle andre varekategorier innebærer imidlertid EØS-avtalens generelle toll- og kvoteforbud ikke noe nytt i forhold til frihandelsavtalene. For det andre er EUs konkurranseregler i all hovedsak blitt innfelt i EØS-avtalen. Reglene skal hindre konkurransevridninger i EØS-landenes handel som følge av markedsrett. For det tredje måtte statlige monopoler på import/eksport/engros opphøre. Dette berørte importmonopolet til Norsk Medisinaldepot. Tidligere Vinmonopolet A/S er også blitt berørt, men først med virkning fra 1. januar 1996. For det fjerde ble offentlige innkjøpsmarkeder åpnet for internasjonal konkurranse. Anskaffelser på over 1,6 millioner kroner¹¹ må legges ut på anbud i hele EØS-området. For det femte ble det krevd harmonisering av produktstandardene mellom Norge og EU, slik at de ikke får virke handelshindrende. Alle disse tiltakene gjelder for vår samhandel med de andre EØS-landene. Vår handelspolitikk overfor tredje land er fortsatt fristilt fra EUs politikk, ettersom Norge fortsatt står utenfor EUs tollunion.

GATT/WTOs Uruguay-runde ble slutført i 1995 og endringer i handelsregimet som følge av den nye avtalen vil ikke virke inn på ERA-tallene for 1994. Det samme gjelder effekten av at Sverige, Østerrike og Finland ble medlemmer av EU, ettersom deres inntreden først skjedde i 1995.

4.1.2. Metoder for måling av skjermingsstøtte

I ERA-sammenheng er det effekten av skjermingsstøtteordningene på vareprisene vi er ute etter å kvantifisere. I termer av den spesifiserte modellen i kapittel 2 er det ad valorem satsene t , t^T og t^E som skal anslås. Til sammen danner de det totale prisgapet som følge av handelspolitikk mellom produsentprisen og billigst mulige alternativpris når varen skaffes fra utlandet (*referanseprisen*). Den totale ad valorem ekvivalente tollsatsen (eller skjermingsraten) til en vare, TET , kan således defineres ved:

$$(4.1) \quad (1 + TET) = (1 + t)(1 + t^T)(1 + t^E)$$

En modellvare eller en undervare kan i prinsippet være gjenstand for alle typer handelshindringer, toll, teknisk toll og kvantitative restriksjoner. Den blir kategorisert som *kunstig skjermet* eller *konkurransesatt*, avhengig av hvilke typer ordninger som er virksomme. Kunstige skjermingsstøtteordninger, slik som bindende kvoter, gjør at toll og teknisk toll ikke får noen selvstendig effekt på prisene. Omvendt vil importkostnadsøkende tiltak kunne gjøre en kvote overflødig, ved at ønsket importmengde blir lavere enn tillatt kvote. Fjernes slike tiltak, kan kvoten gå over til å bli bindende. I analysen antas det at de tiltakene som er de virksomme i utgangssituasjonen, er det så lenge de blir opprettholdt, selvom det gjøres endringer i andre støttekomponenter.

For å kvantifisere prisvirkningene av handelspolitiske inngrep har vi benyttet ulike metoder. I én kategori kan vi plassere tilnærminger som måler den isolerte effekten av *spesifikke* handelspolitiske tiltak. Se Laird and Yeats (1990) for en gjennomgang av vanlig benyttede spesifikke metoder. Generelt vil utformingen av slike tilnærminger avhenge av type handelshindring som skal anslås. Vi har brukt spesifikke metoder for å kvantifisere virkningen av toll, såvel som virkningen av frivillige eksportkvoteordninger som gjelder innenfor modellvaren *tekstil- og bekleddingsvarer*.

En annen kategori av beregningsmetoder måler gapet mellom den realiserede produsentprisen og den alter-

¹¹ Beløpet gjaldt for 1994.

native prisen som ville oppstått ved frihandel. Dermed får vi et anslag på prisvirkningen av *alle* skjermings tiltak varen er gjenstand for. Det er ikke opplagt hvilke priser som skal benyttes i slike anslag. Spesielt gjelder dette anslagene på *referanseprisene*. Ofte brukes import c.i.f.-priser som en approksimasjon. De kan imidlertid i mange tilfeller systematisk overvurdere referanseprisene. Dette kan gjelde dersom handelshindringene diskriminerer mellom land på en slik måte at importprisene ekskl. skjermingsratene ikke er de lavest mulige. Videre kan det tenkes at en del av differansen mellom hjemmepris og referansepris tilfaller eksportøren og dermed er inkludert i import c.i.f.-prisen. Se Fæhn et al. (1995) avsnitt 3.1 for en mer detaljert gjennomgang. For modellvarene *jordbruksprodukter, foredlet kjøtt og meieriprodukter, foredlet korn, frukt og grønnsaker, drikkevarer og tobakk*, samt for farmasøytiske produkter, som inngår i *kjemiske og mineralske produkter*, er prisgapsmetoden brukt.

For en del varegrupper som på grunn av EØS-avtalen har fått helt nye rammevilkår i 1994 har vi imidlertid valgt ikke å benytte statistisk materiale og prismodeller i anslagene på skjermingsstøtte. Snarere har fremgangsmåten vært å fortolke det nye avtaleverket. I *prinsippet* gjelder dette alle de øvrige konkurranseutsatte varene. I *praksis* betyr det at konkurransesituasjonen for de varene som i tidligere analyser fikk anslått *positive* skjermingsstøtterater, er nøye vurdert i lys av EØS-avtalen. Utviklingen gir ingen grunn til å tro at flere av de konkurranseutsatte varene er blitt gjenstand for skjerming siden 1991. Den har snarere gått i retning av å fjerne slike støtteordninger.

Ved alle disse metodevalg er det samlet inn informasjon på så detaljert nivå som nødvendig (eller mulig). Deretter er skjermingsratene aggregert opp til modellvarenivå ved hjelp av bruttoproduksjonsverdier evaluert til verdensmarkedspriser. All den tid vårt fokus er på handelspolitikkenes virkninger på *produsentprisene*, vil varenes andeler i produksjonen være relevante vekter. Grunnen til at priskomponenten i vektene er renset for innflytelsen fra handelspolitikk, er at dette blir konsistent med den referansetilstanden som benyttes i definisjonen av skjermingsstøtterater, nemlig frihandelstilfellet. En mer inngående drøfting av valget av vekter finnes i Fæhn et al. (1995) avsnitt 3.2.

Tollsats er som i Fæhn et al. (1995) beregnet på 6-siffer-nivå for alle potensielt¹² konkurranseutsatte varer, samt for ikke-konkurrerende importvarer. Dette er gjort ved å dividere tollbeløp på import c.i.f.-verdier. Beregningsmetoden innebærer for det første at tollsatsene til enkeltvarer *innad* i 6-siffer-produktene implisitt er veid sammen med importverdivekter. Dette er i prinsippet uheldig, fordi vi som nevnt er opptatt av virkningen av toll på produsentprisene, ikke import-

prisene. Tatt i betraktning at variasjonene i tollsats mellom varer innenfor samme 6-sifferprodukt er små, er dette ikke noe alvorlig problem. En annen uheldig følge av beregningsmetoden, som for en del varer kan være mer alvorlig, er at tollsats som varierer avhengig av opprinnelsesland implisitt blir veid med *faktisk* importverdiandel. Eksistensen av blant andre EØS-avtalen innebærer at det gjelder tildels store forskjeller i tollsatsene fra opprinnelsesland til opprinnelsesland. Ideelt sett burde importverdiandeler i tilfellet *uten handelspolitikk* vært benyttet. Vår veide tollsats kan betraktes som det ene ytterpunktet i et intervall som dekker den gjennomsnittlige tollsatsen i det hypotetiske tilfellet med fri handel. Det andre ytterpunktet vil være representert ved tollsatsene som legges på import fra landene med lavest kostnader. I praksis vil dette for 1994 samsvare godt med de såkalte MFN (*most favoured nation*)-satsene som gjaldt ifølge Tokyo-runden. Hvis varer fra ulike opprinnelsesland kan anses som homogene produkter, vil tollsatsen på dem som er produsert til lavest kostnader representere den hypotetiske tollsatsen vi er ute etter. Hvis derimot land som i dag har tollpreferanser også ville vært konkurransedyktige under fri konkurranse pga. kvalitetsforskjeller, vil den "sanne" gjennomsnittssatsen trekkes mer i retning av den som er valgt i våre beregninger. En tredje og *positiv* implikasjon av metoden som er benyttet, er at prohibitive tollsats er ikke blir inkludert i tollsatsene. Dette samsvarer godt med vår oppfatning av prohibitive satser som kunstige skjermingsstøtteordninger. I stedet for å inngå i tollsatsene, vil slike tollsats reflekteres i de ekvivalente tollsatsene til kunstige skjermingsstøtteordninger.

For å kvantifisere de ekvivalente tollsatsene som følge av eksportkvoteavtaler som gjaldt i 1994 på en del varer i *tekstil- og bekleddingsvarer*, er også en spesifikk metode benyttet. Som i tidligere analyser har vi tatt i bruk studier gjort av Melchior. Anslagene for 1994 er basert på Melchior (1994). Han estimerer ved hjelp av en Armington-modell med tre produkter (norskproduserte, fritt importerte og import fra lavkostland med importrestriksjoner), samt observasjoner av deres markedsandeler under ulike politikkegrupper, hvor viktig kvotene er for prisforskjellen mellom de heterogene importerte variantene. Vi har brukt faktiske importandeler fra opprinnelsesland i veiingen over land og får her de samme prinsipielle problemene som for tollsats over.

De varegrupper vi har valgt å benytte prisgapsmetoden for, er kjennetegnet ved at de har vært gjenstand for relativt stabile handelspolitiske rammevilkår til og med 1994. For *jordbruksprodukter* har vi benyttet observerte produsentpriser og referansepriser for 1994. For *foredlet kjøtt og meieriprodukter, foredlet korn, frukt og grønnsaker, drikkevarer og tobakk*, samt farmasøytiske produkter i *kjemiske og mineralske produkter* har vi ikke samlet inn nye nivådata, men utviklet anslagene på

¹² Dvs. også de kunstig skjærmede

totale ekvivalente tollsatser (TET) for 1991 vha. produsentpris- og importpris-indeks er hentet fra nasjonalregnskapet. Produsentprisindeksene er implisitt veid med bruttoproduksjonsverdiandeler. Vektene avviker noe fra de vektene vi ideelt skulle hatt, nemlig bruttoproduksjonsverdiandeler vurdert til verdensmarkedspris (se over). Dette er imidlertid ikke noe stort problem, all den tid vi stort sett har indekser for varer på 6-siffer-nivå. Eneste unntak er produsentprisindeksen fra 1993 til 1994, som kun var tilgjengelig på et aggregeringsnivå omtrent på linje med våre modellvarer. Det innebærer at varer med mye skjermingsstøtte får for stor vekt i utviklingen. I materialet for foregående år er det en viss positiv korrelasjon mellom skjermingsrate og prisvekst. Er dette representativt, er det grunn til å forvente noe overvurdert prisutvikling fra 1993 til 1994. Importprisindeksene har alle vært tilgjengelige på 6-siffer-nivå. Likevel kan en ikke se bort fra indeksendringer som følge av sammensetningsendringer i importen. Dette kan gi skjevheter som er helt analoge med dem som er diskutert i avsnittet om beregningsmetoden for tollsatser ovenfor. Et annet viktig moment er at i den grad import cif-prisen avviker fra referanseprisen kan også dens utvikling feilrepresentere utviklingen i referanseprisen. Det kan for eksempel ha skjedd endringer i importhindringer som virker på import c.i.f.-prisen, uten at referanseprisen påvirkes.

For de næringene som med EØS-avtalen fått helt nye rammevilkår i 1994, må man ta hensyn til de endringer avtalen har påført det norske importregimet når man beregner ERA for 1994. Det oppstår imidlertid et tolkningsproblem. Til tross for at hindringer som tekniske standarder, diskriminerende innkjøpsordninger og importlisensiering formelt har falt bort for en rekke varer, var de observerte gapene mellom norske priser og referansepriser fortsatt store i 1994. I den grad disse skyldes skjermingsstøttepolitikk er de resultat av tidligere importregler. På den ene siden kan prisgapene betraktes som resultat av skjermingsstøtte i 1994, i den forstand at den tidligere politikken fremdeles var virksom. På den annen side kan det ta tid før markedene og eventuelt konkurransemyndighetene tilpasser seg en situasjon uten reguleringer. Gitt at institusjonene som skal holde EØS-avtalen i hevd er effektive, vil prisgap som skyldes tregheter bli eliminert over tid. Man kan argumentere for å holde slike midlertidige prisforskjeller utenfor skjermingsstøttebegrepet fordi de ikke er resultat av den skjermingsstøttepolitikken som føres i dag. Om det skulle vise seg at tilpasning uteblir, må det imidlertid vurderes om manglende inngrep fra myndighetenes side er med på å forklare dette. I så fall kan det argumenteres for at slik unnfalleshhet i seg selv representerer en form for skjerming, slik det er gjort i Fæhn et al. (1995).

Kjemiske råvarer, kjemiske og mineralske produkter, verkstedsprodukter og oljeutvinningsplattformer inneholder alle varer hvis markeder har fått nye rammevilkår i 1994. I en prissammenligningsstudie av disse ville det ha vært påkrevet å kartlegge i hvilken grad forskjellene kan tilskrives tregheter i markedsaktørens tilpasning eller ineffektiviteter i konkurransepolitikken. I lys av dette betydelige dekomponeringsproblemet, har vi valgt å benytte de formelle endringene i EØS-avtalen som utgangspunkt for endringer i ikke-tariffære handelshindringer. Implisitt tolker vi dermed ikke eventuell manglende håndhevelse av reglene i EØS-avtalen som skjermingspolitikk. I Fæhn et al. (1995) ble mangel på effektiv konkurransepolitikk overfor sement- og kunstgjødselsindustrien tvert i mot tolket som skjermingsstøtte. Forskjellen er at reglene i EØS-avtalen var nye i 1994, og om noe av prisgapet skulle skyldes manglende håndhevelse, kan dette godt være et overgangsfenomen. Tidligere manglende inngrep fra konkurransemyndighetene overfor sement- og kunstgjødselsindustrien ble derimot vurdert å ha mer permanent karakter. Skulle det imidlertid vise seg at norske priser vedvarende blir liggende over relevante referansepriser, må det gjøres en nærmere analyse av årsakene. Om brudd på EØS-reglene er en sannsynlig medvirkende årsak, er det vår oppfatning at prisgapet som følge av dette bør regnes som skjermingsstøtte, i tråd med vår tidligere praksis.

4.1.3. Tollsatser i 1994

EØS betydde lite for tollsatsene, selvom visse reduksjoner ble forhandlet frem på enkelte jordbruksprodukter og næringsmidler. Her pågår imidlertid EØS-forhandlingene fortsatt, og den største effekten av EØS-avtalen på tollområdet vil derfor først kunne registreres tidligst i 1996.

Tabell 4.1 viser at tollsatsene gjennomgående var svært lave i 1994. Kun for *foredlet kjøtt og meieriprodukter, drikkevarer og tobakk og tekstil- og bekledningsvarer* oversteg de 1 prosent. For *tekstil- og bekledningsvarer* kan det være verdt å merke seg at de varene som har eksportkvoter også er dem som i gjennomsnitt er sterkest tollbelagt.

4.1.4. Ikke-tariffære handelshindringer i 1994

Jordbruksprodukter

Lettelser i handelsregimet for landbruksprodukter som ble forhandlet frem i EØS-sammenheng gjaldt i liten grad produkter fra jordbruksnæringen i ERA-modellen, som kun omfatter produkter levert fra gårdene. Det ble gitt tolllettelser for en del blomster og potteplanter. Videre ble standarder for veterinære og plantesanitære forhold harmonisert med resten av EØS-landene, men stort sett var norske regler ikke strengere enn EUs. Kontrollrutiner både internt og ved grensene bestod som tidligere. I 1994 var handelsregimet dermed ikke vesentlig endret i forhold til 1991. For de viktigste

produktene ble avtalte priser garantert under forutsetning av at produksjonen ikke oversteg avsetningsmulighetene i det norske markedet. Dette ble muliggjort ved streng importkontroll i form av forbud.

I beregningene av skjermingsstøtte er faktisk oppnådde priser i 1994 benyttet. For korn, oljefrø, kjøtt og egg er de hentet fra OECDs Producer Subsidy Equivalent database for Norge (laget av Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning). Den inneholder også de respektive verdensmarkedsprisene inklusive frakt. For hagebruksprodukter og melk er produsentprisene hentet fra Budsjettnemnda for jordbruket (1995). Verdensmarkedsprisene på hagebruksprodukter er indeksutviklet med importprisindekser fra nivåene i 1991. For melk har vi benyttet dansk produsentpris inklusive anslått kostnad for frakt på tank. Øvrige varer og tjenester produsert i *jordbruket* er ikke ansett som kunstig skjermet. *Jordbruksproduktene* veide TET er beregnet til 60 prosent. Fordi den overveiende delen av produksjonen av *jordbruksprodukter* er kvantitativt eller prohibitivt skjermet, behandler vi hele modellvaren *jordbruksprodukter* som kunstig skjermet.

Foredlet kjøtt og meieriprodukter

Det skjedde lite med importregimet for kjøtt- og meieriprodukter som følge av EØS-avtalen. De gjensidige importkvotene for ost ble høynet noe i den bilaterale osteavtalen mellom Norge og EU. Veterinære og helsemessige standarder ble harmonisert med resten av EØS-landene, men de nye standardene er strenge og kan ikke anses som noen liberalisering.

For konsummelk er dansk pris inkl. frakt benyttet som *referansepris*, mens produsentprisen er oppgitt fra Norske melkeprodusenters landsforbund. For øvrige produkter med skjermingsstøtte er TET for 1994 beregnet i følge importprisindeks- og produsentprisindeks-utviklingen. Vi får en gjennomsnittlig TET på 75 prosent for *foredlet kjøtt og meieriprodukter*. Kvantitative skjermingsstøtteordninger dominerte, og vareaggregatet blir derfor behandlet som kunstig skjermet.

Foredlet korn, frukt og grønnsaker

Denne varegruppen favner om alle matvarer fra industrien utenom bearbeidet kjøtt, melk og fisk. Mel og dyrefôr ble produsert i kommisjon for Statens kornforretning. Monopolet har kjøpeplikt på norsk produsert korn til avtalt pris i Jordbruksavtalen. Kraftfôrprisene er også regulert i Jordbruksavtalen, mens prisene på mel er fastsatt av statsmonopolet. Ordningene har til hensikt å skjerme foredlingsindustrien tilstrekkelig til å dekke merutgiftene som følge av innkjøpsplikten på norsk korn. Andre produkter i denne varegruppen ble hovedsakelig produsert i private industriforetak. Til disse ble skjermingsstøtten først og fremst gitt i form av råvareprisutjevning (RÅK) eller toll. Med EØS-avtalen var intensjonen å reformere råvareprisutjevningssystemet, for at skjermingseffekten

bedre skulle samsvare med faktiske ulemper næringsmiddelprodusentene har ved at jordbruksprodukter i liten grad kan importeres. Hovedelementene i det nye systemet (protokoll III) var at variable importavgifter skulle beregnes etter faktisk råvareinnhold, og at det skulle benyttes laveste EØS-pris framfor verdensmarkedspris i beregning av referansepris. Videre skulle en del varer som tidligere var kvantumsbegrenset inkluderes i RÅK, mens andre skulle utgå fra støtte-systemet. Dette var imidlertid varer norsk industri stort sett ikke produserer (som kaffe, te, kakao og sukker). Forhandlingene om protokoll III ble imidlertid ikke slutført, og er det ikke ennå. I 1994 gjaldt derfor protokoll II med variable importavgifter og eksportrestitusjon som før, se Fæhn et al. (1995) avsnitt 3.4.3.

TET for denne varegruppen er beregnet ved prisindeksutvikling av anslagene for 1991. Dette ga en TET på 40 prosent. En viktig intensjon med skjermingstiltakene overfor de bearbeidede næringsmidlene i gruppen *foredlet korn, frukt og grønnsaker* var å kompensere ulempene forbundet med at innsats av jordbruksvarer, kjøttvarer og meierivarer var kunstig skjermet. Produsentprisene er derfor delvis endogent avhengig av enhetskostnadene i næringen hvor *foredlet korn, frukt og grønnsaker* er en hovedvare, nemlig i *produksjon av andre konsumvarer*. Slik virker ordningene tildels som kunstig skjermingsstøtte. Jo høyere priser på jordbruks-, kjøtt- og meierivarer, jo høyere pris på disse mer bearbeidede næringsmidlene. Når det gjelder effekter av høyere priser på *jordbruksprodukter og foredlet kjøtt og meieriprodukter* blir derfor *foredlet korn, frukt og grønnsaker* behandlet som kunstig skjermet, dvs. prisen på aggregatet øker tilsvarende. Andre endringer i kostnadsforholdene skal imidlertid ikke kunne overveltes på tilsvarende måte. Ved slike endringer behandles derfor dette matvareaggregatet som konkurranseutsatt¹³.

Drikkevarer og tobakk

Med innføringen av EØS-avtalen ble en del tekniske standarder harmonisert for vin og brennevin, men dette gjaldt lite viktige varer i norsk produksjon. EØS-avtalen innebærer forbud mot import- og engrosmonopolet til Vinmonopolet. Imidlertid har tilpasningen tatt tid, slik at forholdene var som før i 1994. Delingen av vinmonopolets produksjons-, salgs, og import/engros-virksomhet og innføring av importbevillingsordning ble først gjennomført 1. januar 1996.

¹³ Vår hypotese er altså at ordninger som er motivert ut fra kompensasjonstankegangen, justeres i takt med endringer i slike kostnader det er meningen å kompensere. Man kan imidlertid godt tenke seg at kompensasjonen i slike hypotetiske tilfeller kan bli mindre eller større enn de faktiske kostnadsendringene. Vår hypotese innebærer implisitt at all annen skjermingsstøtte enn de rent kompensierende er importkostnadsøkende, ikke kvantitative/prohibitiv.

Tabell 4.1. Toll, teknisk toll, ekvivalent toll og totale ekvivalente tollsatser

Konkurransutsatte varer	Toll-satser	Tekniske tollsatser	Ekvivalente tollsatser	Totale ekvivalente tollsatser
Jordbruksprodukter	0,2	0,0	59,6	59,9
Skogbruksprodukter	0,0	0,0	0,0	0,0
Fisk mv.	0,0	0,0	0,0	0,0
Oppdrettsfisk	0,0	0,0	0,0	0,0
Foredl. korn, frukt og grønnsaker	0,9	38,3	0,0	39,7
Foredl. fiskeprodukter	0,0	0,0	0,0	0,0
Foredl. kjøtt og meieriprodukter	3,8	0,0	67,9	74,7
Drikkevarer og tobakk	2,0	25,4	0,0	28,1
Tekstil- og bekledn.varer :1*	2,5	0,0	0,0	2,5
Tekstil- og bekledn.varer :2*	5,3	0,0	5,3	10,9
Trevarer	0,0	0,0	0,0	0,0
Kjemiske og mineralske produkter	0,1	1,1	0,0	1,2
Grafiske produkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Treforedlingsprodukter	0,0	0,0	0,0	0,0
Kjemiske råvarer	0,2	0,0	0,0	0,2
Bensin	0,0	0,0	0,0	0,0
Fyringsolje ol.	0,0	0,0	0,0	0,0
Metaller	0,1	0,0	0,0	0,1
Verkstedprodukter	0,3	0,0	0,0	0,3
Leiearbeid og reparasjoner	0,0	0,0	0,0	0,0
Skip	0,0	0,0	0,0	0,0
Oljeutvinningsplattformer	0,0	0,0	0,0	0,0

*: Tekstil og bekledningsvarer er delt i to underaggregater, hvor vare: 1 inneholder de produktene som ikke er kvotebegrenset, mens vare:2 omfatter de kvotebegrensede. TET utgjør henholdsvis 78 prosent og 22 prosent av TET til hele aggregatet tekstil- og bekledningsvarer.

Også for nytelsesmidler er prisutviklingen fra 1991 til 1994 tatt hensyn til ved prisindeksutvikling. Dette gir en TET på 28 prosent. Ingenting av dette er tilskrevet kvantitative skjermingstøtteordninger, men er resultat av at kostnadsforhøyende importregler som gjaldt i 1989 og 1991 (se Fæhn et al.(1995)) for en stor del er videreført.

Tekstil- og bekledningsvarer

I 1994 gjaldt fortsatt frivillige eksportkvote-avtaler for vevede jakker og bukser for voksne, fiskenett og senge-linnet. Disse varegruppene representerte om lag 1/5 av bruttoproduksjonsverdien til modellvare 18. Det var imidlertid bare importen fra 19 land i Asia og Øst-Europa som var kvotebegrenset. Den sto i 1992 for 20,5 prosent av den totale importen av de nevnte varene. Basert på samme beregningsmetode som tidligere (se Fæhn et al. (1995) for en kort beskrivelse), har Melchior (1994) anslått kvoterenten fra eksportbegrensningene til 38 prosent i 1994. Denne kommer på toppen av virkningene av toll. Kvoterenten er skalert ned med kvotelandenes betydning i importen av de fire berørte varegruppene¹⁴ og med varenes betydning i vareaggregatet. Tillagt gjennomsnittlig toll, får vi en TET for tekstil- og bekledningsvarer på 4 prosent.

Vareaggregatet er delt i to underaggregater, for å kunne ta hensyn til de ulike virkemåtene kvoter og ren tollbeskyttelse har. For 78 prosent av varen gjaldt ingen kvoter, kun toll. For dette underaggregatet er TET beregnet til 2,5 prosent. For den øvrige andelen på 22 prosent er anslått TET 11 prosent¹⁵.

Andre industrivarer

I Fæhn et al. (1995) ble det fokusert på fem andre næringer hvor man mente det fortsatt eksisterte en betydelig grad av ikke-tariffær skjerming i 1991. Nedenfor går vi kort gjennom argumentasjonen bak skjermingsanslagene for 1991 (se Holmøy et al. (1993), avsnitt 6.2 og Fæhn et al. (1995), avsnitt 3.4 for mer om disse), samt hvilke endringer som er foretatt i 1994-beregningene.

- *Farmasøytiske produkter* inngår i modellvaren *kjemiske og mineralske produkter* og var i henhold til anslag betydelig skjermet overfor utenlandsk kon-

¹⁵ Vi har valgt å behandle prisvirkningene av eksportkvotene som endogene, til tross for at kvoteordningene bare gjelder deler av importen. Faktisk vil det faktisk at det finnes alternativ import uten kvoter sette en grense for variabiliteten til kvoterenten, ved at prisen på den alternative importen virker som et tak. Vi forutsetter implisitt at dette taket ikke nås som følge av de kostnadsendringene vi simulerer (og rapporterer i kapittel 7). Forutsetningen får uansett ikke store konsekvenser, på grunn av de relativt små inngrepene vi gjør overfor næringen.

¹⁴ Dette tilsvare veiingsmetoden vi har valgt for diskriminerende tollsatser, se avsnitt 5.4.

kurransse i 1991. TET- anslaget på 20 prosent ble fastsatt på bakgrunn av den gjeldende behovsprøvningsordning som ble praktisert hos Statens legemiddelkontroll. I tillegg mente vi at prisreguleringen av nye preparater og de relativt strenge merkings- og pakningsbestemmelsene bidro til å skjerme norske produsenter. I den senere tid har de to førstnevnte ordningene falt bort og man har i tillegg i større grad benyttet seg av den gjeldende referanseprisordning. Disse endringene skulle tilsi at skjermingsnivået i 1994 var lavere enn nivået i 1991, noe som bekreftes i våre oppdaterte pris-sammenligninger. Disse tallene gir grunnlag for å redusere TET-anslaget til 16 prosent. Det antas at denne prisforskjellen i sin helhet er knyttet til de norske merkings- og pakningsbestemmelsene og at slike bestemmelser kan tolkes som en teknisk tollsats.

- *Sementvarer* inngår også i modellvaren *kjemiske og mineralske produkter* og ble i beregningen for 1991 ansett som betydelig skjermet. I 1994/95 ilet europeiske konkurransemyndigheter sementprodusentene i Europa en bot for antatt prissamarbeid og stilltiende markedsdeling. Det at også norske produsenter ble rammet av sanksjonene, bekrefter at forholdene tidligere var preget av betydelige brudd på konkurransereglene, slik våre tidligere anslag for 1989 og 1991 indikerer. Handlekraften til EUs overvåkingsorgan i denne saken, samt det faktum at produsentprisen også synes å være fallende relativt til importprisen, gir oss grunn til å sette TET lik 0 i 1994 for sementvarer.
- *Kunstgjødsel* sorterer under modellvaren *kjemiske råvarer* og ble i henhold til tidligere beregninger skjermet tilsvarende en TET på 16 prosent. EØS-avtalen forbyr særnorske krav til produktsammen-setning. Foreløpig tolkes gjenværende prisgap mellom norske priser og *referansepriser* som tregheter såvel i markedene som i myndighetenes konkurranseregulering. Følgelig settes tollekvaliteten lik 0.
- Modellvaren *verkstedsprodukter* inneholder en rekke varer som tidligere falt inn under NEMKOs standardkrav og andre offentlig bestemmelser knyttet til produktkvalitet. I tillegg ble det hevdet at myndighetene til en viss grad favoriserte norske produsenter ved valg av leveranser til offentlig sektor. Bruk av slike tiltak er ikke lenger mulig i noe særlig omfang overfor våre viktigste handelspartnere på grunn av EØS-avtalens bestemmelser om offentlige innkjøpsordninger og krav til harmonisering av tekniske standarder. Til tross for at avtalen ikke hindrer bruken av slike ordninger overfor USA, Japan og NIC-land, finner vi det rimelig å redusere den ekvivalente tollsatsen fra 2 prosent i 1991 til 0 prosent i 1994.

- Vi mente å kunne påvise en viss grad av diskriminering i offentlige innkjøp av modellvaren *oljeutvinningsplattformer* i 1991. En utfyllende drøfting av denne innkjøpspolitikken kan finnes i Fæhn et al. (1995). På samme måte som for *verkstedsprodukter* er det i henhold til EØS-avtalen formelt sett ikke lenger mulig å utøve en diskriminerende innkjøpspraksis og vi finner det derfor rimelig å fjerne den ekvivalente tollsatsen på offshore-installasjoner.

Samlet kan det konkluderes med at vi innenfor gruppen andre industrivarer *kun* finner det riktig å tillegge farmasøytiske produkter en fortsatt offentlig skjerming. Dersom man valgte å behandle en del tjenesteytende næringer som potensielt konkurranseutsatte, ville vi muligens stå overfor et større antall næringer beskyttet av ulike former for handelspolitikk¹⁶.

4.2. Næringsstøtte gjennom subsidier og avgifter

Næringsstøtten gjennom subsidier og indirekte skatter beregnet på samme måte som beskrevet i Holmøy et al. (1993) og Fæhn et al. (1995). Utgangspunktet for beregningene er de statsregnskapspostene som klassifiseres som næringssubsidier (inkl. kapitaloverføringer) og næringskatter i nasjonalregnskapet. Det er foretatt en detaljert gjennomgang av disse postene. De som etter vår oppfatning har en næringsstøttende/beskattende effekt, er tatt med i beregningen av effektiv støtte. Som redegjort for i de to foregående rapportene, er det enkelte ordninger som faller inn under nasjonalregnskapets næringsstøttebegrep, som ikke klassifiseres som subsidier i nasjonalregnskapet. Slike ordninger kommer dermed ikke med i våre beregninger.

Som i tidligere ERA-beregninger, er ikke nasjonalregnskapets næringsfordeling av subsidier og avgifter hensiktsmessig for vårt formål på alle punkter. Det har derfor vært nødvendig å foreta noen omposteringer. Hovedrevisjonen av nasjonalregnskapet har imidlertid redusert behovet for omposteringer betraktelig. For eksempel føres nå de fleste former for finansieringsstøtte som subsidier til de næringer som faktisk mottar støtten, og ikke som støtte til bank- og forsikringsnæringen. Omposteringer er foretatt for enkelte jordbrukssubsidier og finansieringsstøtte, samt subsidier til næringsrettet forskning. Subsidier til næringsrettet forskning er beregnet og fordelt på næringer i henhold til FoU-statistikken for 1993 (Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning (1995)). For å anslå beløpene for 1994 er tallene indeksert med utviklingen i samlede statlige

¹⁶ Se Fæhn og Grünfeld (1996) hvor en revurdering av skillet mellom naturlig skjermede og (potensielt) konkurranseutsatte sektorer blir drøftet.

forskningsbevilgninger. FoU-statistikken bygger på bedriftenes egne oppgaver over mottatte offentlige midler til forskning og utvikling, og det er sannsynlig at dette representerer en underestimert av offentlig støtte til næringsrettet forskning.

I ERA-beregningene er det fjernet subsidieordninger som i alt utgjorde 16,2 milliarder kroner i 1994. Mer enn to tredjedeler av dette, om lag 11,6 milliarder kroner, er subsidier til *jordbruk*, hvorav mesteparten bevilges gjennom Jordbruksavtalen. *Bygging av skip* mottok i 1994 1,2 milliarder i subsidier. Her utgjorde rentestøtte ved skipsfinansiering storparten av den budsjettmessige støtten. *Annen privat tjenesteyting* mottok i underkant av 700 millioner kroner i subsidier. Subsidier til *produksjon av kjemiske og mineralske produkter* beløp seg til drøyt 500 millioner kroner. Innenfor denne næringen mottok en del enkeltbedrifter betydelige direkte tilskudd. Sektoren for *foredling av kjøtt og meieriproduksjon* mottok subsidier for i underkant av 500 millioner. *Fiske og fangst, grafisk produksjon og produksjon av verkstedsprodukter* mottok hver omtrent 400 millioner kroner i subsidier i 1994. Det er verd å merke seg at fiskeristøtten har blitt kraftig redusert de senere årene. Støtten til *produksjon av verkstedsprodukter* domineres av forskningsstøtte. En total oversikt over de postene som er fjernet i beregningene, dvs. er inkludert i støttebegrepet, med totaltall for de ulike næringene, er gitt i vedleggene 3-5.

Når det gjelder næringssskatter (ikke-varetilknyttede avgifter), er ordninger tilsvarende 6 milliarder kroner fjernet i beregningene. Over halvparten av dette beløpet, 3,3 milliarder, er lagt på *varehandel*. Det er også betydelige produksjonsskatter i *annen privat tjenesteyting, landtransport og jordbruk*. Motorvognavgifter er den dominerende avgiftstypen, med om lag 4 milliarder kroner. I beregningen er det fjernet produktsskatter (varetilknyttede avgifter) for i alt 22,7 milliarder kroner. De avgiftene som veier tyngst, er bensinavgiften, engangsavgiften på motorvogner, forbruksavgift på elektrisk kraft og mineraloljeavgift. Det er imidlertid verd å merke seg at en del av de varene som avgiftene er lagt på, også går direkte til konsum. Totalbeløpet for fjernede produktsskatter er dermed høyere enn den effektive negative støtteeffekt disse vil ha i ERA-beregningene.

4.3. Prisdiskriminering på elektrisk kraft

Det norske markedet for elektrisk kraft har gjennomgått store endringer de siste årene. De regionale elektrisitetsverkenes leveringsrett overfor kunder i egen region ble opphevet da den nye energiloven trådte i kraft 1. januar 1991. Det ble samtidig innført tredjepartsadgang i alle deler av det norske elektrisitetsnettet. Bedrifter og husholdninger står etter dette i prinsippet fritt til å velge kraftselger og kontraktsform. Sentrale, regionale og lokale netteiere plikter å stille sitt nett til disposisjon til fastsatte punktstariffer.

Nettselskapenes kostnadsgrunnlag, avkastning og dermed prisene på netjtjenester er regulert av Norges vassdrags- og energiverk.

Endringene i kraftmarkedet har ikke omfattet den kraftintensive og treforedlende industris langsiktige kraftkontrakter eller disse industrienes kraftkonseksjoner. Disse sektorene forbruker 30-35 TWh årlig. Det har vært et politisk ønske at disse industriene skal gis en langsiktig krafttilgang til lave priser. Myrvollutvalget, NOU 1979:49, utredet konsekvensene av – og mulighetene for – å heve prisene på kraft til kraftintensiv industri og treforedling. Utvalget fikk gjennom en juridisk betenkning, fastslått at en differensiert elektrisitetsavgift kunne innføres for å heve prisene på kraft til kraftintensiv industri og treforedling. Særbehandlingen av kraftleveranser til disse industriene har imidlertid fortsatt, og de står fremdeles overfor lave elektrisitetspriser sammenlignet med andre brukere.

Beregningene av prisdiskriminering på elektrisk kraft tar utgangspunkt i markedsforholdene i 1993. I følge vår vurdering representerer de imidlertid i stor grad de faktiske prisene næringene sto overfor i 1994. Til tross for at spotmarkedet var betydelig strammere i 1994, er det grunn til å tro at dette ikke slo fullt ut i kjøperprisene det året, fordi mange kraftkontrakter er av en viss varighet. Dette gjelder også andre næringer enn de kraftkrevende industriene og treforedling.

Beregningene tar utgangspunkt i observerte kjøperpriser på elektrisk kraft. Fra dem er det konstruert sammenlignbare kraftpriser for norske næringssektorer. De sammenlignbare kraftprisene danner utgangspunkt for vår beregning av graden av prisdiskriminering i kraftmarkedet. Det første steget i beregningsopplegget består i å rense hver sektors kjøperpris for merverdi- og elektrisitetsavgift. Merverdiavgiften var 22 prosent i 1992, men bare få¹⁷ av næringssektorene i tabell 4.2 står overfor ikke-refunderbar merverdiavgift. Elektrisitetsavgiften var generelt 4,6 øre/kWh i 1993. Industri og bergverk sto overfor halv avgift, mens kraftintensiv industri, treforedling, veksthusnæringen og virksomhet i Finnmark og Nord-Troms hadde fritak for elektrisitetsavgift.

Etter at avgiftene er fjernet fra kjøperprisene gjenstår en pris som omfatter betaling for elektrisk kraft og nettleietjenester. Ut fra dette beregnes den enkelte sektors utgifter til nettleietjenester og sektorvise sammenlignbare priser på elektrisk kraft i et referansepunkt (overgangen mellom overførings- og fordelingsnettet). Denne beregningen utføres under følgende forutsetninger (bibetingelser):

¹⁷ De fleste tjenesteytende sektorer får ikke refundert betalt merverdiavgift.

Tabell 4.2. Komponenter i kjøperprisene på elektrisk kraft etter næring, 1993¹

Næring	Kjøperpris ekskl. avgifter, øre/kWh	Pris på nettleie i fordelingsnettet, øre/kWh	Sammenlignbar pris, øre/kWh	Andel prioritert kraft, prosent	Prisdiskriminerin, prosent
Jordbruk	30,8	13,0	17,8	83	17
Skogbruk
Fisk og fangst
Oppdrett av fisk	31,3	14,2	17,1	73	17
Prod. av andre konsumvarer	25,5	7,8	17,7	81	17
Prod. av tekstil og bekledn. varer	25,9	9,2	16,6	67	17
Foredl. av fiskeprodukter	25,3	6,9	18,4	90	17
Foredl. av kjøtt og meieriprod.	25,8	8,9	16,9	70	17
Prod. av trevarer	25,7	8,6	17,2	74	17
Prod. av kjem. og min. prod.	25,3	6,6	18,7	93	17
Grafisk produksjon	25,2	6,5	18,7	94	17
Prod. av treforedlingsprodukter	10,8	0,0	10,1	72	-30
Prod. av kjemiske råvarer	10,8	0,0	11,7	96	-17
Raffinering av jordolje	25,1	5,9	19,2	100	17
Produksjon av metaller	8,7	0,0	9,7	99	-34
Prod. av verkstedsprodukter	25,3	6,8	18,5	91	17
Prod. av skip	25,2	6,4	18,8	95	17
Prod. av oljeplattformer mv.	25,1	5,9	19,2	100	17
Bygge- og anleggsvirksomhet	34,0	14,9	19,0	98	17
Bank og forsikring	28,1	10,0	18,1	86	17
Elektrisitetsproduksjon
Landtransport mv.	30,4	11,8	18,6	92	17
Lufttransport mv.	30,4	11,9	18,5	91	17
Jernbanetransport og sporveier	19,1	0,0	19,1	99	17
Innenriks sjøfart	30,0	10,8	19,2	100	17
Post og telekommunikasjon	30,8	13,0	17,8	82	17
Varehandel	29,6	11,3	18,3	89	17
Boligtjenester
Annen privat tjenesteyting	29,9	11,6	18,2	88	17

1) Kilde: Modellgrunnlag for modellen MSG6, utarbeidet av Tor Arnt Johnsen.

Beregnet gjennomsnittspris = 16,4 øre/kWh.

- Private husholdninger er forutsatt å stå overfor en punktтарiff på prioritert overføring på 19,5 øre/kWh¹⁸. Av dette tilordnes 16,1 øre/kWh nettleie i fordelingsnettet og 3,4 øre/kWh nettleie i overføringsnettet.
- *Treforedling* og kraftintensiv industri etterspør kraft på høye spenningsnivåer og forutsettes ikke å ha betalt for nettleie i fordelingsnettet. Kraftintensiv industri er lokalisert nær kraftverk og har en meget jevn uttaksprofil. Denne industriens uttak er tilnærmet konstant gjennom døgn, uke og år.
- For kraftintensiv industri er det i beregningene lagt til grunn en overføringspris på 1 øre/kWh. Dette anslaget er basert på differansen mellom den kjøperpris elektrisitetsstatistikken rapporterer og gjennomsnittsprisen på Statkrafts langsiktige kontrakter med kraftintensiv industri¹⁹. Videre er kraftintensiv industri honorert for jevn uttaksprofil ved å anta at dette svarer til 1 øre/kWh. Dette anslaget er basert på observerte uttaksprofiler for henholdsvis

alminnelig forsyning og kraftintensiv industri samt uketall for spotmarkedsprisen. Sammenveiling av ukeprisene med bruk av de to uttaksprofilene gir en differanse på 1 øre/kWh.

- Det er videre antatt at forbrukerne innenfor alminnelig forsyning ekskl. treforedling i markedet for prioritert kraft, har stått overfor den samme markedspris. Eventuelle forskjeller i kjøperpris for disse sektorene tilordnes forskjeller i pris og omfang på nettleietjenester i fordelingsnettet og ikke prisdiskriminering, jfr tabell 4.2.

De beregnede sammenlignbare priser benyttes til å finne en gjennomsnittspris for elektrisk kraft i referansepunktet. Prisdiskrimineringskoeffisientene beregnes som det prosentvise avviket mellom sammenlignbar pris og den beregnede gjennomsnittsprisen. Det tas hensyn til hver enkelt sektors kjøp av uprioritert kraft ved beregning av prisdiskrimineringen. En lav kjøperpris som følge av stort innslag av uprioritert kraft regnes ikke som prisdiskriminering. Det er antatt at uprioritert kraft har en kvalitet i form av leverings-sikkerhet som svarer til 60 prosent av kvaliteten på prioritert kraft.

¹⁸ Veid gjennomsnitt for husholdninger i følge NVEs «Statistikk for overføringstariffer».

¹⁹ Statkraft dekker om lag 50 prosent av kraftforbruket i kraftintensiv industri. Det resterende kvantum er egenprodusert kraft. Vårt anslag for overføringstariffen bygger på en antagelse om at egenprodusert kraft har priser om lag som kontraktskraften.

Beregningsresultatene i tabell 4.2 viser at betalingen for nettleietjenester i fordelingsnettene varierer mellom sektorene. Industrisektorene og *jernbanetransport og sporveier* har de laveste prisene på nettleietjenester. Dette er rimelig, i og med at disse sektorene ofte tar ut kraft på høyere spenningsnivåer enn andre forbrukere. Tabellen illustrerer også at sektorer med et visst innslag av uprioritert kraft oppnår lavere nettleiekostnader enn andre sektorer. Forskjeller i regional fordeling mellom sektorer kan også forklare forskjeller i nettleiekostnader. For eksempel er det god grunn til å tro at dette kan forklare forskjellen i nettleiekostnader mellom *bank og forsikring* og *post og telekommunikasjon*. *Bank og forsikring* er i stor grad lokalisert til byer og større tettsteder der nettleie er billigere enn i grisorgrantede strøk der *post og telekommunikasjon* har en relativt større andel av sin aktivitet. De høye nettarriffene for *oppdrett av fisk og bygge- og anleggsvirksomhet* virker også rimelige. Kabler til oppdrettsanlegg fordrer høye nettarriffer, mens bygge- og anleggsvirksomhet ofte krever oppsetting av midlertidige linjer og tilknytningspunkter hvilket nødvendigvis gir høye nettkostnader.

Prisdiskrimineringen utgjør et prispåslag på 17 prosent av den beregnede gjennomsnittsprisen for sektorene innenfor alminnelig forsyning. *Produksjon av treforedlingsprodukter* nyter godt av en kraftpris som er 30 prosent lavere enn den beregnede gjennomsnittsprisen. *Produksjon av kjemiske råvarer* er tilgodesett med en pris som er 17 prosent lavere enn gjennomsnittsprisen. Til slutt viser beregningene at den pris *produksjon av metaller* har betalt, er 34 prosent lavere enn gjennomsnittsprisen.

Beregningsmetodikken som er benyttet ovenfor bygger på flere forenkling forutsetninger. Det finnes flere alternative beregningsopplegg som er vurdert benyttet. Vi skal kort omtale to nærliggende alternativer.

Spotpris som referansepris

Vi benytter en beregnet gjennomsnittspris som referansepris ved beregning av prisdiskrimineringskoeffisientene. Et alternativ kan være å benytte observert spotpris som referansepris og sammenligningsgrunnlag. Vi finner det imidlertid vanskelig å benytte spotprisen som eneste referanse da spotprisen er befengt med betydelig prissisiko. Andre kontrakter i markedet har fast avtalt pris uten prissisiko. Vi finner det vanskelig å basere prissammenligningen på spotpris alene. I opplegget som er benyttet ovenfor inngår alle typer leveringskontrakter ved beregning av gjennomsnittsprisen.

Verdensmarkedspris som referansepris

Et annet alternativ er å legge en antatt verdensmarkedspris på elektrisk kraft til grunn som referansepris. Når det gjelder verdensmarkedsprisen er det vanskelig å tenke seg at denne kan være lavere enn

gjennomsnittsprisen i vårt opplegg. Det eksisterer eksportavtaler i dag, men mengdene er små og en hovedinnvending mot et slikt opplegg er at overføringslinjene mot utlandet foreløpig er for små til at en stor del av norsk kraftproduksjon kan omsettes i utlandet. Det investeres imidlertid i nye linjer og ved nye beregninger i fremtiden vil verdensmarkedspris som referansepris bli et mer aktuelt alternativ.

5. Beregninger av effektive satser for næringsstøtte

I dette kapitlet presenteres ERA-beregninger for 1994. I praksis gjøres beregningene ved å fjerne støtteordninger og måle den prosentvise endringen dette gir i næringenes evne til primærfaktoravlønning. Næringer som er *positivt* effektivt støttet av en gitt støtteordning i 1994, får en *reduksjon* i ERA som følge av å fjerne støtteordningen. ERA-tallene som er rapportert i tabellene blir dermed *negative* for næringer som i utgangspunktet hadde *positiv* effektiv støtte. I teksten omtales slike næringer flere steder som *positivt* effektivt støttet med *positiv* ERA som følge av støtteordningene i 1994. Det er viktig å skille dette fra tabellenes ERA-tall, som altså måler effekten av å fjerne disse positive støtteordningene. Vi har studert effekten av følgende tiltakskategorier:

1. Indirekte skatter og subsidier
2. Prisreguleringer for elektrisk kraft
3. Toll og ikke-tariffær handelspolitikk

Presentasjonen av beregningene er gjort som følger: I avsnitt 5.1. kommenteres en beregning av den simultane effekten av all støtte i 1994. For de konkurranseutsatte næringene blir den effektive støtten belyst ved hjelp av deres ERA. For skjermede næringer indikeres deres effektive støtte ved å studere produsentprisendringene. I avsnitt 5.2 dekomponeres ERA-indikatoren for hver næring i bidragene fra enkeltkategoriene av tiltak som er listet opp ovenfor. Avsnitt 5.3. studerer ulike partielle endringer i politikken. På grunn av endringene av modellgrunnlaget og aggregeringsnivået i beregningene er det ikke mulig å gjøre noen systematisk sammenligning av resultatene for henholdsvis 1994 og 1991/1989.

5.1. Den næringsvise fordelingen av effektiv støtte

Ved beregning av støtteeffekten av alle de inkluderte tiltakene, fjernes som nevnt alle tiltakene, inklusive alle kunstige skjermingsstøtteordninger. Dette innebærer at kunstig skjermede næringer blir konkurranseutsatte. I totalberegningen er derfor prissettingen for de kunstig skjermede næringene modellert som for andre konkurranseutsatte næringer, der prisene er eksogene. Dette gjelder næringene *jordbruk*, *foredling av kjøtt* og

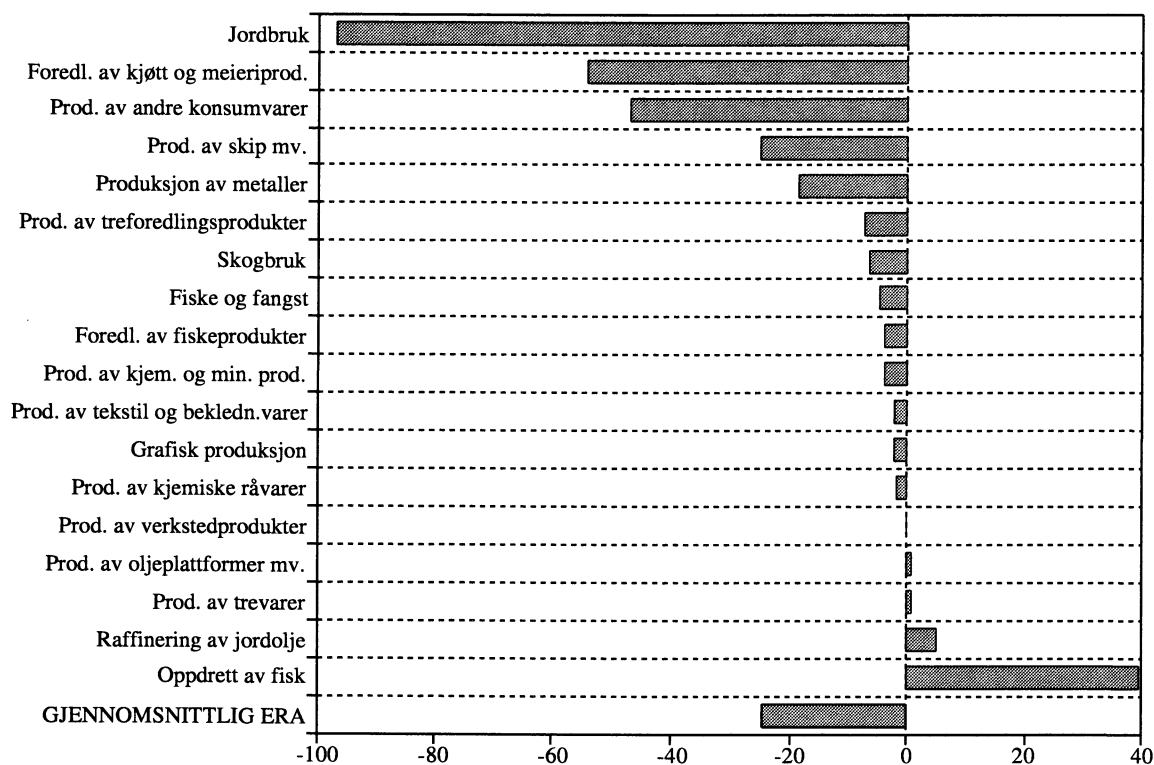
meieriproduksjon og den ene underbransjen av *produksjon av tekstil- og bekledningsvarer*. I tillegg fjernes den såkalte råvarekompensasjonsordningen for *produksjon av andre konsumvarer*. Den virket som en kunstig skjermingsstøtteordning overfor visse kostnadsendringer, dvs. endringer i priser på innsatsvarer fra *jordbruk* og *foredling av kjøtt og meieriproduksjon*. Den eksogene endringen i prisene som følge av å fjerne importvernet blir lik gapet mellom de beregnede prisene for 1994 og verdensmarkedsprisene (*referanseprisene*).

I figur 5.1 er de konkurranseutsatte (og de potensielt konkurranseutsatte) næringene rangert etter ERA. Det fremgår at de fleste var effektivt støttet i 1994. Sammenlignet med 1991 var imidlertid flere næringer havnet i den situasjon at næringsstøtteordningene alt i alt var til ulempe.

I et ressursallokeringsperspektiv er det den relative fordelingen av ERA mellom næringer som er mest interessant²⁰. Hvis alle næringer ble støttet (eller belastet) like mye av næringspolitikken, målt ved ERA, ville man kunne forvente få vridningseffekter. Dette beror selvfølgelig på forutsetningene som ligger til grunn for å benytte ERA som indikator på allokeringsevner. Disse er utførlig redegjort for i Holmøy et al. (1993). Det kan i ressursallokeringssammenheng være instruktivt å undersøke hvor næringenes ERA plasserer seg i forhold til et gjennomsnitt. Det er ingen innlysende måte å veie sammen støtterater på. Basevi (1971) diskuterer veiing av det beslektede målet effektive skjermingsrater (ERP). Problemet er at observerte verditaler gir aggregeringsskjevheter, i og med at støtten som skal veies sammen systematisk påvirker vektene. Slik er det også med faktoravlønning i ERA-sammenheng; den tenderer å samvariere positivt med ERA. Det er i litteraturen foreslått å bruke vekter som best mulig tilnærmer dem som ville framkommet i et hypotetisk tilfelle uten støtte. Mens situasjonen uten støtte ville vært best representert ved disse hypotetiske

²⁰ Nivåene vil dessuten være avhengig av enkelte normeringer i beregningene. Spesielt har referanseprisen i anslagene på prisdiskriminering blitt diskutert, se avsnitt 6.2. Valget vil påvirke nivåene på støtte, men ikke rangeringen.

Figur 5.1. Total ERA 1994

vektene, ville inititalsituasjonen imidlertid vært best representert ved de faktiske vektene. Problemet ligner det man har når man skal finne en best mulig prisindeks. På samme måte som Laspeyres- og Paascheindekser skiller seg fra hverandre ved hvilken periode de bruker som basis, vil vår gjennomsnittlige ERA være en "prisindeks", som kan benytte enten tilstanden med støtte eller tilstanden uten støtte som basis. ERA måler endring i prisen (avlønningen) på primærfaktorer fra en tilstand til en annen. Siden ERA for den enkelte næring er definert som endringen fra å gå fra en tilstand med støtte til en uten, der altså tilstanden med støtte er basis, blir det mest konsistent å veie med faktoravlønning i tilfellet med støtte.

Veid gjennomsnittlig ERA er 24,3 prosent. Som det går fram av figur 5.1, hvor gjennomsnittlig ERA er markert, ligger de tre mest støttede næringene, *jordbruk, foredling av kjøtt og meieriproduksjon, og produksjon av andre konsumvarer* langt over gjennomsnittet når det gjelder effektiv støttestrate, mens *produksjon av skip m.v.* ligger om lag på gjennomsnittet.

Blant de konkurranseutsatte næringene peker *jordbruk* seg ut. Støtten i 1994 utgjorde praktisk talt hele faktorinntekten, dvs. 96,6 prosent. Som det går fram av tabell 5.1, siste kolonne, beløp den samlede støttevirkningen for *jordbruken* seg til 18,2 mrd. mot 16,7 mrd. i 1991 (se tabell 5.1a i Fæhn et al. (1995)). I

tabellene er de effektive støttebeløpene dekomponert etter hvilken komponent i faktoravlønningen som påvirkes. Endring i faktoravlønningen kan, som det også går fram av kapittel 2, deles opp i a) endring i netto næringsubsidier, b) endring i produsentpriser, dvs. primært skjermingsstøtte²¹, samt c) endring i vareinnsatskostnader. Tabell 5.1 viser at støtten til *jordbruken* vesentlig består av direkte netto næringsubsidier og skjermingsstøtte. Effekten via priser på vareinnsats bidrar til å dempe den effektive støtten. En dekomponering av endringen fra 1991 viser at effekten av de to førstnevnte effektene, målt i kroner, er omtrent uendret fra 1991. Når vi likevel har fått en økning i det effektive støttebeløpet, skyldes dette lavere negativ støtteeffekt via priser på vareinnsats. Det er svakere indirekte effekt fra skjermingsstøtten til *foredlet korn, frukt og grønnsaker*, hvor kraftfôr inngår, som først og fremst forklarer dette. Til tross for økt støttebeløp har imidlertid den effektive støtten målt i ERA gått ned, fordi faktoravlønningen har økt i perioden. Det innebærer at en gitt absolutt endring i faktoravlønning representerer en mindre *relativ* endring enn tidligere. Økt faktoravlønning skyldes til dels nye beregningsmetoder i nasjonalregnskapet når det gjelder primærnæringene - se avsnitt 3.2.

²¹ Produsentprisindeksen kan også endre seg som følge av prisøkning på naturlig skjermede produkter som produseres i den konkurranseutsatte næringen

Tabell 5.1. Totalberegning 1994

	Prosentvis endring				Effekter i mill.kr. fra			
	Næringskattesats, prosent-poeng*	Produsentpris	Pris på vareinnsats	ERA	Nærings-skatter	Produsentpriser	Pris på vareinnsats	Effektiv støtte
Jordbruk	43,4	-37,4	-17,5	-96,6	11024	-9511	-2339	-18212
Skogbruk	7,3	0,0	-11,8	-6,3	246	-1	-74	-178
Fiske og fangst	6,7	0,0	-8,9	-4,9	410	0	-205	-214
Oppdrett av fisk	0,7	0,0	-13,8	39,7	29	0	-451	410
Prod. av andre konsumvarer	0,3	-25,1	-15,1	-46,8	86	-7213	-3096	-4262
Prod. av tekstil og bekledn.varer	0,7	-3,6	-5,5	-2,3	37	-189	-179	-53
Foredl. av fiskeprodukter	1,7	-0,6	-1,7	-4,0	210	-70	-174	-111
Foredl. av kjøtt og meieriprod.	1,3	-40,7	-36,9	-54,2	469	-14676	-11527	-3858
Prod. av trevarer	0,6	-0,1	-1,5	0,9	72	-14	-125	36
Prod. av kjem. og min. prod.	1,6	-1,5	-2,5	-3,8	546	-494	-519	-512
Grafisk produksjon	1,7	-0,1	-1,4	-2,2	399	-15	-182	-235
Prod. av treforedlingsprodukter	0,3	-0,1	1,8	-7,2	44	-8	202	-251
Prod. av kjemiske råvarer	0,3	-0,4	-0,3	-1,8	47	-55	-33	-62
Raffinering av jordolje	0,1	-0,3	-0,8	5,0	16	-43	-108	48
Produksjon av metaller	0,2	-0,1	4,9	-18,6	50	-34	947	-1021
Prod. av verkstedprodukter	0,7	-0,3	-1,7	0,1	408	-183	-619	0
Prod. av skip mv.	9,5	0,0	-1,6	-24,9	1236	-5	-149	-1093
Prod. av oljeplattformer mv.	0,2	0,0	-1,0	0,9	30	-6	-93	61
Bygge- og anleggsvirksomhet	-0,1	-1,9	-2,6	-	-84	-1565	-1485	-
Bank- og forsikringsvirksomhet	-0,1	-0,9	-2,7	-	-52	-466	-405	-
Elektrisitetsproduksjon	-0,4	-0,8	-1,9	-	-116	-233	-138	-
Landtransport mv.	-2,1	-6,2	-8,6	-	-723	-2132	-1439	-
Lufttransport mv.	0,1	-0,8	-1,4	-	19	-152	-182	-
Jernbanetransport og sporveier	0,0	-2,9	-3,9	-	0	-159	-162	-
Innenriks sjøfart	0,0	-2,2	-5,2	-	0	-218	-228	-
Post og telekommunikasjon	-0,1	-1,4	-4,4	-	-25	-357	-348	-
Varehandel	-2,5	-4,2	-4,6	-	-3227	-5479	-2299	-
Boligtjenester	-0,3	-0,5	-1,9	-	-214	-386	-199	-
Annen privat tjenesteprod.	-0,1	-2,3	-5,0	-	-171	-3962	-3689	-

*) Næringskattesats er definert som netto næringskatter i prosent av bruttoproduksjonsverdi

Foredling av kjøtt og meieriproduksjon, samt produksjon av andre konsumvarer²² følger etter i rangeringen når det gjelder ERA, med effektive støtterater på henholdsvis 54,2 prosent og 46,8 prosent. Det er først og fremst effekten på produsentprisene, som hovedsakelig skyldes skjermingsstøtte til næringenes produkter, som bidrar positivt til de høye ratene. En viktig intensjon med importvernordningene for næringsmidler er å veie opp for fordyrende skjermingsstøtte på viktige innsatsvarer. Som det går fram av tabell 5.1 er den negative støtteeffekten via høye innsatsvarekostnader betydelig. Som forventet kan dette spores tilbake til skjermingsstøtte til viktige innsatsvarer, spesielt fra jordbruket og fra interne leveranser. En viktig observasjon fra beregningene er imidlertid at skjermingsstøtten til næringsmiddelindustrien ser ut til å overkompensere for de høye innsatsvarekostnadene. I 1991 var aggregeringsopplegget for nærings- og nytelsesmidler et

annet, slik at tallene ikke er direkte sammenlignbare med tall fra tidligere beregninger. Sammen med næringen foredling av fiskeprodukter, tilsvarer de ovenfor nevnte næringene imidlertid om lag de tidligere næringene produksjon av næringsmidler og produksjon av nytelsesmidler. Sammenveining²³ gir en ERA for alle nærings- og nytelsesmidler i 1994 på 43,3 prosent, mens det tilsvarende tallet for 1991 er 79,2 prosent. Mye av reduksjonen kan spores tilbake til økt faktoravlønning, men det er også skjedd endringer i pris- og kostnadskomponentene som er rapportert i tabell 5.1. En sammenligning med tabell 5.1a i Fæhn et al (1995) viser at redusert direkte prisstøtte forklarer det meste av reduksjonen i effektiv støtte målt i kroner.

Produksjon av skip m.v. og produksjon av metaller følger så i rangeringen, med ERA på hhv. 24,9 og 18,6 prosent. For skipsbyggingsnæringen er ERA om lag

²² I denne næringen er hovedvarene foredlet korn, frukt og grønnsaker og drikkevarer og tobakk.

²³ Vektene er andel av initial faktorinntekt - se for øvrig beregningen av gjennomsnittlig ERA nedenfor.

uendret fra 1991. Som tidligere er det effekten av direkte subsidier til næringen som dominerer. ERA er nesten tredoblet for *produksjon av metaller*. I beløp svarer dette til en økning fra 0,5 mrd. til 1,0 mrd. Det er økt støtte via lave priser på vareinnsats som forklarer økningen. Grunnen til av ERA mer enn dobles, er at faktoravlønningsandelen har falt. *Produksjon av treforedlingsprodukter og skogbruk* følger etter disse i rangeringen, med ERA på henholdsvis 7,2 prosent og 6,3 prosent. For *skogbruket* svarer situasjonen i stor grad til den i 1991. *Produksjon av treforedlingsprodukter* har fått redusert sin ERA fra 10,5. Reduksjonen i effektiv støtte skyldes først og fremst at støtteordningene alt i alt ga en mindre reduksjon i prisen på vareinnsats enn i 1991.

Fiske og fangst, foredling av fiskeprodukter, produksjon av kjemiske og mineralske produkter, produksjon av tekstil- og bekledningsvarer, grafisk produksjon og produksjon av kjemiske råvarer var også positivt støttet, men kun svarende til mellom 2 og 5 prosent av faktorinntekten. *Produksjon av kjemiske og mineralske produkter* er stor, og den effektive støtten svarte til et beløp på 0,5 mrd. For *fiske og fangst* dreide det seg om 0,2 mrd., mens det for de øvrige var mindre beløp. Hverken ERA eller det tilsvarende beløpet for *fiske og fangst* skiller seg ved første øyekast særlig fra situasjonen i 1991. Tallene er imidlertid ikke sammenlignbare, fordi *oppdrett av fisk* tidligere var inkludert, men nå er skilt ut av denne næringen. Sammenveining av de to nye næringene viser at ERA har gått ned fra 5,9 prosent til 3,6 prosent. Årsaken er først og fremst at næringssubsidiene til de to næringene er blitt sterkt redusert (fra 1271 mill. kr i 1991 til 439 mill. kr. i 1994). I tillegg har vi også her fått en betydelig økning i faktoravlønningsandelen, som i stor grad skyldes endring i beregningsmetodene for primærnæringene etter hovedrevisjonen - se avsnitt 3.2. Den sterkt negative ERA for oppdrettsnæringen (-39,7 prosent) skriver seg i sin helhet fra høye innsatsvarepriser. Ved nærmere ettersyn viser det seg at det er innsats av den sterkt skjermingsstøttede varen *foredlet korn, frukt og grønnsaker*, hvor fôr til oppdrettsnæringen inngår, som er årsaken til dette. Det er imidlertid andre varer enn fiskefôr som er skjermet og bidrar til den høye ekvivalente tollsatsen for aggregatet, og den negative støtten til *oppdrett av fisk* er et misvisende utslag av modellens aggregeringsnivå. ERA ligger sannsynligvis nær 0²⁴.

Raffinering av jordolje var negativt støttet. Næringen ville fått en økning i evne til faktoravlønning på 5,0 prosent om næringsstøtten i 1994 var blitt fjernet. I 1991 var det tilsvarende tallet 9,9 prosent. Det er lavere negativ støtte via innsatsvarepriser som forklarer at støtten har økt noe fra 1991.

De øvrige konkurranseutsatte næringene, *produksjon av trevarer, produksjon av verkstedsprodukter og produksjon av oljeplattformer m.v.* var ubetydelig effektivt støttet i 1994. Til sammenligning var de to sistnevnte vesentlig støttet 1991, med ERA på henholdsvis 4,8 og 8,8 prosent.

For alle *naturlig skjermede næringene* viser beregningsresultatene i tabell 5.1 at de spesifiserte virkemidlene bidro til økte enhetskostnader og produktpriser i 1994. Netto budsjettoverføringer til de skjermede næringene var stort sett negative, og alle ble belastet av næringsstøttepolitikken gjennom innsatsvareprisene. Spesielt virket støtteordningene negativt for *landtransport mv. og varehandel*, som - i tillegg til å få høyere innsatsvarepriser - var særlig belastet med næringskatter.

Summering av all effektiv støtte, målt i kroner, viser at konkurranseutsatte næringene fikk støtte tilsvarende 29,2 mrd.²⁵ I 1991 var beløpet til sammenligning 32,5 mrd. Kostnadsøkningene som følge av de aktuelle politikktiltakene for de naturlig skjermede næringene beløp seg for 1994 til 15,1 mrd. sammenlagt. (Beløpet fremkommer ved å summere effekten av produksjonsprisendringene i millioner kroner for de skjermede sektorene.) Kostnadsøkningene i de skjermede næringene slo ut i høyere priser på deres varer, og bidro dermed til en reduksjon av effektiv støtte til konkurranseutsatte næringene²⁶.

Det er verd å påpeke at beregningsresultatene for de enkelte næringene representerer gjennomsnittstall. Disse kan dekke over betydelige forskjeller i lønnsomhet og støtteavhengighet mellom de ulike produksjonsenhetene innenfor de enkelte næringene. Selv om beregningene viser at omtrent hele faktorinntekten i *jordbrukssektoren* blir borte ved en fjerning av alle typer tiltak, er ikke det ensbetydende med at alle typer jordbruksproduksjon vil være ulønnsom uten noen form for støtte.

Det bør også påpekes at selv om aggregeringsnivået er bedre tilpasset ERA-beregningene enn tidligere, er det fremdeles slik at næringene ikke nødvendigvis er homogene hva tiltak angår. Dette kan gi misvisende resultater. Et slående eksempel er den beregnede negative effektive støtten til *oppdrett av fisk*, som nesten utelukkende skyldes aggregering av varer underlagt ulike handelspolitikk. Det kan også være slik at ulike tiltak som tilsynelatende motvirker hverandre, faktisk er rettet mot ulike deler av sektoren.

²⁵ Beløpet er den beregnede endringen i faktoravlønning i mrd. kr.

²⁶ Den effektive støtten til de konkurranseutsatte næringene er altså modifisert med 15,1 mrd. kr. som følge av overvelting fra de skjermede næringene. Eksklusive denne indirekte avgiftsbelastningen gjennom kryssløpet beløper den effektive støtten til de konkurranseutsatte næringene seg til $29,2 + 15,1 = 44,3$ mrd. kr.

²⁴ Konklusjonene over når det gjelder spredning av støtte omkring gjennomsnittet, endres imidlertid ikke vesentlig for de andre næringene av å sette ERA lik 0 for *oppdrett av fisk*.

5.2. Sammensetning av støtten til de ulike næringene

For å kunne dekomponere totalvirkningene i bidrag fra ulike politikktiltak, har vi teknisk sett foretatt beregninger av effektene av enkeltbidragene hver for seg, mens de andre tiltakene holdes konstant som i referanseberegningen. I de partielle beregningene av avgifts- og subsidiopolitikken og kraftprispolitikken er målet å identifisere deres ERA-bidrag i en totalberegning hvor også de kunstige skjermingsstøtteordningene tas bort. Dette oppnås ved å behandle de kunstig skjermede næringene som konkurranseutsatte i disse partielle beregningene, slik som i totalberegningen. Teknisk sett gjøres dette ved å betrakte prisvirkningen eller *den totale ekvivalente tollsatsen* av importvernet som eksogent gitt. Når skjermingsstøtten holdes konstant i disse dekomponeringsberegningene, er det altså ikke selve utformingen av ordningene som holdes uendret, men *priseffekten* av ordningene.

Denne fremgangsmåten gir oss ERA-bidrag fra de ulike tiltakene som omtrent summerer seg til ERA fra totalberegningen for alle næringer. Eventuell differanse skyldes samspill effekter av tiltakene, men disse er ubetydelige. Tabell 5.2 viser dekomponeringen av total ERA i bidraget fra de tre spesifiserte tiltakskategoriene.

For *jordbruket* bidro avgifts- og subsidiopolitikken med snaut 60 prosent, mens handelspolitikken bidro med drøye 40 prosent av ERA for 1994, se tabell 5.2. De to typene støtte var dermed mer likeverdige i 1994 enn i 1991, hvor budsjettstøtten sto for 70 prosent av total effektiv støtte til *jordbruket*. Dette skyldes imidlertid i stor grad at flere av tiltakene overfor *jordbruket* er

definert om fra å være budsjettstøtte til å være handelspolitisk prisstøtte i beregningene, se avsnitt 3.5.

I næringene *produksjon av andre konsumvarer og foredling av kjøtt og meieriproduksjon* var den effektive støtten for 1994 relativt ensidig basert på effektiv skjerming. For den sistnevnte kan imidlertid om lag 1/10 av ERA tilskrives skatte- og subsidiopolitikken.

Det var den indirekte skatte- og subsidiopolitikken som bidro til den relativt høye ERA for *produksjon av skip m.v.* Det var også budsjettstøtte som dominerte når det gjelder ERA for *skogbruk, fiske og fangst, foredling av fiskeprodukter og grafisk produksjon*. For *fiske og fangst* var de effektive subsidiene langt lavere enn i 1991. For *grafisk produksjon* har subsidienes betydning derimot økt noe.

Kraftprispolitikken var den viktigste faktoren bak ERA for næringene *produksjon av metaller, produksjon av treforedlingsprodukter og produksjon av kjemiske råvarer*. De andre tiltakene virket til å moderere ERA noe. Subsidi- og avgiftspolitikken, som i 1991 dro den effektive støtten til disse næringene betydelig ned, virket imidlertid langt mildere i 1994. Dette bidro til nesten all økningen i ERA fra 1991 til 1994 for *produksjon av metaller*. For *produksjon av treforedlingsprodukter og produksjon av kjemiske råvarer* ble effekten av gunstigere avgiftspolitik mer enn motsvart av en reduksjon i kraftprisstøtten, slik at ERA gikk ned. For *produksjon av kjemiske råvarer* ble dessuten skjermingsstøtten til kunstgjødsel borte med EØS-avtalen.

Tabell 5.2. ERA-bidrag fra ulike kategorier av politikktiltak 1994

	Avgifter og subsidier	Handels-politikk	El. kraftpriser	Total ERA
Jordbruk	-56,3	-40,6	0,3	-96,6
Skogbruk	-7,5	1,2	0,0	-6,3
Fiske og fangst	-5,6	0,7	0,0	-4,9
Oppdrett av fisk	-0,2	39,6	0,3	39,7
Prod. av andre konsumvarer	2,5	-49,8	0,5	-46,8
Prod. av tekstil og bekledn.varer	-0,2	-2,4	0,3	-2,3
Foredl. av fiskeprodukter	-4,1	-0,6	0,7	-4,0
Foredl. av kjøtt og meieriprod.	-5,1	-49,5	0,3	-54,2
Prod. av trevarer	-0,2	0,6	0,6	0,9
Prod. av kjem. og min. prod.	-2,1	-2,3	0,6	-3,8
Grafisk produksjon	-2,8	0,4	0,2	-2,2
Prod. av treforedlingsprodukter	1,4	0,7	-9,4	-7,2
Prod. av kjemiske råvarer	1,3	0,8	-3,8	-1,8
Raffinering av jordolje	4,8	-1,5	1,7	5,0
Produksjon av metaller	1,4	0,8	-20,7	-18,6
Prod. av verkstedprodukter	-0,2	0,0	0,3	0,1
Prod. av skip mv.	-25,8	0,6	0,3	-24,9
Prod. av oljeplattformer mv.	0,3	0,5	0,1	0,9

Produksjon av kjemiske og mineralske produkter og produksjon av tekstil- og bekledningsvarer var begge noe støttet, om enn beskjedent, av handelspolitikk. For førstnevnte gjaldt det skjermingsstøtte til farmasøytiske produkter. EØS-avtalen har eliminert annen skjermingsstøtte til næringen og dermed redusert ERA-bidraget fra handelspolitikk fra 15 prosent til 2,1 prosent siden 1991²⁷. Produksjon av tekstil- og bekledningsvarer hadde høyere effektiv skjermingsstøtte i 1994 enn i 1991. Se avsnitt 5.3.3 for en dekomponering av denne endringen. Økt effektiv skjerming ble motsvart av lavere effektiv støtte fra skatte- og subsidiepolitikken, slik at total ERA var uforandret fra 1991 til 1994.

Raffinering av jordolje fikk et betydelig negativt utslag i ERA for 1994. Det er i første rekke avgifts- og subsidiepolitikken i 1994 som slår uheldig ut for næringen. Utslaget er likevel mindre enn i 1991.

De øvrige næringene produksjon av verkstedsprodukter, produksjon av trevarer og produksjon av oljeplattformer m.v. fikk små utslag fra alle typer støtte. Som allerede påpekt gjelder dette også oppdrett av fisk, til tross for at beregningene viser en kraftig negativ skjermingsstøtte til næringen. Utslaget er misvisende, i og med at innsats av vareaggregatet foredlet korn, frukt og grønnsaker, i realiteten nesten utelukkende dreier seg om fiskefôr, som ikke er vesentlig skjermet. ERA som følge av handelspolitikk ligger sannsynligvis nær 0 for oppdrett av fisk.

5.3. ERA som følge av partielle politikk- endringer

I dette avsnittet analyserer vi noen partielle endringer i næringspolitikk ved hjelp av ERA-indikatoren. Endringer i ERA viser effekten av å endre politikken. Vi har utført følgende beregninger:

1. fjerning av alle avgifter og subsidier
2. fjerning av alle subsidier
3. fjerning av prisdiskriminering på elektrisk kraft,
4. fjerning av alle handelspolitiske tiltak.
5. fjerning av alle støttetiltak bortsett fra avgifter

Alternativene er valgt som en illustrasjon på hvordan ERA-modellen kan brukes som et analyseinstrument ved studier av politikken. I våre beregninger blir pakker av virkemidler som var virksomme i 1994 helt fjernet. Dermed kan ERA tolkes som den effektive næringsstøtten hele politikken som blir fjernet isolert sett representerte i 1994. ERA-analyser kan imidlertid like gjerne belyse mindre omlegginger av næringspolitikken.

I beregningene 1), 2) og 3) opprettholdes utformingen av skjermingsstøtteordningene slik de var i 1994. Hvis

det dreier seg om kvantitative eller prohibitive ordninger, vil imidlertid effekten av dem bli påvirket av kostnadsskiftene som følge av endringer i den øvrige støttepolitikken, se kapittel 2. Til forskjell fra i dekomponeringsberegningene i avsnitt 5.2 betyr konstant kunstig skjerming her at utformingen av importvernet, snarere enn priseffekten av det, holdes konstant. For eksempel vil fjerning av sektorsubsidiene til en kunstig skjermet næring medføre et kostnadsskift. Siden næringene er modellert med konstant skalautbytte vil dette slå fullt ut i prisen på hovedvaren i næringen, og dermed i den ekvivalente tollsatsen til de kvantitative skjermingsordningene som gjelder for denne varen. Dette blir helt tilsvarende kostnadsskift i naturlig skjermede næringer. Faktoravlønningen i kunstig skjermede næringer forblir upåvirket av politikkendringene og ERA blir 0. Dette gjelder næringene jordbruk, foredling av kjøtt og meieriproduksjon og den ene underbransjen av produksjon av tekstil- og bekledningsvarer som er beskyttet av frivillige eksportkvoteordninger. I tillegg virker den såkalte råvarekompensasjonsordningen for produksjon av andre konsumvarer som en kunstig skjermingsstøtteordning overfor visse kostnadsendringer, dvs. endringer i priser på innsatsvarer fra jordbruk og foredling av kjøtt og meieriproduksjon. Dette tar vi hensyn til ved at endring i kostnadsoverveltninger fra disse matvareleverandørene gir en tilsvarende endring i prisen konsumvareproduzentene kan ta for sine produkter²⁸, slik at ERA for næringen produksjon av andre konsumvarer alt i alt ikke påvirkes av innsatsprisendringer fra jordbruk og foredling av kjøtt og meieriproduksjon²⁹.

5.3.1. Fjerning av alle avgifter og subsidier³⁰

Første tallkolonne i tabell 5.3 indikerer de ulike næringers innslag av direkte netto næringsubsidier før endringene. En stor prosentvis endring i næringskattesatsen, betyr en høy initial subsidiering. Som det fremgår, var alle de potensielt konkurranseutsatte næringene direkte netto næringsubsidiert. Nettosatsene lå mellom 0 og 2 prosent for de aller fleste. Jordbruken skiller seg sterkt ut med en sats på 43,4

²⁸ Våre beregninger av effekten av handelspolitikk viser at det ikke er en en-til-en-sammenheng mellom skjerming av innsatsvarene og skjerming av produktene i næringen produksjon av andre konsumvarer. Snarere indikerer de at råvarekompensasjonsordningen overkompenserer denne næringsmiddelsektoren for ulempen den har ved at den må kjøpe dyre, skjermede råvarer. Selvom nivåene på skjermingsstøtte ikke nøytraliserer hverandre i våre beregninger, antar vi likevel her at endringen i priser på innsatsvarer fra jordbruk og foredling av kjøtt og meieriprodukter som følge av enkelttiltak blir nøyaktig kompensert av endring i produktprisene i næringen produksjon av andre konsumvarer.

²⁹ I praksis holder vi innsatsvareprisene på jordbruksprodukter, kjøtt og meieriprodukter i produksjon av andre konsumvarer, samt sektorprisen uendret. Dette gir ekvivalent effekt på ERA.

³⁰ Det er viktig å være klar over at vi her beregner støtteeffekten av eksisterende avgifter i forhold til en situasjon der disse avgiftene er fjernet. Beregningene fanger dermed ikke opp støtteeffekter av eksisterende avgiftsfritak, for eksempel at en del næringer betaler en redusert sats eller er fritatt for elektrisitetsavgift.

²⁷ Næringen er imidlertid ikke avgrenset på samme måte som før, slik at sammenligning med 1991 ikke kan gjøres direkte.

prosent, mens *produksjon av skip m.v.*, *skogbruk* og *fiske og fangst* følger med satser på henholdsvis 9,5, 7,3 og 6,7 prosent. Hovedbildet når det gjelder direkte subsidier til de potensielt konkurranseutsatte næringene er omtrent som i 1991, med unntak av en betydelig reduksjon i næringssubsidiesatsen til *fiske og fangst*³¹ og en viss økning i subsidiesatsen til *produksjon av skip m.v.*. Blant de skjermede sektorene var netto nærings-skatte dominerende. Dette gjaldt i særlig grad *landtransport mv.* og *varehandel*. Produktskattene spres utover på næringene avhengig av kryssløpet, og det er ikke like lett å identifisere effekten av disse bare ved å studere tabellene. De bidrar til endrede priser på vareinnsats.

Den tolkningen av konstant kunstig skjerming som vi har valgt å benytte i de partielle beregningene, fører til at selv om *jordbruket* fikk store overføringer, får næringen pr. definisjon ingen endring i faktoravlønning av å fjerne disse. Sammen med *foredling av kjøtt og meieriprodukter* og den ene underbransjen av *produksjon av tekstil- og bekledningsvarer* som er beskyttet av frivillige eksportkvoteordninger, blir alle støtteendringer veltet over i priser. Dermed får vi imidlertid effekter av jordbruksubsidiene i alle de næringer som anvender *jordbruksprodukter*³² som vareinnsats.

Beregningene viser at *produksjon av skip mv.* er i en klasse for seg når det gjelder effektiv støtte som følge av avgifts- og subsidiopolitikken. Fjerning av all netto budsjettstøtte gir et fall i faktoravlønningsevnen på 26 prosent. Bakgrunnen er de store direkte sektoroverføringer.

Deretter følger *skogbruk* og *fiske og fangst* med ERA på henholdsvis -8,8 og -6,0 som følge av subsidier og avgifter. Det er to viktige årsaker til at fjerning av subsidie- og avgiftspolitikken gir relativt sett lavere utslag på faktoravlønningsevnen i disse næringene, til tross for at endringen i næringskattesatser ikke er så mye mindre enn i *produksjon av skip mv.* For det første fjernes en sterkere negativ indirekte støtteeffekt via innsatsvareprisene for fiskeriene. Det er lavere priser på drivstoff pga. fjernede avgifter som slår relativt sterkt ut. (Det samme gjelder for *skogbruk*, men dette blir mer enn oppveid av en økning i prisen på *jordbruksprodukter*, som også er en relativt stor komponent i næringens vareinnsats.) Det viktigste er likevel at faktoravlønningsandelen i primærnæringene er større enn i mange tradisjonelle industrinæringer (70-80 prosent mot 34 prosent i *produksjon av skip mv.*). Dette reduserer den prosentvise betydningen av en gitt endring i netto næringskatter.

Foredling av fiskeprodukter, *produksjon av tekstil- og bekledningsvarer*, *grafisk produksjon* og *produksjon av kjemiske og mineralske produkter* følger så i rangeringen av ERA som følge av subsidie- og avgiftspolitikken, med ERA på mellom -4,7 og -2,4. Alle disse hadde netto næringssubsidiesatser på mellom 0,7 og 1,7 prosent. For *produksjon av tekstil- og bekledningsvarer* spiller indirekte subsidieeffekter en relativt stor rolle. TEKO-industrien benytter varer fra *jordbruket* og *foredling av kjøtt og meieriproduksjon* (først og fremst ull og dyreskinn). Prisene på disse produktene øker som følge av subsidiereduksjoner.

Beregningene viser at næringene raffinering av jordolje, produksjon av treforedlingsprodukter, produksjon av metaller og produksjon av kjemiske råvarer alle var svakt effektivt beskattet av avgifter og subsidier. Dette skyldes produktskatter som ga høyere priser på vareinnsats. Dette ble bare delvis motvirket av nærings-subsidier. Det er verdt å merke seg at en fjerning av avgifter og subsidier ville gi mindre lettelser for disse næringene enn i 1991. I noen grad skyldes dette at fritaksordninger, for eksempel når det gjelder elektrisitetsavgift, har blitt utvidet. For raffinering av jordolje er effekten av en fjerning av avgifter og subsidier imidlertid fortsatt signifikant. Dette skyldes særlig produktskatter på drivstoff. Det er verdt å bemerke at det relativt store utslaget på ERA også er sterkt preget av lav bearbeidingsgrad i næringene.

Produksjon av andre konsumvarer vil også få økt sin ERA ved en fjerning av all netto budsjettstøtte. Sektoren mottok riktignok beskjedne direkte overføringer, men effekten av disse blir mer enn oppveid av indirekte negativ støtte via prisene på vareinnsats. Fjerning av subsidie- og avgiftspolitikken reduserer altså innsatsvareprisene. Man ville kanskje ventet at fjerning av de høye subsidiene til den kunstig skjermede *jordbrukssektoren* ville betydd økte innsatsvarepriser og gitt redusert ERA. Imidlertid er det, som tidligere nevnt, forutsatt at endringer i priser fra *jordbrukssektoren* ikke slår ut faktoravlønningen til *produksjon av andre konsumvarer*, men nøytraliseres av råvarekompensasjonsordningen³³. Dermed påvirkes kjøperprisene kun av bortfall av produktskatter, samt av prisendringer fra andre næringer enn *jordbruket* og *foredling av kjøtt og meieriproduksjon*. Dette gjelder særlig prisene på tjenester fra *varehandel* og *landtransport mv.*, hvor høye næringskatter er blitt fjernet i beregningene.

³¹ I 1991-beregningene inkluderte *fiske og fangst* også oppdrettsnæringen, slik at tallene ikke er umiddelbart sammenlignbare. Den overveiende del av subsidiene i 1991 gikk imidlertid til det tradisjonelle fisket.

³² Unntatt *produksjon av andre konsumvarer* pga. råvarekompensasjonsordningen.

³³ En supplerende beregning som ikke presenteres her, hvor råvareprisøkningen ikke blir kompensert av råvarekompensasjonsordningen gir en 15 prosents reduksjon i faktorinntekten ved bortfall av subsidier

Tabell 5.3. ERA-utslag av å fjerne alle avgifter og subsidier 1994

	Prosentvis endring				Effekter i mill.kr. fra			
	Næringskattesats, prosentpoeng*	Produsentpris	Pris på vareinnsats	ERA	Nærings-skatte	Produsentpriser	Pris på vareinnsats	Effektiv støtte
Jordbruk	43,4	43,1	-0,3	0,0	11024	10952	-40	0
Skogbruk	7,3	0,0	1,0	-8,8	246	0	7	-252
Fiske og fangst	6,7	0,0	-6,7	-6,0	410	0	-154	-263
Oppdrett av fisk	0,7	0,0	-0,7	-0,4	29	0	-24	-4
Prod. av andre konsumvarer	0,3	0,3	-1,6	3,6	86	92	-321	317
Prod. av tekstil og bekledn.varer	0,7	0,3	1,6	-3,3	37	17	52	-75
Foredl. av fiskeprodukter	1,7	0,0	-0,8	-4,7	210	-2	-84	-136
Foredl. av kjøtt og meieriprod.	1,3	30,9	34,9	0,0	469	11151	10911	0
Prod. av trevarer	0,6	-0,1	-0,8	-0,5	72	-6	-64	-24
Prod. av kjem. og min. prod.	1,6	0,0	-1,1	-2,4	546	-4	-222	-307
Grafisk produksjon	1,7	0,0	-0,6	-3,0	399	-4	-80	-329
Prod. av treforedlingsprodukter	0,3	0,0	-0,7	1,1	44	-2	-78	29
Prod. av kjemiske råvarer	0,3	0,0	-0,7	0,8	47	-6	-83	31
Raffinering av jordolje	0,1	0,0	-0,4	4,4	16	-2	-62	48
Produksjon av metaller	0,2	0,0	-0,6	1,0	50	-4	-108	50
Prod. av verkstedprodukter	0,7	0,0	-0,9	-0,5	408	-16	-320	-117
Prod. av skip mv.	9,5	0,0	-1,0	-26,0	1236	-1	-94	-1145
Prod. av oljeplattformer mv.	0,2	0,0	-0,4	-	30	-2	-34	-
Bygge- og anleggsvirksomhet	-0,1	-1,1	-1,4	-	-84	-882	-795	-
Bank- og forsikringsvirksomhet	-0,1	-0,5	-1,3	-	-52	-265	-199	-
Elektrisitetsproduksjon	-0,4	-0,6	-0,9	-	-116	-165	-67	-
Landtransport mv.	-2,1	-5,8	-7,8	-	-723	-2000	-1304	-
Lufttransport mv.	0,1	-0,6	-1,1	-	19	-111	-141	-
Jernbanetransport og sporveier	0,0	-2,0	-2,6	-	0	-107	-110	-
Innenriks sjøfart	0,0	-1,6	-3,8	-	0	-158	-167	-
Post og telekommunikasjon	-0,1	-1,1	-3,3	-	-25	-274	-263	-
Varehandel	-2,5	-3,7	-3,2	-	-3227	-4814	-1616	-
Boligtjenester	-0,3	-0,4	-1,2	-	-214	-312	-125	-
Annen privat tjenesteprod.	-0,1	-0,5	-0,9	-	-171	-882	-671	-

*)Næringskattesats er definert som netto næringskatter i prosent av bruttoproduksjonsverdi.

For alle de naturlig skjermede næringene reduseres kostnadene både ved reduserte vareinnsatskostnader og reduserte eller kun svakt økende næringskatter. Dette slår ut i lavere produsentpriser, spesielt for *varehandel* og *landtransport m.v.* For sistnevnte er det nesten hele utslaget grunnet lavere innsatsvarepriser; for førstnevnte spiller også fjerning av næringskatter en stor rolle.

For de kunstig skjermede næringene *jordbruk* og *foredling av kjøtt og meieriproduksjon* hadde avgiftene og subsidiene totalt sett en sterkt kostnadsreducerende og dermed prisreducerende effekt. Begge får sterkt økte innsatsvarepriser av å eliminere subsidie- og avgiftspolitikken. *Jordbruket* får i tillegg store næringsubsidiereduksjoner.

5.3.2. Fjerning av alle subsidier

Bortsett fra for *jordbruk*³⁴, hvor næringskattene utgjorde omlag 500 millioner i 1991, er næringskattene for de øvrige (potensielt) konkurranseutsatte sektorene stort sett små. Næringskattbelastningen ligger først og fremst i de naturlig skjermede næringene. Når vi beholder avgiftspolitikken, øker næringskattesatsene dermed noe mer for disse næringene enn i tabell 5.3. Samtidig fører opprettholdelsen av *produktkattene*, kombinert med større overveltning i prisene i de skjermede næringene, til at innsatsvareprisene øker. I beregningen der også avgiftene ble fjernet, gikk prisene derimot *ned* i de aller fleste sektorer. Ved å *ikke* inkludere avgifter som en del av støttepolitikken, blir støtteeffekten større enn i forrige

³⁴ For denne næringen finnes det imidlertid eksempler på tiltak som helt eller delvis finansieres av næringskatter, slik at det kan diskuteres hvor realistisk det er å fjerne de subsidierte tiltakene når avgiftene beholdes.

Tabell 5.4. ERA-utslag av å fjerne alle subsidier 1994

	Prosentvis endring				Effekter i mill.kr. fra			
	Næringskattesats, prosentpoeng*	Producentpris	Pris på vareinnsats	ERA	Nærings-skatte	Produsent-priser	Pris på vareinnsats	Effektiv støtte
Jordbruk	45,3	46,7	3,0	0,0	11507	11871	400	0
Skogbruk	7,5	0,0	7,4	-10,2	252	0	46	-293
Fiske og fangst	6,9	0,0	0,9	-10,2	423	0	21	-447
Oppdrett av fisk	0,7	0,0	0,1	-3,0	29	0	4	-29
Prod. av andre konsumvarer	0,3	0,4	0,1	0,1	86	116	24	0
Prod. av tekstil og bekledn.varer	0,7	0,6	3,2	-5,0	37	31	105	-112
Foredl. av fiskeprodukter	1,7	0,0	0,3	-8,5	210	4	27	-234
Foredl. av kjøtt og meieriprod.	1,3	33,9	38,4	0,0	469	12231	12002	0
Prod. av trevarer	0,6	0,0	0,2	-2,4	72	2	18	-97
Prod. av kjem. og min. prod.	1,6	0,1	0,4	-4,7	546	16	81	-615
Grafisk produksjon	1,7	0,0	0,4	-4,2	399	6	47	-446
Prod. av treforedlingsprodukter	0,3	0,0	0,2	-1,6	44	3	21	-59
Prod. av kjemiske råvarer	0,3	0,1	0,3	-1,8	47	7	32	-78
Raffinering av jordolje	0,1	0,0	0,1	-2,6	16	3	10	-32
Produksjon av metaller	0,2	0,0	0,2	-1,4	50	7	36	-75
Prod. av verkstedprodukter	0,7	0,0	0,3	-2,3	408	17	108	-525
Prod. av skip mv.	9,5	0,0	0,2	-28,5	1236	2	17	-1262
Prod. av oljeplattformer mv.	0,2	0,0	0,3	-0,9	30	3	27	-61
Bygge- og anleggsvirksomhet	0,0	0,3	0,5	-	0	284	276	-
Bank- og forsikringsvirksomhet	0,1	0,3	0,7	-	52	150	106	-
Elektrisitetsproduksjon	0,2	0,3	0,5	-	58	88	34	-
Landtransport mv.	0,0	0,2	0,4	-	0	79	72	-
Lufttransport mv.	0,1	0,2	0,2	-	19	45	20	-
Jernbanetransport og sporveier	0,0	0,2	0,3	-	0	10	11	-
Innenriks sjøfart	0,1	0,4	0,7	-	10	39	29	-
Post og telekommunikasjon	0,0	0,1	0,5	-	0	34	35	-
Varehandel	0,1	0,3	0,6	-	129	425	305	-
Boligtjenester	0,0	0,0	0,2	-	0	24	23	-
Annen privat tjenesteprod.	0,4	1,16	1,65	-	684	1977	1227	-

*) Næringskattesats er definert som netto næringskatter i prosent av bruttoproduksjonsverdi

beregning, og alle næringer ble ifølge denne definisjonen av budsjetstøtte effektivt støttet i 1994. De største økningene i ERA ved å utelukke den negative støtten fra avgifter, får vi for raffinering av jordolje (+7,0 prosentpoeng) og i fiske og fangst (+4,2), som begge preges av relativt stor avgiftsbelastning på innsats av drivstoff.

5.3.3. Fjerning av alle handelspolitiske tiltak

Her fjernes såvel toll som ikke-tariffære handelsbarrierer for alle potensielt konkurranseutsatte varer. Overgang til fri handel slår som ventet sterkest ut for de tre næringene som produserer varer med store totale ekvivalente tollsatser, nemlig jordbruk, foredling av kjøtt og meieriproduksjon og produksjon av andre konsumvarer (se tabell 4.1). Jo høyere totale ekvivalente tollsatser, jo større blir produsentprisreduksjonene i tabell 5.5. For alle disse sektorene går

imidlertid også innsatsvareprisene kraftig ned, noe som virker i motsatt retning på ERA. For alle er det effekten av reduserte produsentpriser som dominerer. Dette kan være noe overraskende når det gjelder de to industri-sektorene, hvor intensjonen med skjerming primært skal være å nøytralisere ulempene ved dyre, skjærmede innsatsvarer fra jordbruket. Den effektive støtten av handelspolitikken er imidlertid vesentlig redusert i matvareindustrien siden 1991. ERA-tallene er ikke direkte sammenlignbare med tall fra tidligere ERA-beregninger pga. ny næringsinndeling. De tre nye næringene foredling av fiskeprodukter, foredling av kjøtt og meieriproduksjon og produksjon av andre konsumvarer tilsvarer imidlertid om lag de tidligere næringene produksjon av næringsmidler og produksjon av nytelsesmidler. Reduksjonen i faktoravlønning ved overgang til fri handel tilsvarte for disse næringene 8,0 mrd. i 1994, mens det sammenlignbare tallet for 1991 var 11,4 mrd.

ERA-forskjellene vil være større på grunn av økt faktoravlønningsandel i næringene. Som forklart i avsnitt 5.1, vil effektene målt ved ERA av en gitt støttepakke være sterkere jo lavere bearbeidingsgraden i næringen er.

At bearbeidingsgraden er viktig for ERA, kan blant annet illustreres ved å sammenligne effektene på *jordbruket* og *produksjon av andre konsumvarer* i tabell 5.5. Mens vareinnsatsprisene reduseres omtrent i samme størrelsesorden, reduseres produsentprisene langt sterkere i *jordbruket*. Man ville derfor kanskje forvente at den effektive støtteeffekten ville bli størst i *jordbruket*. ERA-endringen blir likevel mindre, noe som skyldes at bearbeidingsgraden er mye høyere i *jordbruket*, slik at den prosentvise endringen i faktoravlønning blir relativt liten. Den samme forklaring ligger til grunn for at handelspolitikken gir en høyere ERA for *foredling av kjøtt og meieriproduksjon* enn for *jordbruket*.

Også for *produksjon av tekstil- og bekledningsvarer* og *produksjon av kjemiske og mineralske produkter* blir ERA negativ om handelspolitikken liberaliseres helt. For hovedvarene i disse industriene fantes det fortsatt noe importvern i 1994. For TEKO-industrien ble utslaget av importvernet overfor enkelte produkter fra Asia og Øst-Europa om lag som i 1991. Likevel økte den effektive skjermingen noe. Dette kommer av mindre negativt utslag fra skjermingsstøtte til andre næringer. Først og fremst er det innsats *jordbruksprodukter* og *foredlet kjøtt og meieriprodukter* som er blitt billigere. Faktisk består denne innsatsen i stor grad av ull og dyreskinn. ERA fra handelspolitikken har falt for næringen *produksjon av kjemiske og mineralske produkter* siden 1991. Den viktigste forklaringen er EØS-avtalens forbud mot ikke-tariffære barrierer, som for 1991 ble beregnet å være betydelige for sement og kunstgjødsel. Bare for farmasøytiske produkter antas det å gjenstå en del importhindrende ordninger. Også

Tabell 5.5. ERA-utslag av å fjerne alle handelspolitiske tiltak 1994

	Prosentvis endring				Effekter i mill.kr. fra			
	Nærings- sats, prosent- poeng*	Produ- sentpris	Pris på vare- innsats	ERA	Nærings- skatter	Produsent- priser	Pris på vare- innsats	Effektiv støtte
Jordbruk	0,0	-37,4	-14,2	-40,6	0	-9511	-1890	-7646
Skogbruk	0,0	0,0	-6,0	1,2	0	-1	-38	34
Fiske og fangst	0,0	0,0	-1,4	0,7	0	0	-32	31
Oppdrett av fisk	0,0	0,0	-13,0	39,6	0	0	-422	406
Prod. av andre konsumvarer	0,0	-25,0	-13,3	-49,8	0	-7201	-2727	-4521
Prod. av tekstil og bekledn.varer	0,0	-3,5	-4,1	-2,4	0	-185	-133	-53
Foredl. av fiskeprodukter	0,0	-0,5	-0,5	-0,6	0	-65	-49	-12
Foredl. av kjøtt og meieriprod.	0,0	-40,7	-36,4	-49,5	0	-14662	-11387	-3497
Prod. av trevarer	0,0	-0,1	-0,3	0,6	0	-6	-28	24
Prod. av kjem. og min. prod.	0,0	-1,4	-0,8	-2,3	0	-478	-168	-307
Grafisk produksjon	0,0	0,0	-0,4	0,4	0	-8	-53	47
Prod. av treforedlingsprodukter	0,0	0,0	-0,2	0,7	0	-4	-28	29
Prod. av kjemiske råvarer	0,0	-0,3	-0,7	0,8	0	-45	-76	31
Raffinering av jordolje	0,0	-0,2	-0,2	-1,5	0	-39	-23	-16
Produksjon av metaller	0,0	-0,1	-0,4	0,8	0	-26	-70	50
Prod. av verkstedprodukter	0,0	-0,3	-0,4	0,0	0	-157	-154	0
Prod. av skip mv.	0,0	0,0	-0,3	0,6	0	-3	-31	26
Prod. av oljeplattformer mv.	0,0	0,0	-0,3	0,5	0	-3	-32	30
Bygge- og anleggsvirksomhet	0,0	-0,5	-0,8	-	0	-437	-440	-
Bank- og forsikringsvirksomhet	0,0	-0,2	-0,7	-	0	-101	-103	-
Elektrisitetsproduksjon	0,0	-0,2	-0,6	-	0	-42	-44	-
Landtransport mv.	0,0	-0,2	-0,5	-	0	-82	-84	-
Lufttransport mv.	0,0	-0,2	-0,2	-	0	-28	-29	-
Jernbanetransport og sporveier	0,0	-0,3	-0,3	-	0	-14	-14	-
Innenriks sjøfart	0,0	-0,4	-0,9	-	0	-37	-37	-
Post og telekommunikasjon	0,0	-0,2	-0,5	-	0	-37	-38	-
Varehandel	0,0	-0,3	-0,7	-	0	-319	-327	-
Boligtjenester	0,0	-0,1	-0,5	-	0	-54	-53	-
Annen privat tjenesteprod.	0,0	-1,1	-2,5	-	0	-1871	-1834	-

*) Næringskattesats er definert som netto næringskatter i prosent av bruttoproduksjonsverdi

for næringene *produksjon av kjemiske råvarer, produksjon av verkstedsprodukter og bygging av oljeplattformer* har EØS-avtalen medført bortfall av skjermingsstøtteordninger. Effektiv støtte fra handelspolitikk i 1994 er ubetydelig. *Raffinering av jordolje og foredling av fiskeprodukter* fikk en meget liten støtteeffekt av handelspolitikken i 1994. Alle øvrige potensielt konkurranseutsatte næringer ville kunne opprettholde eller øke sin faktorinntekt ved overgang til fri import. Bare for *oppdrett av fisk* viser beregningene at økningen er betydelig, på 39,6 prosent. Som diskutert i avsnitt 5.1, er dette imidlertid et misvisende utslag av modellens aggregeringsnivå. ERA fra handelspolitikken ligger sannsynligvis nær 0 for *oppdrett av fisk*.

For *Naturlig skjermede næringer* viser beregningen at handelspolitikken hadde en svak kostnadsøkende virkning.

5.3.4. Fjerning av prisdiskriminering på elektrisk kraft

Effektene av å fjerne kraftprispolitikken av 1994, slik at næringene blir stående overfor en referansepris, definert som en gjennomsnittlig pris (se avsnitt 4.3), er vist i tabell 5.6. Den bekrefter at prisdiskrimineringen bare er viktig for faktorinntekten i de kraftkrevende industriene *produksjon av treforedlingsprodukter, produksjon av kjemiske råvarer og produksjon av metaller*. Prispolitikken slår svært ulikt ut for de tre næringene. Beregningene viser at metallproduksjonen får en kraftig reduksjon i faktoravlønningen på 20,7 prosent, deretter følger treforedling med 9,4 prosent, mens kjemisk råvareproduksjon ville fått 3,8 percents reduksjon. Prisdiskrimineringen i 1994 slår svakere ut enn i 1991 for alle prosessindustriene. Dette til tross for at alle har fått redusert bearbeidingsgrad fra beregningene i 1991. Siden referanseprisen er definert

Tabell 5.6. ERA-utslag av å fjerne prisdiskriminering på kraft 1994.

	Prosentvis endring				Effekter i mill.kr. fra			
	Næringskattesats, prosentpoeng*	Produ-sentpris	Pris på vare-innsats	ERA	Nærings-skatter	Produsent-priser	Pris på vare-innsats	Effektiv støtte
Jordbruk	0,0	-0,2	-0,4	0,0	0	-49	-49	0
Skogbruk	0,0	0,0	-0,1	0,0	0	0	0	0
Fiske og fangst	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0	-1	0
Oppdrett av fisk	0,0	0,0	-0,1	0,3	0	0	-3	4
Prod. av andre konsumvarer	0,0	0,0	-0,3	0,6	0	-1	-52	58
Prod. av tekstil og bekledn.varer	0,0	0,0	-0,2	0,3	0	-2	-7	5
Foredl. av fiskeprodukter	0,0	0,0	-0,2	0,7	0	0	-20	25
Foredl. av kjøtt og meieriprod.	0,0	-0,2	-0,3	0,0	0	-86	-88	0
Prod. av trevarer	0,0	0,0	-0,3	0,6	0	0	-22	24
Prod. av kjem. og min. prod.	0,0	0,0	-0,4	0,6	0	-1	-75	68
Grafisk produksjon	0,0	0,0	-0,2	0,2	0	-1	-22	23
Prod. av treforedlingsprodukter	0,0	0,0	2,8	-9,4	0	0	322	-310
Prod. av kjemiske råvarer	0,0	0,0	1,3	-3,8	0	-1	147	-155
Raffinering av jordolje	0,0	0,0	-0,1	1,7	0	0	-16	16
Produksjon av metaller	0,0	0,0	5,9	-20,7	0	-1	1150	-1146
Prod. av verkstedprodukter	0,0	0,0	-0,2	0,3	0	-2	-74	58
Prod. av skip mv.	0,0	0,0	-0,1	0,3	0	0	-13	13
Prod. av oljeplattformer mv.	0,0	0,0	-0,1	0,1	0	0	-9	15
Bygge- og anleggsvirksomhet	0,0	0,0	-0,1	-	0	-35	-36	-
Bank- og forsikringsvirksomhet	0,0	-0,1	-0,3	-	0	-42	-43	-
Elektrisitetsproduksjon	0,0	0,0	-0,1	-	0	-4	-4	-
Landtransport mv.	0,0	0,0	-0,1	-	0	-12	-12	-
Lufttransport mv.	0,0	0,0	0,0	-	0	-3	-3	-
Jernbanetransport og sporveier	0,0	-0,6	-0,8	-	0	-32	-33	-
Innenriks sjøfart	0,0	0,0	-0,1	-	0	-2	-2	-
Post og telekommunikasjon	0,0	-0,1	-0,3	-	0	-25	-25	-
Varehandel	0,0	-0,1	-0,4	-	0	-176	-180	-
Boligtjenester	0,0	0,0	-0,1	-	0	-5	-5	-
Annen privat tjenesteprod.	0,0	-0,1	-0,3	-	0	-219	-215	-

*) Næringskattesats er definert som netto næringskatter i prosent av bruttoproduksjonsverdi

Tabell 5.7. ERA-utslag av å fjerne all støtte unntatt avgifter 1994

	Prosentvis endring				Effekter i mill.kr. fra			
	Næringskattesats, prosentpoeng*	Produsentpris	Pris på vareinnsats	ERA	Nærings-skatter	Produsent-priser	Pris på vareinnsats	Effektiv støtte
Jordbruk	45,3	-37,4	-14,5	-101,3	11507	-9511	-1931	-19101
Skogbruk	7,5	0,0	-6,0	-7,6	252	-1	-38	-219
Fiske og fangst	6,9	0,0	-1,4	-9,1	423	0	-32	-392
Oppdrett av fisk	0,7	0,0	-13,0	37,1	29	0	-423	381
Prod. av andre konsumvarer	0,3	-25,0	-13,4	-50,4	86	-7198	-2755	-4579
Prod. av tekstil og bekledn.varer	0,7	-3,5	-4,2	-4,0	37	-185	-137	-91
Foredl. av fiskeprodukter	1,7	-0,5	-0,7	-7,7	210	-64	-65	-210
Foredl. av kjøtt og meieriprod.	1,3	-40,7	-36,5	-55,8	469	-14658	-11406	-3966
Prod. av trevarer	0,6	-0,1	-0,5	-1,0	72	-6	-44	-36
Prod. av kjem. og min. prod.	1,6	-1,4	-1,1	-6,0	546	-475	-223	-820
Grafisk produksjon	1,7	0,0	-0,4	-3,3	399	-6	-58	-352
Prod. av treforedlingsprodukter	0,3	0,0	2,6	-9,9	44	-3	300	-339
Prod. av kjemiske råvarer	0,3	-0,3	0,7	-4,3	47	-42	80	-171
Raffinering av jordolje	0,1	-0,2	-0,3	-2,0	16	-38	-36	-16
Produksjon av metaller	0,2	-0,1	5,6	-20,9	50	-23	1089	-1171
Prod. av verkstedprodukter	0,7	-0,3	-0,6	-1,7	408	-152	-197	-350
Prod. av skip mv.	9,5	0,0	-0,4	-27,3	1236	-2	-39	-1210
Prod. av oljeplattformer mv.	0,2	0,0	-0,4	0,0	30	-2	-34	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	0,0	-0,5	-0,8	-	0	-418	-433	-
Bank- og forsikringsvirksomhet	0,1	-0,1	-0,7	-	52	-58	-106	-
Elektrisitetsproduksjon	0,2	0,1	-0,6	-	58	18	-39	-
Landtransport mv.	0,0	-0,2	-0,4	-	0	-58	-67	-
Lufttransport mv.	0,1	0,0	-0,2	-	19	4	-22	-
Jernbanetransport og sporveier	0,0	-0,8	-1,0	-	0	-42	-43	-
Innenriks sjøfart	0,1	-0,2	-0,8	-	10	-22	-34	-
Post og telekommunikasjon	0,0	-0,2	-0,7	-	0	-50	-51	-
Varehandel	0,1	-0,2	-0,8	-	129	-257	-395	-
Boligtjenester	0,0	-0,1	-0,5	-	0	-52	-51	-
Annen privat tjenesteprod.	0,4	-0,7	-2,5	-	684	-1198	-1885	-

*) Næringskattesats er definert som netto næringskatter i prosent av bruttoproduksjonsverdi

som en gjennomsnittspris får alle andre industrier positiv effekt av å fjerne diskrimineringen. Dette gjelder også de naturlige og kunstige skjermede næringene.

5.3.5. Effekter av all støtte når avgifter holdes utenfor støttebegrepet

Denne beregningen tilsvarende totalberegningen i tabell 5.1 med unntak av at sektor- og produktskatter beholdes. Som påpekt i avsnitt 5.3.2, er det bare jordbrukssektoren og noen naturlige skjermede næringene som har vesentlige næringskatter. Belastningen av produktskattene er mer jevnt spredt, men raffinering av jordolje og fiske og fangst pekte seg ut som konkurranseutsatte sektorer med relativt store produktskatter. Forskjellen mellom denne beregningen

og totalberegningen i avsnitt 5.1 blir om lag som forskjellen mellom beregningene i 5.3.2 og 5.3.1³⁵.

³⁵ Forskjellen er at det sistnevnte avviket var noe mer preget av overveltningene fra fjernede subsidier i skjermede næringer, fordi vi også hadde kunstig skjermede næringer. Endringen i de næringene som brukte kunstig skjermede varer blir noe mindre når faktoravlønningen i jordbruket og matvareindustrien selv "tar støytten".

Referanser

- Anderson, J.E., G. J. Bannister and J. P. Neary (1995): Domestic Distortions and International Trade, *International Economic Review*, **36**, 1, 139-57.
- Budsjettnemnda for jordbruket (1995): *Jordbrukets totalregnskap 1993 og 1994, jordbrukets totalbudsjett 1995*, innstilling 1995.
- Basevi (1971): "Aggregation Problems in the Measurement of Effective Protection" in Grubel, H.G. and H.G. Johnson (eds): *Effective Tariff Protection*, 115-34, GATT and Graduate Institute of International Studies, Geneva.
- Corden, W.M. (1966): The Effective Protective Rate, the Uniform Tariff Equivalent and the Average Tariff, *Economic record* **42**, 200-216
- EUROSTAT (1995): *Agricultural Prices, Price Indices and Absolute Prices - Quarterly statistics 1 og 3-4 1995*, ECSC - EC EAEC, Brussels Luxembourg.
- Fæhn, T., L.A. Grünfeld, E. Holmøy, T. Hægeland and B. Strøm (1995): *Sammensetningen av den effektive støtten til norske næringer i 1989 og 1991*, Rapport 95/9, Statistisk sentralbyrå.
- Fæhn, T. and L. A. Grünfeld (1996): *Commercial Policy, Trade and Competition in Norwegian Service Industries*, kommer i serien Reports, Statistisk sentralbyrå.
- Holmøy, E., T. Hægeland, Ø. Olsen and B. Strøm (1993): *Effektive satser for næringsstøtte*, Rapport 93/31, Statistisk sentralbyrå.
- Holmøy, E. and T. Hægeland (1995): Effective Rates of Assistance for Norwegian Industries, Discussion Paper no. 147, Statistisk sentralbyrå.
- Hægeland, T. (1994): *En indikator for effekter av næringspolitiske tiltak i en økonomi karakterisert ved monopolistisk konkurranse*, Rapport 94/31, Statistisk sentralbyrå
- Hægeland, T. (1996): Monopolistic Competition, Resource Allocation and the Effects of Industrial Policy, Discussion paper no 161, Statistisk sentralbyrå.
- Laird, S and A. Yeats (1990): *Quantitative Methods for Trade-Barrier Analysis*, London: The Macmillan Press.
- Melchior, A (1994): U-landshandelen med tekstilvarer. Virkninger av Uruguay-runden og norsk EU-medlemskap, NUPI-rapport november 1994, Norsk utenrikspolitisk institutt.
- Utenriksdepartementet (1992): Om samtykke til ratifikasjon av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS), undertegnet i Oporto 2.mai 1992, St.prp.nr.100 (1991-92).
- Utenriksdepartementet (1992): Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS), særskilt vedlegg nr. 1 til St.prp. nr. 100 (1991-92).
- Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning (1995): *FoU-statistikk og indikatorer - 1995*, Oslo.

Aggregering til modellvarenivå

Listen nedenfor knytter nasjonalregnskapets varer, på det mest detaljerte aggregeringsnivået etter hovedrevisjonen, til de nye vareaggregatene i modellen. I vedlegg 2 finnes beskrivelse av 6-siffer-produktene.

Oversikt over nasjonalregnskapsvarer som inngår i modellvarene

Konkurransutsatte produkter

Modellvare	Betegnelse	Nasjonalregnskapsvarer
11	Jordbruksprodukter	011111-011130, 011160, 011192-011224, 011323, 011329, 012***, 014***, 015010, 060001-060003, 060006, 070001-070003,
12	Skogbruksprodukter	020*** utenom 020114, 020119, 020150, 060005, 070004
13	Andre fiske- og fangstprodukter	050013-050050, 050120, 070005, 070006
14	Oppdrettsfisk	050011, 050012, 060004
21	Fisk og fiskevarer	152***
22	Foredlet kjøtt og meieriprodukter	151***, 155***
16	Foredlet korn, frukt og grønnsaker	153***, 154***, 156***, 157***, 158*** utenom 158310
17	Drikkevarer og tobakk	159***, 160***
18	Tekstil- og bekledningsvarer	17****, 18****, 19****
26	Trevarer	20****
27	Kjemiske og mineralske produkter	10****, 120010, 13****, 14**** utenom 143011 og 143013, 231000, 232003, 232004, 232009, 232010, 232021, 232022, 232031, 232032, 232033, 233000, 243***, 244***, 245***, 246***, 25****, 26****, 36****, 37****
28	Grafiske produkter	22****
34	Treforedlingsprodukter	211***, 212***
37	Kjemiske råvarer mv.	241***, 242***, 247***
41	Bensin	232001, 232002
42B	Fyringsolje o.l.	232008, 232011, 232014
42A	Dieselolje (marin diesel, fyringsolje 2)	232013
43	Metaller	27****
46	Verkstedsprodukter	000384, 000390, 28****, 29**** unntatt 296011, 293100 og 299992, 300***, 311*** unntatt 311092, 312***, 313***, 314***, 315***, 316***, 32****, 33****, 341010, 341030-343030, 352010-352040, 353010, 353020, 354***, 355010
47	Leiearbeid og reparasjoner	000371, 000374, 000375, 299992, 311092, 351143, 351144, 351*9*, 352090, 353091
48	Skip, nye	35112*, 35113*, 351150, 351160, 351210, 351921-351931
49	oljeutvinningsplattformer	351141, 351142, 351941

Naturlig skjermede produkter

Modellvare	Betegnelsen	Nasjonalregnskapsvarer
71	Elektrisitet	4010**
55	Bygg og anleggsprodukter	000382, 000383, 111050, 401051, 401052, 45****, 601040, 601045, 642040, 926010
81	Varehandel	501***, 505000, 510***, 521100
66	Råolje	111010
67	Naturgass	111020
68	Tjenester tilknyttet olje og gassutvinningen	112010, 713412
69	Rørtransport	603***
60	Utenriks sjøfart	611013, 611014, 611022, 611029, 611033
75	Landtransport mv.	602123, 602130, 602210, 602310, 602320, 602410, 602421, 602430, 631210, 6321** , 632310, 633***, 634012, 634020,
76	Lufttransport	62****
77	Jernbanetransport og sporveier	601*** , 602110, 602124
78	Innenriks sjøfart	611011, 611012, 611021, 611025, 611028, 611031, 611032, 631110, 632211, 632215, 634011
79 63	Post og telekommunikasjon Bank og forsikringstjenester	64**** 651112, 651212, 652110, 652212, 652310, 660***, 67****
83	Boligtjenester	704000
88	Hotell og restaurant	
85	Annen privat tjenesteyting	402000, 403000, 502*** , 527*** , 55****, 701000, 702011, 702012, 703000, 711010-713411, 714010, 72****, 731000, 732000, 741***, 742***, 743***, 744010, 745000, 746010, 747010, 748*** unntatt 74**6*, 74**7*, 801010, 802000, 803010, 804110, 804200, 851*10, 85141*, 85201*, 853110, 85321*, 854010, 900010, 900020, 91****, 921110-921130, 921210, 921310, 922***, 923110-923122, 923300, 924010, 925000, 926000, 927111-927210, 930***, 950010
96 K	Vannforsyning	410090,90009*

Produkter "Ikke-konkurrerende import"

Modellvare	Betegnelsen	Nasjonalregnskapsvarer
09	Matvarer og råvarer	011140, 011150, 011170-011191,011310-011322, 011331-011334, 143011. 143013. 158310
02	Biler mv.	005061, 293100, 341020
08	Fly og flydeler	005045, 353030, 353050
03	Store militære anskaffelser	296011, 351110, 353035
35	Skipsfartens og oljeboring driftsutgifter i utlandet	005053, 005056
06	Oljevirkosomhet diverse tjeneste- import/eksport	005048, 005057, 005063, 005064
07	Oljevirkosomhet diverse vare- import/eksport	005046, 005060, 005062
19	Annen ikke konkurrerende import	005051, 005055, 005059, 005065
36	Nordmenn i utlandet/ utlendinger i Norge	005066-005069

Grupperingsstandard for produkter

Produkter som ikke kan knyttes til en næring

000350	Handelsvarer (salg-forbruk), avanse
000371 T	Godtgjørelse for leiearbeid (ekskl. trykking og skipsbygging)
000374 T	Uspesifisert reparasjonsarbeid i bergverksdrift, industri og e-verk.
000375 T	Monteringsarbeid i bergverksdrift, industri og e-verk.
000379 T	Honorarer og diverse andre tjenester (industri)
000382 T	Egne investeringsarbeider på maskiner
000383 T	Egne investeringsarbeider på bygg og anlegg
000384	Varer under arbeid i bergverksdrift og industri, ekskl. skip, oljeborerigger og oljeutvinningsplattformer
000390	Verdiregulering av vareinnsats i bergverksdrift og industri

Uspesifiserte produkter knyttet til utenriksregnskapet

005045 T	Korreksjon for avvik mellom faktiske investeringer og fordelte investeringer ut fra 2/7 av luftfartsaktiva i SAS
005046 T	Korreksjon for utenlands andel av olje- og gassfeltene på kontinentalsokkelen, investeringsutgifter
005048 T	Korreksjon for utenlands andel av olje- og gassfeltene på kontinentalsokkelen, driftsutgifter
005051 T	Fiskeri- og hvalfangstens driftsutgifter i utlandet
005053 T	Skipsfartens driftsutgifter i utlandet, ekskl. bunkers
005055 T	Luftfartens driftsutgifter i utlandet
005056 T	Driftsutgifter i utlandet ved boring etter olje og gass, inklusive uspesifisert tjenesteimport
005057 T	Driftsutgifter i utlandet, olje- og gasstransport med rør
005059 T	Import av honorarer og diverse andre tjenester
005060 T	Uspesifisert vareimport for utvinning av olje og gass, drifts- og investeringsutgifter
005061 T	Annen uspesifisert vareimport (verdibeløp under kr 200)
005062 T	Uspesifisert vareimport for olje- og gasstransport med rør, drifts- og investeringsutgifter
005063 T	Uspesifisert tjenesteimport for utvinning av olje og gass, drifts- og investeringsutgifter
005064 T	Uspesifisert tjenesteimport for olje- og gasstransport med rør, drifts- og investeringsutgifter
005065 T	Uspesifisert tjenesteimport, statsforvaltningen
005066 T	Norske turister i utlandet
005067 T	Nordmenn i utlandet, ellers
005068	Forretningsreiser (vareinnsats)
005069 T	Import, reisebyråer (vareinnsats)
005076 T	Utenlandske turister i Norge
005077 T	Utlendinger i Norge, ellers

Jordbruk, skogbruk, fiske

011111	Hvete
011115	Bygg
011116	Rug og havre
011117	Korn ellers
011121	Poteter
011122	Tørkede belgfrukter, søtpoteter og kassava m.v.
011129	Poteter til eget bruk
011130	Oljeholdige frø m.v.
011140	Rå tobakk
011150	Sukkerbeter, sukkerør
011160	Halm og forproduksjon
011170	Bomull, jute, bast, lin, hamp og sisal m.v.
011180	Gummilåteks m.v.
011191	Planter m.v. for parfyme
011192	Frø av forplanter
011193	Ubearbeidde planteprodukter ellers
011211	Gulrot
011212	Tomater
011213	Kål
011214	Friske grønnsaker ellers
011219	Grønnsaker til eget bruk
011221	Planter
011222	Blomster
011223	Plante- og blomsterfrø
011224	Grønnsaksfrø m.v.
011310	Druer, friske og tørkede
011321	Bananer, kokosnøtter, fiken m.v.
011322	Sitrusfrukter
011323	Epler
011324	Frisk frukt ellers
011325	Jordbær
011326	Friske bær ellers
011327	Mandler, hasselnøtter m.v.
011329	Frukt, bær til eget bruk
011331	Ubrent kaffe
011332	Te, ikke detaljpakket, mate
011334	Kakaobønner
012110	Storfe
012121	Rå melk, storfe
012129	Melk, til eget bruk
012130	Sæd
012211	Sauer
012212	Geiter
012213	Hester
012222	Rå melk fra geiter
012230	Ull og dyrehår
012310	Svin
012410	Fjærkre
012421	Egg
012429	Egg, til eget bruk
012511	Levende dyr ellers
012519	Kjøtt, flesk til eget bruk
012520	Honning mv.
012530	Rå pelskinn
014001 T	Inseminasjon, sæd av storfe
014002 T	Kjøreinntekter, investering
014003 T	Oppstalling hest
014004 T	Andre kjøreinntekter

014005 T	Tjenester tilknyttet jordbruk
015010	Tjenester tilknyttet jakt
020111	Rundtømmer av bartrær
020112	Rundtømmer av løvtrær og tropiske tresorter
020114	Ved
020115	Treemner m.v.
020118	Tømmer til eget bruk
020111	Rundtømmer av bartrær
020112	Rundtømmer av løvtrær og tropiske tresorter
020114	Ved
020115	Treemner m.v.
020118	Tømmer til eget bruk
020119	Ved til eget bruk
020120	Naturgummi, naturkork
020141	Juletrær
020142	Vegetabiliske materialer og produkter ellers
020143	Lauvverk, mose og kongler
020150 T	Investeringsarbeid, skogkultur
020210 T	Tjenester tilknyttet skogbruk
050011	Fiskeyngel, settefisk, akvariefisk
050012	Laks og ørret, oppdrett
050013	Laks og ørret, fersk eller kjølt
050014	Sild, brisling og lodde, fersk eller kjølt
050015	Torsk, fersk eller kjølt
050016	Makrell, fersk eller kjølt
050017	Fiskeslag ellers, fersk eller kjølt
050019	Fisk til eget bruk
050020	Reker, andre skalldyr og bløtdyr
050030	Sjøprodukter ellers
050040	Perler
050050 T	Tjenester tilknyttet fiske og fangst
050120	Sel- og hvalfangst
060001 T	Endring i livdyrbestand
060002	Lagerendring formidler
060003	Lagerendring husdyrbestand
060004	Lagerendring fiskeoppdrett
060005	Lagerendring, beholdning av ved og tømmer
060006 T	Endring i frukttrebestand
070001 T	Investeringsarbeider jordbruk, grøfting og nydyrking
070002 T	Investeringsarbeider jordbruk, maskiner og redskap
070003 T	Investeringsarbeider jordbruk, bygninger og anlegg
070004 T	Investeringsarbeider skogbruk, vegbygging
070005 T	Investeringsarbeider fiske, maskiner mv.
070006 T	Inntekt av fraktfart

Bergverksprodukter

101010	Bryting av steinkull
102010	Bryting av brunkull
103010	Torv, utstikking
111010	Råolje
111020	Naturgass
111050 T	Egne investeringsarbeider i oljevirksomhet
112011	Boring etter olje og gass (inkl. legging av rør)
112012	Andre tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning
120010	Uran- og toriummalm
131010	Jernmalm
132011	Koppermalm

132012	Nikkelmalm, aluminiummalm, malm for edle metaller
132015	Bly-, sink- og tinnmalm
132016	Andre ikke jernholdige malmer
141111	Marmor o.l. stein
141112	Granitt, sandstein o.l.
141210	Kalk- og gipsstein
141220	Kritt og dolomitt
141310	Skifer
142111	Sand, naturlig
142112	Småstein og grus m.v.
142113	Makadam, tjæremakadam
142210	Leire
143011	Kalsiumfosfater
143012	Svovelkis og rå svovel
143013	Kjemiske mineraler ellers
143019	Torv, huminal
144010	Salt og rent natriumklorid
145000	Asfalt m.v., naturlig

Næringsmiddel- og drikkevareindustri

151111	Kjøtt av storfe, ferskt, fryst eller kjølt
151113	Kjøtt av svin, ferskt og fryst
151115	Kjøtt av sau og geit
151118	Slakteavfall, spiselig
151120	Rå huder, rå ull
151130	Smult, talg og dyrefett
151140	Rått avfall fra dyr
151211	Kjøtt- og slakteavfall fra fjærkre, ferskt og fryst
151213	Kjøtt- og slakteavfall ellers
151220	Dun og fjær
151311	Kjøtt- og slakteavfall, saltet, tørket eller røkt
151312	Kjøtt o.l. tilberedt eller konservert
151313	Mel og pelleter av kjøtt
151390	Matlaging og tilberedning
152011	Fisk og fiskefileter, kjølt
152012	Fisk og fiskefileter, fryst
152013	Fisk, saltet, tørket eller røkt
152014	Fisk, tilberedt eller konservert
152015	Kreps, reker og bløtdyr, fryst, tilberedt eller konservert
152017	Fiskemel o.l.
152018	Industrifisk, hoder og annet fiskeavfall
153110	Mel og flak av poteter
153210	Frukt- og grønnsaksaft
153311	Frosne grønnsaker
153312	Grønnsaker ellers, konserverte
153321	Frukt og nøtter, tørket eller konservert
153322	Syltetøy
154110	Fett og oljer (tran)
154130	Mel, oljekaker av soyabønner o.l.
154200	Soyaolje, palmeolje, olivenolje o.l., rensset, vegetabilsk voks mv.
154310	Margarin og matfett
155111	Melk og fløte
155112	Returmelk
155120	Melkepulver
155130	Smør
155140	Ost
155150	Andre melkeprodukter, yoghurt, milkshake

155210	Iskrem og spiseis
156120	Mel, finmalt og kakemiks o.l. til baking
156130	Gryn og grovt mel, korn
156140	Ris
156150	Kli, spissmel og vegetabilsk avfall
156210	Maisolje
156220	Glukose og -sirup mv.
156230	Reststoffer fra stivelsesfremstilling
157110	Kraftforblanding for husdyr
157210	Dyrefor for kjæledyr
158110	Brød og kaker
158211	Knekkebrød, kavring mv.
158212	Kjeks, søte
158213	Andre bakeprodukter
158310	Sukker
158410	Kakao
158420	Sjokolade og sukkervarer
158510	Makaroni, pasta
158611	Kaffe, brent eller koffeinfri, kaffeerstatninger og -ekstrakter
158613	Te, teekstrakter, urtete
158710	Eddik og sauser
158720	Krydder, bearbeid
158810	Homogeniserte næringsmidler (barnemat)
158911	Supper og buljonger
158912	Eggeplommer, eggealbumin o.l
158913	Gjær
158914	Matvarer ellers
158915	Potetmos
158920	Vegetabilske safter og ekstrakter m.v. (ikke mat)
159110	Brennevin o.a. destillerte alkoholholdige drikkevarer
159210	Etylalkohol
159310	Vin
159410	Eplesider o.a. gjærede drikkevarer
159510	Vermut o.a. tilsatt druevin
159610	Øl
159710	Malt
159811	Drikkevann, detaljpakket
159812	Mineralvann

Tobakkindustri

160010	Tobakkvarer
--------	-------------

Tekstilindustri

171020	Tekstilfibre, naturlige
171030	Tekstilfibre, syntetiske
171041	Garn, sytråd av naturlige fibre, engros
171045	Garn, sytråd av naturfibre, detaljhandel
171051	Garn, sytråd, syntetisk, engros
171055	Garn, sytråd, syntetisk, detaljhandel
171060	Avfall av garn og silke
172010	Vevede tekstiler foruten bomull
172020	Vevnader av bomull
172030	Vevnader av syntetiske- og kunstfibre
172040	Spesielle vevnader

173000	Farging av garn, farging og bleking av tekstiler, trykking av stoffmønstre og annen etterbehandling
174010	Utstyrsvarer
174021	Sekker og poser (emballasje)
174022	Presenninger, telt, markiser, seil
174024	Soveposer
174025	Redningsvester, kluter, flagg, vimpler
174090	Reparasjon av campingutstyr og presenninger
175110	Gulvtepper
175211	Tau, hyssing, snører og liner, avfall av tauverk
175212	Fiskegarn
175290	Reparasjon av tauverk
175310	Produkter av ikke tauverkstekstiler
175410	Tyll, kniplinger og broderier
175420	Filt
175431	Varer av vatt
175432	Tekstilprodukter ellers (til tekn. bruk)
176010	Trikotasjestoffer
177110	Strømpebukser og strømper
177210	Gensere o.l. annen trikotasje

Klær, beredning og farging av pelsskinn

181010	Klær av lær eller kunstlær
182210	Jakker, bukser m.v. trikotasje
182220	Frakker, dresser, bukser for menn
182230	Kåper, kjoler, bukser, jakker for kvinner
182300	Bluser, skjorter og undertøy
182411	Babytøy
182412	Treningsøy, arbeidstøy
182413	Hansker, slips og lommeørklær
182431	Hansker, belter av lær
182432	Klær av gummiert trikotasje
182440	Hatter og andre hodeplagg, hatteemner, svetteimer
183010	Pelsskinn, klær og andre varer av pelsskinn, kunstig pels

Lær- og skotøyindustri

191000	Lær
192011	Salmakerarbeider for dyr
192012	Reiseeffekter mv.
193010	Skotøy av gummi og lær
193020	Skistøvler, joggesko, sportssko ellers
193030	Beskyttelsessko
193040	Deler til sko

Trelastindustrien og produkter av tre, kork, strå og flettematerialer (unntatt møbler)

201010	Trelast, saget eller kuttet
201020	Trelast ellers, treflis m.v.
201030	Tømmer m.v. impregnert, ledningsstolper
201040	Sagflis og treavfall
201090	Treimpregneringsverk
202010	Treplater
202020	Finer og fortettet tre

203011	Vinduer, dører og dørkarmen
203012	Parkett, takspån
203013	Trapper, garasjeporter mv.
203020	Prefabrikerte bygninger av tre
204010	Lastepaller, treemballasje m.v.
205110	Andre trevarer (likkister)
205210	Varer av kork, kurvmakerarbeid

Papirmasse, papir og papirprodukter

211110	Tremasse
211210	Avispapir og annet papir til grafiske formål
211220	Papir til toalettpapir, kraftpapir og annet papir
211230	Papir og papp, ubestrøket ellers
211240	Pergamentpapir, smørpapir m.v.
211250	Papir og papp, bearbeidd (datalister)
211260	Avfall av papir og papp
212110	Emballasje av papir og papp, sekker, poser esker o.l.
212211	Toalettpapir, bleier, ansiktsservietter
212212	Duker, servietter, tallerkener o.l. av papir
212310	Konvolutter, brevkort, karbonpapir, papirvarer
212410	Tapeter, papir og tekstil
212511	Etiketter, eggemballasje
212515	Sigarettpapir

Forlagsvirksomhet, grafisk produksjon og reproduksjon av innspilte opptak

221110	Bøker
221130	Kart, atlas og noter
221211	Aviser
221212	Annonseinntekter, avis
221310	Ukeblader og tidsskrifter
221411	Grammofonplater, CD-er
221412	Magnetbånd
221510	Postkort, kalendere
222110	Trykking av aviser, tjeneste
222211	Frimerker, sjekker, pengesedler
222212	Reklametrykksaker
222213	Andre trykksaker (datablanketter o.l.)
222220	Protokoller, regnskapsbøker, notisblokker o.l. papirvarer
222231	Trykking av bøker, tjeneste
222232	Trykking av ukeblader, reklamemateriell mv., tjeneste
222310	Bokbinding og ferdiggjøring av trykksaker, tjeneste
222410	Tjenester ved reproduksjon
222420	Trykktyper, klisjeer o.l.
222510	Tjenester tilknyttet grafisk produksjon
223110	Reproduksjon av lydopptak
223210	Reproduksjon av videoopptak
223310	Reproduksjon av dataprogrammer

Kull- og petroleumsprodukter og kjernebrensel

231000	Koks og tjære
232001	Bilbensin
232002	Flybensin, båtbensin, traktorbensin
232003	Råbensin, white spirit, destillater ellers
232004	Jetparafin (jetfuel), jetbensin
232005	Fyringsparafin mv.
232008	Fyringsoljer, tunge
232009	Smøreoljer
232010	Vegolje, smørefett
232011	Gassoljer (autodiesel, marine gassoljer og fyringsolje nr.1)
232013	Dieseloljer (marinediesel, fyringsolje nr.2)
232014	Tyngre mellomdestillater ellers
232021	Propan, butan, gass gjort flytende (LPG)
232022	Jordoljegasser i gassform
232031	Vaselin, parafinvoks mv.
232032	Petrolkoks
232033	Jordoljebitumen og andre reststoffer
233000	Radioaktive grunnstoffer

Kjemikalier og kjemiske produkter

241110	Hydrogen, edelgasser, nitrogen og oksygen og oksygenforbindelser
241210	Sinkoksyd
241220	Garvestoffer og fargestoffer
241310	Kjemiske grunnstoffer ellers
241320	Salter og diverse peroksysalter
241330	Sulfider, sulfater, nitrater, fosfater, karbonater
241340	Salter av andre metaller
241350	Isotoper, cyanider, silikater
241410	Hydrokarboner o.l. derivater
241420	Alkoholer o.l. derivater
241430	Fettsyrer, karboksylsyrer o.l. derivater
241440	Nitrogenforbindelser
241450	Uorganiske-organiske forbindelser, estere
241460	Etere, peroksidere, oksidere og diverse forbindelser
241470	Andre kjemiske produkter
241480	Avlut fra fabrikasjon av tremasse
241510	Ammoniakk, saltpetersyre
241530	Kunstgjødsel
241610	Polymerer av etylen
241620	Polymerer av styren
241630	Polymerer av vinylklorid o.l.
241640	Polyestere, polyetere mv.
241650	Plast forøvrig, ubearbeidd
241660	Avfall og skrap av plast
241710	Gummi, syntetisk
242010	Desinfeksjonsmidler
243010	Maling, lakker
243021	Sparkel, kitt lakkmalings mv.
243023	Kunst-, trykkfarger, tusj, blekk o.l.
244100	Farmasøytiske råvarer
244210	Legemidler
244220	Farmasøytisk produkter ellers
245110	Glyserol
245120	Overflateaktive stoffer, organiske
245131	Såpe

245132	Vaskemidler
245140	Rengjøringsmidler ellers
245210	Parfyme, kosmetikk- og toalettpreparater
246111	Sprengstoff
246113	Fyrverkeriartikler
246210	Lim, gelatin og klebemidler ellers
246310	Flyktige vegetabiliske oljer (brukes i næringsmiddel- og drikkevareindustrien)
246410	Film til fotografering
246510	Lydkassetter, videokassetter, uinnspilte
246631	Smøremidler
246632	Frostvæske o.l.
246640	Kjemiske produkter ellers (inkl. boreslam)
247000	Syntetiske og kunstige fibre

Gummi- og plastprodukter

251111	Dekk til personbiler og sykler
251113	Dekk til busser, lastebiler og fly
251114	Slanger mv. til alle transportmidler
251120	Gummidekk, brukte
251210	Gummidekk, regummierte
251320	Gummiregenerat, gummi som blandinger, skumgummi eller bløtgummi
251330	Rør og slanger av bløtgummi
251340	Transportbånd eller drivremmer av gummi
251350	Tekstilstoff, gummiert
251360	Hansker og andre klær av gummi
251370	Varer av gummi
252110	Plast, halvfabrikata som monofilamenter
252120	Plast, tarmer, rør og slanger
252130	Plast, diverse plater, folier o.l.
252140	Skumplastprodukter
252211	Bæreposer og sekker av plast
252213	Emballasje av plast o.l.
252310	Byggevarer av plast
252320	Bygninger, prefabrikerte av plast
252410	Klær av plast
252421	Plastfolie, plastplater, selvklebende
252423	Husholdningsartikler av plast
252424	Lampedeler av plast
252425	Beskyttelseshodeplagg av plast (hjelmer)
252426	Isolasjonsdeler av plast
252427	Kontor- og skoleartikler av plast
252428	Andre varer av plast

Andre ikke-metallholdige mineralprodukter

261110	Glass, ubearbeidd
261210	Sikkerhetsglass, speilglass
261310	Husholdningsartikler av glass
261410	Glassfibre
261510	Glass, halvfabrikata
261520	Glass til teknisk bruk, brilleglass o.l.
262111	Bordservise, kjøkkenutstyr
262113	Pyntegenstander
262210	Vasker og annet sanitærutstyr
262310	Isolasjonsdetaljer og elektriske isolatorer

262410	Laboratoriestyr o.l. av keramisk materiale
262510	Keramiske varer ellers
262610	Ildfast sement, ildfast murstein, blokker og fliser og lignende ildfaste keramiske bygningsvarer
263010	Keramiske gulv-, vegg- og bruleggingsfliser
264010	Takstein, skorsteinspiper, rør o.l.
265110	Portlandsement o.a. sement
265210	Kalk
265310	Gips
266111	Fliser, heller og murstein av sement eller betong
266112	Prefabrikerte elementer for bygg og anlegg
266113	Rør
266120	Prefabrikerte bygninger av betong
266210	Gipsvarer for bygg og anlegg
266310	Ferdig-blandet betong
266410	Mørtel, ikke ildfast
266510	Sementvarer av asbestsement, cellulosesement
266610	Betongvarer, gipsvarer
267010	Monument- og bygningsstein
268110	Slipstein m.v., slipeoffer
268211	Varer av asbest
268212	Varer av asfalt
268214	Elektrodemasse
268216	Mineralkull

Metaller

271010	Råjern og ferromangan
271040	Flatvalsede produkter av ulegert jern og stål
271050	Barrer og stenger av stål
271060	Andre barrer og stenger
271070	Profilert av jern eller stål
271080	Skinne materiell
271090	Avfall, skrap av jern og stål
272110	Rør og hule profiler av støpejern
272120	Støpte rørdeler av jern eller stål
272210	Pipelines
272220	Rørdeler av jern eller stål
273100	Stenger, av profilert jern eller stål
273200	Flatvalsede produkter av jern eller stål
273300	Profilert av jern eller stål
273400	Tråd, wire
273510	Ferrolegeringer
273530	Halvfabrikata av jern eller stål
274110	Sølv
274120	Gull
274130	Platina
274140	Gullbelagt, halvfabrikata
274150	Avfall og skrap, uedelt metall
274211	Aluminium, ubearbeidd
274212	Aluminiumoksyd
274221	Aluminium, stenger og profiler
274223	Aluminium, tråd
274224	Aluminium, plater og bånd
274225	Aluminiumsfolier
274226	Aluminium, rør og rørdeler
274230	Avfall og skrap av aluminium
274310	Bly, sink og tinn, ubehandlet
274320	Bly, sink og tinn, halvfabrikata

274330	Bly, sink og tinn, aske og reststoffer
274410	Koppermatte, ubearbeidd
274420	Koppermatte, halvfabrikata
274430	Kopper, aske og reststoffer
274511	Nikkel
274512	Nikkelmatte, ubearbeidd
274520	Nikkel, halvfabrikata
274530	Metaller ellers, ikke jernholdige
274540	Aske og reststoffer av andre metaller
275000	Støping av metaller

Metallprodukter unntatt maskiner og utstyr

281110	Bygninger av metall, prefabrikerte
281121	Broer, brokonstruksjoner
281122	Tårn og master
281123	Jern og stålkonstruksjoner ellers
281210	Dører, vinduer m.v. av jern, stål eller aluminium
282111	Tanker beholdere av jern, stål eller aluminium
282112	Gassbeholdere av jern, stål eller aluminium
282210	Radiatorer for sentraloppvarming, sentralvarmekjeler
283010	Dampkjeler og andre kraftmaskiner
284000	Smiing, stansing og valsing av metall, pulvermetallurgi
285000	Overflatebehandling og bearbeiding av metaller
286110	Spisebestikk, barberkniver
286210	Håndverktøy til bruk i jord og skogbruk
286220	Håndsager
286230	Annet håndverktøy
286240	Håndverktøy, utskiftbart verktøy for boring
286250	Knivblad og utskiftbart verktøy ellers
286310	Låser og beslag
287110	Tanker, tromler
287210	Hermetikkemballasje av aluminium
287310	Tau, kabler av jern eller stål
287410	Skruer, bolter, muttere m.v.
287420	Kjettinger
287510	Andre metallartikler for bad og kjøkken
287521	Kontorartikler av metall (pengeskap, arkivskap, kontorartikler)
287526	Skipspropeller og propellblad
287527	Andre metallvarer (stiger, gardintrapper mv.)

Maskiner og utstyr

291110	Skipsmotorer, utenbordsmotorer m.v.
291120	Turbiner
291130	Deler til turbiner, deler til skipsmotorer
291210	Kraftmaskiner og -motorer
291220	Pumper for væsker, sentrifugalpumper m.v.
291230	Pumper for luft og gass
291240	Deler til kraftmaskiner og pumper
291310	Kraner og ventiler for rør, kjeler, tanker m.v.
291320	Deler til kraner, ventiler o.l.
291410	Kule- eller rullelagre
291420	Drivaksler, rullekjeder o.l.
291430	Deler til kulelagre og drivaksler
292110	Fyrbrennere, industri- og laboratorieovner, deler

292211	Taljer og heiseverk
292212	Vinsjer og ankerspill
292213	Donkrafter
292214	Svingkraner, diverse kraner m.v.
292215	Gaffeltrucker
292216	Heiser og rulletrapper
292217	Elevatorer og transportører
292218	Løftmaskiner, maskiner for lasting, lossing o.l.
292219	Deler til taljer, kraner, trucker, heiser m.v.
292220	Grabber, skuffer, bøtter og gripere
292311	Varmevekslere
292312	Luftkondisjoneringsapparater
292313	Frysedisker, frysebokser (ikke husholdning)
292314	Filtrerings- og renseapparater for gass
292320	Vifter og sentrifuger ellers
292330	Deler til generatorer, luftkond.app, frysedisker m.v.
292410	Gassgeneratorer m.v.
292421	Innpakkingsmaskiner, vekter
292424	Brannslukningsapparater, høytrykksrensere, malersprøyter
292430	Sentrifuger, salgsautomater
292440	Apparater og innretninger ellers
292450	Deler til maskiner
292460	Oppvaskmaskiner, industri
292470	Deler til oppvaskmaskiner
293100	Traktorer
293210	Ploger, harver, såmaskiner m.v.
293220	Plenklippere
293230	Slåmaskiner, forhøstere, skurtreskere m.v.
293240	Land- eller hagebruksapparater ellers
293250	Selv-lastende eller selv-tømmende tilhengere og semitrailere til bruk i jordbruket
293260	Melkemaskiner, rense- og sorteringsmaskiner
293270	Deler til jordbruks- og skogbruksmaskiner
294010	Verktøymaskiner, bearbeid.med laser, maskineringscentre, flerstasjonsmaskiner
294020	Dreiebenker, bore- og fresemaskiner
294030	Andre verktøymaskiner
294040	Verktøymaskiner for stein- og trebearbeiding m.v.
294050	Håndverktøy, boremaskiner, kjedesager (elektromekanisk)
294060	Sveisebrennere, sveise- og loddemaskiner
294070	Deler og tilbehør til verktøymaskiner
295110	Maskiner for metallurgi
295210	Maskiner for bergverksdrift
295220	Veghøvler, bulldosere, skrapemaskiner o.l.
295230	Snøploger og snøfresere
295240	Steinkusere og maskiner for sortering, sikting m.v.
295250	Beltetraktorer
295260	Deler til maskiner i industri, bergverk, bygg og anlegg
295310	Maskiner for næringsmiddel- og tobakkindustrien
295320	Deler til maskiner i næringsmiddel- og tobakkindustrien
295410	Maskiner for tekstil- og bekledningsindustrien
295420	Pressemaskiner, tørrensemaskiner, symaskiner i industrien
295440	Deler til maskiner i tekstil- og bekledningsindustrien
295450	Sy- og strykemaskiner for husholdninger
295510	Maskiner for papirindustrien
295610	Maskiner for bokbinding, typesetting (grafisk industri)
295620	Spesialmaskiner og deler, ellers
296011	Tanks og pansrede stridsvogner
296012	Våpen til militært bruk
296013	Gevær, våpen og ammunisjon til sport og jakt
296014	Ammunisjon til militært bruk

296015	Deler til våpen
297110	Kjøleskap, frysebokser, oppvaskmaskiner, vaskemaskiner
297121	Støvsugere, husholdningsmaskiner
297122	Barbermaskiner, hårtørrere
297125	Varmtvannsberedere
297126	Panelovner
297127	Komfyrer, mikrobølgeovner
297129	Elektriske hetelegemer (motorvarmere)
297130	Deler til elektriske husholdningsmaskiner
297210	Ikke elektriske husholdningsapparater og deler
299992	Reparasjon av maskiner, apparater ikke elektriske

Kontor- og datamaskiner

300110	Tekstbehandlingsmaskiner, skrivemaskiner, regnemaskiner
300120	Fotokopieringsapparater og deler
300210	EDB-utstyr

Andre elektriske maskiner og apparater

311010	Elektriske motorer, små og likestrømsmotorer
311020	Universalmotorer
311030	Elektriske generatoraggregater
311040	Elektriske transformatorer
311050	Statiske omformere og induktorer
311060	Deler til elektriske motorer, generatorer, transformatorer, statiske omformere m.v.
311092	Reparasjon av maskiner, apparater elektriske
312010	Sikringer, elektriske brytere m.v. for høyspenning
312020	Sikringer, elektriske brytere m.v. for lavspenning
312030	Elektriske fordelings- og kontrollpaneler
312040	Deler til elektrisk fordelings- og kontrollutstyr
313010	Isolert tråd, kabel og andre elektriske ledere
314010	Galvaniske elementer og batterier
314020	Elektriske akkumulatorer
315010	Elektriske lyspærer, lysstoffrør mv.
315020	Lamper og annet belysningsutstyr
315030	Lynlyspærer, juletrebelysning, andre elektriske lamper og belysningsutstyr
315040	Deler til lykter, lamper og annet belysningsutstyr
316100	Elektrisk utstyr for motorkjøretøyer mv.
316211	Varselutstyr (trafikk, brann, tyveri o.l.) og deler
316212	Kullelektroder til elektrisk formål, annet elektrisk utstyr

Radio, fjernsyns- og annet kommunikasjonsutstyr

321000	Elektriske kondensatorer, -motstandere, elektronrør, dioder, integrerte kretser
322011	Radio- og fjernsynssendere
322012	Fjernsynskameraer
322020	Elektriske apparater for linjetelefoner (telefon, telegraf, telefaks o.s.v.)
322030	Deler til telefoner, telegrafiske apparater
323010	Radiomottakere, bilradio
323020	Fjernsynsmottakere
323031	Platespillere, CD-spillere, kassettpillere mv. for gjengivelse av lyd
323032	Magnetiske lydbåndopptakere, kassettpillere, videoopptakere både for gjengivelse og opptak
323040	Høytalere, mikrofoner, høretelefoner, forsterkere, mottakerapparater for radiotelefoner o.l.

323051	Deler til platespillere, annet lydopptaksutstyr, TV- og radioutstyr
323052	Antenner

Medisinske instrumenter, presisjonsinstrumenter, optiske instrumenter og klokker og ur

331010	Medisinsk og ortopedisk utstyr
331020	Møbler til medisinsk bruk, tannlegestoler, frisørstoler m.v.
332010	Navigasjons-, meteorologiske-, geofysiske-, instrumenter
332020	Radarapparater o.l.
332030	Instrumenter for tegning, lengdemåling, presisjonsveiling
332040	Instrumenter for måling av elektriske mengder
332050	Instrumenter for måling av vær, gjennomstrømming, trykk, fysiske eller kjemiske analyser
332060	Instrumenter, måle- og testeapparater ellers
332070	Termostater o.l.
332080	Deler og tilbehør til diverse måle- og kontrollinstrumenter, mikroskoper o.l.
333000	Industrielle prosesstyringsanlegg
334010	Brillelinser
334020	Andre optiske instrumenter og deler av disse
334031	Fotoutstyr ellers (filmfremvisere o.s.v.)
334033	Fotoapparater
335000	Ur, urverk, stemplingsur o.l.

Motorkjøretøyer, tilhengere og deler

341010	Motorer, bensin og dieseldrevne
341020	Personbiler
341030	Busser, inkl. karosserier og understell med motor til busser
341040	Motorkjøretøyer for godstransport, inkl. karosserier og understell med motor
341050	Spesialbiler, kranbiler, dumpere o.l., inkl. karosserier
342021	Containere, tilhengere og semitrailere
342022	Campingvogner
342030	Deler og tilbehør til tilhengere og campingvogner
343010	Deler til motorer
343020	Andre deler og tilbehør til motorkjøretøyer
343030	Sikkerhetsseler o.l.

Andre transportmidler

351110	Ubåter
351121	Passasjerskip, cruiseskip
351122	Tankskip
351123	Kjøleskip
351124	Fraktskip ellers
351131	Fiskefartøyer, fabrikkskip
351132	Slepe- og skyvefartøyer
351133	Fartøyer ellers, (krigsskip, fyrskip, forskningsskip)
351141	Borerigger
351142	Moduler til oljeplattformer
351143 T	Reparasjon av oljeplattformer
351144 T	Ombygninger av oljeplattformer
351150	Flåter og annet flytende materiell
351160	Fartøyer til opphugging
351191 T	Reparasjoner av skip
351192 T	Reparasjoner av fiskebåter

351193 T	Leiearbeid, skipsbygging
351194 T	Ombygging av skip (investering)
351210	Fritidsbåter
351290	Reparasjon og vedlikehold av fritidsbåter
351921	Passasjerskip, eldre
351922	Tankskip, eldre
351923	Kjøleskip, eldre
351924	Fraktskip, eldre
351931	Fiskefartøyer, eldre
351941	Oljeplattformer, eldre
352010	Lokomotiver
352020	Passasjervogner, egen framdriftsmotor
352030	Godsvogner, lastevogner, passasjervogner
352040	Deler til lokomotiver eller annet rullende materiell
352090	Reparasjoner og vedlikehold av jernbane- og sporvognsmateriell
353010	Flymotorer, turbojetmotorer og deler
353020	Ballonger, seilfly og hangglidere
353030	Fly og helikoptere
353050	Deler til luftfartøyer
353053	F-16 fly
353091	Reparasjon og ombygging av fly
354110	Motorsykler og sidevogner
354120	Deler til motorsykler
354210	Sykler
354220	Deler til sykler
354310	Invalidevogner og deler
355010	Kjøretøyer ellers

Møbler og andre industriprodukter

361111	Kontorstoler, seter i fly, biler, barneseter o.l.
361112	Lenestoler, sofaer o.l., hage- og campingmøbler
361114	Deler til sittemøbler
361210	Kontormøbler
361310	Kjøkkenmøbler
361410	Møbler ellers
361510	Madrasser og sengebunner
362110	Mynter
362211	Perler, smykker og andre varer av edelt metall
362215	Spisebestikk av edelt metall
363010	Musikkinstrumenter
364011	Ski og skøyter
364013	Apparater og utstyr for gymnastikk og friidrett
364014	Sportsutstyr ellers
364015	Fiskestenger og fiskeutstyr
365000	Leketøy
366110	Bijouterivarer av uedelt metall
366211	Koster, børster til husholdningen
366212	Tannbørster og andre toalettbørster
366213	Malerkoster o.l.
366310	Husker, karuseller og utstyr ellers til fornøylesparker
366320	Kulepenner, blyanter, tavler, rammer, dateringsstempler
366331	Paraplyer, hageparasoller o.l.
366333	Knapper, glidelåser
366340	Linoleum
366350	Parykker
366360	Piper, sigarett-tennere
366371	Juletrepynt

366372	Barnevogner
366373	Kammer, flakonger o.l.
366374	Instrumenter, apparater og modeller til demonstrasjonsformål
366375	Stearinlys
366376	Kunstige blomster
366377	Termosflasker, utstillingsfigurer

Gjenvinning av avfall og skrap

371010	Gjenvinning av metallholdig avfall og skrap
372010	Gjenvinning av ikke-metallholdig avfall og skrap

Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning

401011 T	Nettap av elektrisk kraft (verdi av den kraft som går tapt i nettet)
401012 T	Elektrisk kraft til kraftkrevende industri, inkl.treforedling
401013 T	Elektrisk kraft til eksport
401015 T	Elektrisk kraft til husholdningssektoren
401016 T	Elektrisk kraft til annen næringsvirksomhet
401020 T	Brenselementer fra kjernereaktorer, brukte
401035	Omsetning av elektrisk kraft til husholdningssektoren
401036	Omsetning av elektrisk kraft til annen næringsvirksomhet
401040	Leie av nett (transport av elektrisk kraft)
401051 T	Investeringsarbeid, elektrisitet, maskiner
401052 T	Investeringsarbeid, elektrisitet, bygg og anlegg
402000 T	Gass gjennom ledningsnett
403000 T	Fjernvarme (damp- og varmtvannsforsyning)

Bygge- og anleggsprodukter

451100 T	Rivning av bygninger og flytting av masse, grunnarbeid
451200 T	Testboring (unntatt leteboring etter olje og gass(112010) og brønnboring(452500))
452110 T	Generellt konstruksjonsarbeid på bygninger
452121 T	Generellt konstruksjonsarbeid på andre konstruksjoner
452122	Støping av betongunderstell til plattformer
452210 T	Blikkenslagerarbeid
452290 T	Takarbeid ellers
452300 T	Bygging av veier, flyplasser og idrettsanlegg
452400 T	Bygging av havne- og damanlegg
452500 T	Annen spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet
452900 T	Husholdningenes egen byggevirksomhet
453100 T	Elektrisk installasjonsarbeid
453200 T	Isolasjonsarbeid
453300 T	VVS-arbeid
453400 T	Annen bygginstallasjon
454100 T	Stukkaturarbeid og pussing
454200 T	Snekkerarbeid
454300 T	Gulvlegging og tapetsering
454410 T	Malararbeid
454420 T	Glassarbeid
454500 T	Annen ferdiggjøring av bygninger
455000 T	Utleie av bygge- og anleggsmaskiner med personell

Varehandel

501000	Avanse på motorkjøretøyer
501002 T	Omregistreringsavgift på brukte biler
502010 T	Reparasjon av biler, motorsykler
502030 T	Bilvask og andre tjenester
505000	Avanse på drivstoff til motorkjøretøyer
510100 T	Agentur- og engroshandelsavanse
510900 T	Provisjoner, kommisjoner
521100 T	Detaljhandelsavanse
527100 T	Reparasjon av skotøy og lærvarer
527200 T	Reparasjon av husholdningsapparater
527300 T	Reparasjon av klokker og smykker
527400 T	Reparasjon av sykler, klær mv.

Hotell- og restaurantvirksomhet

551000	Hotelltjenester
552000 T	Annen overnatting (turisthytter, vandrehjem, campingplasser mv.)
553000 T	Servering av mat
554000 T	Servering ved skjenkesteder
555000 T	Kantine og cateringtjenester

Landtransport og rørtransport

601010	Jernbanereise, fjerntog
601021	Godstransport med jernbane
601025 T	Posttransport med jernbane
601029	Transportmargin, jernbane
601040 T	Egne investeringsarbeider, jernbaneanlegg
601045 T	Investeringsarbeider, kjøreveg
601060 T	Kjøreveg NSB, statlig konsum
601061 T	Kjøreveg NSB, annet arbeide, statlig konsum
601070 T	Kjøreveg NSB, statlig gebyr
601071 T	Kjøreveg NSB, annet arbeide, statlig gebyr
602110 T	Jernbanereiser, lokaltog
602123	Busstransport, tettbygd strøk
602124 T	Sporveistransport og T-banereiser
602130	Busstransport, mellombys
602210	Drosjetjenester og bilutleie med sjåfør
602310 T	Turbilkjøring
602320 T	Kontraktskjøring med buss
602410	Godstransport ved annen landtransport
602421 T	Posttransport ved annen landtransport
602429	Transportmargin, annen landtransport
602430 T	Utleie av lastebil og varebil med sjåfør
603011 T	Oljetransport med rør
603012 T	Gasstransport med rør
603013	Transportmargin, olje
603014	Transportmargin, gass

Sjøtransport

611011	Innenriks sjøfart, lokaltransport passasjerer
611012 T	Innenriks sjøfart, fjerntrafikk passasjerer
611013 T	Utenriks sjøfart, passasjertransport cruiseskip
611014	Utenriks sjøfart, passasjertransport ellers og bilferging
611021	Godstransport med skip, innenriks
611022 T	Godstransport med skip, utenriks
611025 T	Posttransport med skip
611027	Transportmargin, skip
611028	Bilferging (innenriks)
611029 T	Forsyningsskip m.v. for oljevirksomhet
611031 T	Utleie av skip med mannskap, innenriks
611032 T	Taubåttjenester til sjøs
611033 T	Utleie av skip med mannskap, utenriks

Luftransport

621010	Flyreiser, rutegående
621021 T	Posttransport med fly
621022	Godstransport med fly, ellers
622011 T	Helikoptertransport for oljevirksomhet
622012 T	Passasjertransport ikke-rutegående, ellers
622020 T	Godstransport ikke-rutegående, ellers
622030 T	Utleie av fly med mannskap

Tjenester tilknyttet transport og reisebyråvirksomhet

631061 T	Kapitalslit, tjenester tilknyttet land- og lufttransport, lasting, lossing og lagring mv.
631110	Lasting og lossing
631210	Lagring av varer
632061 T	Kapitalslit, tjenester tilknyttet sjøtransport
632110 T	Tjenester tilknyttet jernbanetransport
632122	Bomvei-, bro- og tunneltjenester
632124	Parkering av biler
632125 T	Hjelpevirksomhet for landtransport
632126 T	Tjenester fra bussentraler
632127 T	Gods og transportsentraler
632211 T	Havnevesen
632215 T	Tjenester tilknyttet sjøtransport ellers
632261 T	Havnevesen, statlig konsum
632262 T	Lostjenester, statlig konsum
632264 T	Fyrvesentjenester, statlig konsum
632265 T	Tjenester tilknyttet sjøtransport ellers, statlig konsum
632271 T	Havnevesen, statlig gebyr
632272 T	Lostjenester, statlig gebyr
632274 T	Fyrvesentjenester, statlig gebyr
632275 T	Tjenester tilknyttet sjøtransport ellers, statlig gebyr
632281 T	Havnevesen, kommunalt konsum
632282 T	Lostjenester, kommunalt konsum
632284 T	Fyrvesentjenester, kommunalt konsum
632285 T	Tjenester tilknyttet sjøtransport ellers, kommunalt konsum
632310 T	Tjenester tilknyttet lufttransport
632360 T	Tjenester tilknyttet lufttransport, statlig konsum
632370 T	Tjenester tilknyttet lufttransport, statlig gebyr
633011 T	Turoperatørtjenester

633012 T	Reisebyrå tjenester
634011	Skipsmegler- og befraktertjenester
634012	Spedisjonstjenester, ellers
634019	Transportmargin, spedisjonstjenester
634020	Tjenester tilknyttet transport ellers
634029	Transportmargin, transport ellers

Post og telekommunikasjoner

641111 T	Avis og tidsskrifter, distribusjon
641112 T	Postsendinger ellers
641114 T	Posttjenester ellers
641115 T	Oppgjør med utenlandske postverk
641200	Budtjenester ellers
641911 T	Tjenesteyting fra Postverket til Postsparebanken
641912 T	Tjenesteyting fra Postverket til Postgiro
642011	Telefontjenester
642013	Mobiltelefontjenester
642014	Teleks, telefax, telegram m.v.
642016	Dataoverføringstjenester
642021 T	Kringkastingsoverføringstjenester
642023 T	Satelittoverføringstjenester
642025	Andre teletjenester
642030	Kringkastingsoverføringstjenester med kabel, ellers
642040 T	Egne investeringsarbeider på telekommunikasjonsutstyr

Finansielle tjenesteyting, unntatt forsikring og pensjonsfond

651111 T	Sentralbankvirksomhet, frie tjenester
651112 T	Sentralbankvirksomhet, betalte tjenester
651211 T	Bankvirksomhet ellers, frie tjenester
651212 T	Bankvirksomhet ellers, betalte tjenester
651213 T	Bankvirksomhet ellers, betalte tjenester(eksport)
651214 T	Bankvirksomhet ellers, betalte tjenester(import)
652110 T	Leasingtjenester
652211 T	Annen kredittgivning, frie tjenester
652212 T	Annen kredittgivning, betalte tjenester
652310 T	Andre finansielle tjenester utenom forsikring og pensjonsfond

Forsikring og pensjonsfond, unntatt trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning

660110 T	Livsforsikringstjenester
660210 T	Pensjonsfondtjenester
660312 T	Bilforsikringstjenester
660319 T	Andre skadeforsikringstjenester

Hjelpevirksomhet for finansiell tjenesteyting

671110 T	Tjenester tilknyttet administrasjon av finansmarkeder
671210 T	Fonds- og aksjemeklingstjenester
671310 T	Tjenester i tilknytning til kreditt- og finansieringsvirksomhet
671360 T	Tjenester i tilknytning til kreditt- og finansieringsvirksomhet, statlig konsum
671370	Tjenester i tilknytning til kreditt- og finansieringsvirksomhet, statlig gebyr
672010 T	Tjenester i tilknytning til forsikring og pensjonsfond

Omsetning og drift av eiendom

701000 T	Eiendomsomsetning
702011 T	Boligtjenester, husleie utenom egen bolig
702012 T	Forretningsbygg, husleie
702071 T	Boligtjenester, husleie statlig gebyr
702072 T	Forretningsbygg, husleie, statlig gebyr
702091 T	Boligtjenester, husleie, kommunalt gebyr
702092 T	Forretningsbygg, husleie, kommunalt gebyr
703000 T	Eiendomsformidling på oppdrag
704000 T	Boligtjenester, egen bolig

Utleie av maskiner og utstyr uten personell. utleie av husholdningsprodukter og produkter til personlig forbruk

711010	Utleie av personbiler
712110 T	Utleie av varebiler, lastebiler og busser
712210	Utleie av skip og båter
712310 T	Utleie av fly
713110 T	Utleie av jordbruksmaskiner og -utstyr
713210 T	Utleie av bygg- og anleggsmaskiner
713310	Utleie av datamaskiner og annet kontormateriell
713411	Utleie av maskiner og utstyr ellers
713412 T	Utleie av borerigger
714010 T	Utleie av husholdningsutstyr m.m.

Databehandlingsvirksomhet

721010	Konsulentvirksomhet tilknyttet maskinvare (hardware)
722010	Programvare, software (innspilt materiell med spesielle tekniske data), vare
722020	Konsulentvirksomhet tilknyttet system- og programvare (software)
723000	Databehandlingstjenester
724010	Databasetjenester
725000 T	Reparasjon av kontor- og datamaskiner
726010	Andre databehandlingstjenester

Forskning og utviklingsarbeid

730060 T	Forskning og utvikling, statlig konsum
730061 T	Kapitalslit, Forskning og utviklingsarbeid
730070	Forskning og utvikling, statlig gebyr
731000 T	Forskning og utvikling, naturvitenskap
732000 T	Forskning og utvikling, samfunnsvitenskap

Annen forretningsmessig tjenesteyting

741110 T	Juridisk tjenesteyting
741200 T	Revisjon og regnskapstjenester mv.
741300 T	Markeds- og opinionsundersøkelser
741400 T	Bedriftsrådgiving, mv
741500	Management - Holdingselskap
742011 T	Plantegning og teknisk tegning
742012 T	Arkitekttjenester
742020	Teknisk konsulentteneste
742030	Geologiske undersøkelser
742040	Annen teknisk tjenesteyting
742060 T	Geologiske undersøkelser, kartproduksjon, landmåling o.l.,statlig konsum
742061 T	Kapitalslit, arkitekt, teknisk konsulentvirksomhet mv.
742070	Geologiske undersøkelser, kartproduksjon, landmåling o.l.,statlig gebyr
743010 T	Teknisk utprøving og analyse
743060 T	Teknisk utprøving og analyse, statlig konsum
743070	Teknisk utprøving og analyse, statlig gebyr
744010	Reklametjeneste og annonsevirkosmhet
745000 T	Vikartjenester mv
745060 T	Vikartjenester, statlig konsum
745061 T	Kapitalslit, formidling, utleie av arbeidskraft. Etterforskning, vaktteneste mv.
745070	Vikartjenester, statlig gebyr
746010 T	Sikkerhets- og etterforskningsarbeid
747010	Rengjøringstjenester
748110	Fotografier, eksponert film, varer
748120 T	Fotografering, fremkalling, tjenester
748200	Pakkeverksomhet
748300	Kontorservice og oversettingstjenester
748400	Forretningsmessig tjenesteyting ellers (bl.a. lissenser, patenter)
748410 T	Leie av lisenser, patenter, royalties mv.

Undervisning

800061 T	Kapitalslit, undervisning
800081 T	Kapitalslit, undervisning
801010 T	Undervisningstjenester, førskoler og grunnskoler
801060 T	Undervisningstjenester, førskoler og grunnskoler, statlig konsum
801070 T	Undervisningstjenester, førskoler og grunnskoler, statlig gebyr
801080 T	Undervisningstjenester, førskoler og grunnskoler, kommunalt konsum
801090 T	Undervisningstjenester, førskoler og grunnskoler, kommunalt gebyr
802000 T	Undervisningstjenester, videregående skoler
802060 T	Undervisningstjenester, videregående skoler, statlig konsum
802070 T	Undervisningstjenester, videregående skoler, statlig gebyr
802080 T	Undervisningstjenester, videregående skoler, kommunalt konsum
802090 T	Undervisningstjenester, videregående skoler, kommunalt gebyr
803010 T	Undervisningstjenester, høyere utdanning
803060 T	Undervisningstjenester, høyere utdanning, statlig konsum
803070	Undervisningstjenester, høyere utdanning, statlig gebyr
804110 T	Undervisningstjenester, kjøreskoler
804200 T	Undervisningstjenester, voksenopplæring mv
804260 T	Undervisningstjenester, voksenopplæring mv., statlig konsum
804270 T	Undervisningstjenester, voksenopplæring mv., statlig gebyr
804280 T	Undervisningstjenester, voksenopplæring mv., kommunalt konsum
804290 T	Undervisningstjenester, voksenopplæring mv., kommunalt gebyr

Helse- og sosialtjenester

851061 T	Kapitalslit, helsetjenester
851081 T	Kapitalslit, helsetjenester
851110 T	Sykehustjeneste
851161 T	Sykehustjeneste, somatiske, statlig konsum
851162 T	Sykehustjeneste, psykiatriske, statlig konsum
851171	Sykehustjeneste, somatiske, statlig gebyr
851172	Sykehustjeneste, psykiatriske, statlig gebyr
851181 T	Sykehustjeneste, somatiske, kommunalt konsum
851182 T	Sykehustjeneste, psykiatriske, kommunalt konsum
851191 T	Sykehustjeneste, somatiske, kommunalt gebyr
851192 T	Sykehustjeneste, psykiatriske, kommunalt gebyr
851210 T	Legetjenester
851260 T	Legetjenester, statlig konsum
851270 T	Legetjenester, statlig gebyr
851280 T	Legetjenester, kommunalt konsum
851290	Legetjenester, kommunalt gebyr
851310 T	Tannlegetjenester
851380 T	Tannlegetjenester, kommunalt konsum
851390 T	Tannlegetjenester, kommunalt gebyr
851413 T	Fysioterapeuter, kiropraktorer
851414 T	Ambulansetjenester
851419 T	Helsetjenester ellers
851489 T	Helsetjenester ellers, kommunalt konsum
851499	Helsetjenester ellers, kommunalt gebyr
852011 T	Veterinærtjenester for kjæledyr
852012 T	Veterinærtjenester ellers
852060 T	Veterinærtjenester, statlig konsum
852070	Veterinærtjenester, statlig gebyr
853061 T	Kapitalslit, sosial- og omsorgstjenester
853081 T	Kapitalslit, sosial- og omsorgstjenester
853110 T	Sosial omsorg i institusjon
853160 T	Sosial omsorg i institusjon, statlig konsum
853170 T	Sosial omsorg i institusjon, statlig gebyr
853180 T	Sosial omsorg i institusjon, kommunalt konsum
853190 T	Sosial omsorg i institusjon, kommunalt gebyr
853211 T	Barnehage
853212 T	Dagmamma
853213 T	Tjenester fra katastrofe- og hjelpeorganisasjoner
853263 T	Omsorgstjenester ellers, statlig konsum
853273 T	Omsorgstjenester ellers, statlig gebyr
853281 T	Barnehage- og daghjemstjenester, kommunalt konsum
853283 T	Omsorgstjenester ellers, kommunalt konsum
853291 T	Barnehage- og daghjemstjenester, kommunalt gebyr
853293 T	Omsorgstjenester ellers, kommunalt gebyr
854010 T	Pleie og omsorg for eldre og funksjonshemmede
854080 T	Pleie og omsorg for eldre og funksjonshemmede, kommunalt konsum
854081 T	Kapitalslit, pleie og omsorg for eldre og funksjonshemmede, kommunalt konsum
854090 T	Pleie og omsorg for eldre og funksjonshemmede, kommunalt gebyr

Kloakk og renovasjonsvirksomhet

900010	Kloakktømming
900020	Søppeltømming, mv
900081 T	Kloakktømming, kommunalt konsum
900082 T	Søppeltømming, kommunalt konsum
900083 T	Kapitalslit, kloakk- og renovasjonsvirksomhet
900091	Kloakktømming, kommunalt gebyr
900092	Søppeltømming, kommunalt gebyr

Interesseorganisasjoner ikke nevnt annet sted

911000 T	Tjenester fra næringslivs-, arbeidsgiverorganisasjoner og yrkessammenslutninger
912010 T	Tjenester fra arbeidstakerorganisasjoner
913000 T	Tjenester fra religiøse, partipolitiske og andre organisasjoner

Fritidsvirksomhet, kulturell tjenesteyting og sport

921061 T	Kapitalsli, kino og annen underholdning, nyhetsbyråer og kulturell tjenesteyting
921081 T	Kapitalsli, kino og annen underholdning, nyhetsbyråer og kulturell tjenesteyting
921110 T	Film, kinomatografisk
921120	Videokassetter
921130 T	Filmproduksjon (inkl. reklame), mv
921160 T	Filmproduksjon (inkl. reklame), statlig konsum
921170	Filmproduksjon (inkl. reklame), statlig gebyr
921210 T	Film- og videodistribusjon m.v.
921310 T	Film- og videobåndfremvisning (kino)
922001 T	Kringkastingstjenester, lisens
922002	Kringkastingstjenester, reklame
923110 T	Kunstverk, antikviteter og samlegjenstander ellers
923121 T	Forfattere (honorarer)
923122 T	Underholdning i teater, opera, konserthus o.l.
923160 T	Underholdning i teater, opera, konserthus o.l., statlig konsum
923170	Underholdning i teater, opera, konserthus o.l., statlig gebyr
923180 T	Underholdning i teater, opera, konserthus o.l., kommunalt konsum
923190	Underholdning i teater, opera, konserthus o.l., kommunalt gebyr
923300 T	Fornøyelsesparker, sirkus og annen underholdning
924010 T	Nyhetsreportasjeformidling
925000 T	Bibliotek- og museumstjenester, boaniske og zoologiske hager
925160 T	Bibliotek- og arkivtjenester, statlig konsum
925170	Bibliotek- og arkivtjenester, statlig gebyr
925180 T	Bibliotek- og arkivtjenester, kommunalt konsum
925190	Bibliotek- og arkivtjenester, kommunalt gebyr
925260 T	Museumstjenester, statlig konsum
925270	Museumstjenester, statlig gebyr
925280 T	Museumstjenester, kommunalt konsum
925290	Museumstjenester, kommunalt gebyr
925360 T	Botaniske og zoologiske hager, naturreservater og fredning av dyreliv, statlig konsum
925370 T	Botaniske og zoologiske hager, naturreservater og fredning av dyreliv, statlig gebyr
926000 T	Sport og idrett
926010 T	Sport og idrett, egne investeringsarbeider
926080 T	Sport og idrett, kommunalt konsum
926090 T	Sport og idrett, kommunalt gebyr
927111 T	Tipping
927112 T	Lotto
927113 T	Totalisatorspill, rikstoto

927114 T	Andre spill og lotterier
927210 T	Andre rekreasjonstjenester
927280 T	Andre fritidsaktiviteter, kommunalt konsum
927290 T	Andre fritidsaktiviteter, kommunalt gebyr

Annen personlig tjenesteyting

930110 T	Vaskeri- og renseritjenester
930220	Frisør og skjønnhetspleie
930310 T	Begravelsesbyråer og kirkegårder, tjenester og drift
930400 T	Personlig tjenesteyting ellers

Lønnet arbeid i privat husholdning

950010 T	Lønnet husarbeid
----------	------------------

Fjernede produktskatter¹ i ERA-beregningene

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Avgift på motorvogner m.m., engangsavgift	5536	71	10	70,2
Avgift på motorvogner m.m., engangsavgift	5536	71	20	6952,0
Avgift på motorvogner m.m., bensin	5536	76	0	9298,4
Avgifter på båter m.v.	5537	71	10	10,8
Avgifter på båter m.v.	5537	71	20	10,8
Avgifter på båter m.v.	5537	71	30	14,4
Avgift på elektrisk kraft, forbruksavgift	5541	70	0	2651
Avgift på mineralolje m.v., mineralolje	5542	70	0	1925,2
Avgift på mineralolje m.v., smøreolje	5542	71	0	55,9
Avgift på kull og koks	5544	70	10	6,7
Avgift på kull og koks	5544	70	20	0,2
Sjokolade og sukkervareavgift	5555	70	10	6,7
Sjokolade og sukkervareavgift	5555	70	20	6,7
Sjokolade og sukkervareavgift	5555	70	30	6,7
Sjokolade og sukkervareavgift	5555	70	40	420,1
Sjokolade og sukkervareavgift	5555	70	50	6,7
Sjokolade og sukkervareavgift	5555	70	60	6,7
Sjokolade og sukkervareavgift	5555	70	70	213,4
Avgift på sukker	5557	70	10	2,0
Avgift på sukker	5557	70	20	4,1
Avgift på sukker	5557	70	30	197,4
Sildemel, avgift	5970	71	0	77,3
Prisreg.avgift	5970	72	0	63,2
Totalt				22006,6

¹ Tidligere vareavgifter.

Fjernede nærings subsidier¹ i ERA-beregningene

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Jordbruk				
Fin.dep.fond	103			1,4
Fin.dep.fond	111			13,7
Fin.dep.fond	112			1379,9
Fin.dep.fond	208			0,0
Fin.dep.fond	283			244,6
Fin.dep.fond	340			431,0
Fin.dep.fond	459			12,7
Fin.dep.fond	460			0,4
Fin.dep.fond	481			16,4
Fin.dep.fond	482			2,8
Reindriftsadm., tilskudd	1103	70	0	0,6
Tiltak mot dyresykdommer, tilskudd	1107	73	200	2,0
Tiltak mot dyresykdommer, tilskudd	1107	73	300	1,6
Tiltak mot dyresykdommer, tilskudd	1107	73	400	0,0
Tiltak mot dyresykdommer, tilskudd	1107	73	500	0,1
Tiltak mot dyresykdommer, tilskudd	1107	73	600	0,2
Ymse plantetiltak, tilskudd	1110	71	0	0,3
Stamsædavl, tilskudd	1110	73	100	1,7
Jordbruk, tilskudd til praktikantordning	1120	70	0	8,5
Jordbruk, istandsetting av dyrket jord	1140	73	0	8,7
Jordbruk, miljørettet prosjektarbeid	1140	77	110	10,2
Jordbruk, miljørettet prosjektarbeid	1140	77	200	0,9
Jordbruk, sikringstiltak	1148	70	100	1,6
Jordbruksavtalen, markedsregulering	1150	70	0	0,2
Jordbruksavtalen, markedsregulering	1150	70	110	126,9
Jordbruksavtalen, pristilskudd	1150	73	0	0,1
Jordbruksavtalen, pristilskudd	1150	73	600	530,0
Jordbruksavtalen, pristilskudd	1150	73	820	3,4
Jordbruksavtalen, pristilskudd	1150	73	100	232,0
Jordbruksavtalen, pristilskudd	1150	73	320	489,3
Jordbruksavtalen, pristilskudd	1150	73	400	261,1
Jordbruksavtalen, pristilskudd	1150	73	810	71,6
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	1	1735,3
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	10	10,0
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	16	6,1
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	17	1,8
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	27	70,7
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	28	66,5

¹ Tidligere sektorsubsidier.

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	2	88,1
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	4	2184,8
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	5	24,3
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	6	57,0
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	9	74,4
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	13	13,5
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	14	13,9
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	18	103,5
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	21	2159,7
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	22	71,3
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	26	57,3
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	29	16,5
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	30	417,9
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	31	14,3
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	32	4,4
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	52	6,8
Reindriftsavtalen, markedsfremmende tiltak	1151	74	0	2,6
Reindriftsavtalen, tilsk. til transport av rein	1151	77	0	1,8
Reindriftsavtalen, kostnadssenkende og direkte tilskudd	1151	80	200	7,7
Reindriftsavtalen, kostnadssenkende og direkte tilskudd	1151	80	300	8,7
Reindriftsavtalen, kostnadssenkende og direkte tilskudd	1151	80	500	4,0
Reindriftsavtalen, kostnadssenkende og direkte tilskudd	1151	80	600	8,3
Reindriftsavtalen, kostnadssenkende og direkte tilskudd	1151	80	800	1,0
Reindriftsavtalen, kostnadssenkende og direkte tilskudd	1151	80	900	0,0
Reindriftsavtalen, kostnadssenkende og direkte tilskudd	1151	82	0	4,8
Statens Landbruksbank, lønn mv.	2411	1	100	23,5
Statens Landbruksbank, lønn mv.	2411	1	500	1,1
Statens Landbruksbank, lønn mv.	2411	1	800	3,6
Statens Landbruksbank, varer og tjenester	2411	11	100	2,8
Statens Landbruksbank, varer og tjenester	2411	11	200	1,4
Statens Landbruksbank, varer og tjenester	2411	11	300	3,3
Statens Landbruksbank, varer og tjenester	2411	11	400	5,7
Statens Landbruksbank, varer og tjenester	2411	11	700	0,8
Statens Landbruksbank, varer og tjenester	2411	11	800	0,7
Statens Landbruksbank, varer og tjenester	2411	11	900	3,2
Statens Landbruksbank, rentestøtte	2411	71	0	184,4
Kraftforfondet	2972	70	0	0,2
Omsetningsrådet	2973	70	0	17,4
Omsetningsrådet	2973	71	0	146,5
Omsetningsrådet	2973	72	0	2,5
Omsetningsrådet	2973	73	0	16,6
Omsetningsrådet	2973	74	0	111,1
Til gjennomføring av jordbruksavtalen, tilb.trekking av tilskudd til poteter	4150	73	0	-5,8
Statens landbruksbank, gebyr	5311	1	0	-13,1
Statens landbruksbank, andre inntekter	5311	2	0	-4,7
Statens landbruksbank, husleieinntekter	5311	3	0	-4,2
Totalt				11587,9

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Skogbruk				
Skogbruk, støtte til arbeidskraft	1140	79	0	17,9
Skogbruk, tilskudd til langsiktige inv. og næringstiltak	1142	71	0	142,8
Skogbruk, tilskudd til langsiktige inv. og næringstiltak	1142	71	100	0,0
Skogbruk, tilskudd til langsiktige inv. og næringstiltak	1142	71	200	0,9
Skogbruk, tilskudd til langsiktige inv. og næringstiltak	1142	71	400	0,0
Skogbruk, tilskudd til langsiktige inv. og næringstiltak	1142	71	500	0,1
Skogbruk, tilskudd til langsiktige inv. og næringstiltak	1142	71	700	5,7
Skogbruk, eo. støtte	1142	72	0	54,4
Skogbruk, eo. avsetningstilskudd	1142	75	0	2,5
Skogbruk, ressurs- og miljøtiltak	1142	76	0	2,5
Skogbruk, ressurs- og miljøtiltak	1142	76	100	1,8
Skogbruk, ressurs- og miljøtiltak	1142	76	200	8,4
Skogbruk, ressurs- og miljøtiltak	1142	76	300	1,0
Skogbruk, ressurs- og miljøtiltak	1142	76	400	1,1
Skogbruk, sikringstiltak	1148	70	200	3,0
Statsskog, direkte tilskudd	1161	70	0	25,4
Statsskog, avviklingskostnader	1161	74	0	2,3
Skogtiltaksfondet	2923	70	145	3,0
Utviklingsfondet for skogbruket	2924	70	145	3,7
Avslutning av Direktoratet for statens skoger: Salg av eiendom	4160	40	0	-0,3
Totalt				276,2
Fiske og fangst				
Fin.dep.fond	482			4,9
Fin.dep.fond	487			0,0
Fiskeriavtalen, tilskudd	1040	70	0	162,6
Fiskeriavtalen, tilskudd	1040	70	20	0,1
Fiskeri, sosiale tiltak	1050	71	0	3,0
Fiskeri, erstatninger	1050	74	0	0,6
Fiskeri, utv.tiltak Finnmark	1050	78	10	3,7
Fiskeri, erstatning stormskader	1050	80	0	7,0
Fiskeri, tilskudd til havneanlegg	1064	60	100	10,0
Statens Fiskarbank, lønn mv.	2414	1	100	8,6
Statens Fiskarbank, lønn mv.	2414	1	500	0,8
Statens Fiskarbank, lønn mv.	2414	1	800	1,7
Statens Fiskarbank, varer og tjenester	2414	11	100	0,4
Statens Fiskarbank, varer og tjenester	2414	11	200	0,2
Statens Fiskarbank, varer og tjenester	2414	11	300	1,0
Statens Fiskarbank, varer og tjenester	2414	11	400	2,0
Statens Fiskarbank, varer og tjenester	2414	11	500	0,2
Statens Fiskarbank, varer og tjenester	2414	11	600	0,4
Statens Fiskarbank, varer og tjenester	2414	11	900	2,0

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Statens Fiskarbank, tilskudd til fiskebåtkontrakter med rentesubsidier	2414	70	0	1,7
Statens Fiskarbank, dekning av tap	2414	73	0	13,0
Statens Fiskarbank, rentestøtte	2414	74	0	78,5
SND, administrasjon	2420	70	0	2,3
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	1	0,7
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	1	16,2
Norges Eksportråd	2966	70	5	6,4
Prisreguleringsfondet for sild	2970	72	0	18,1
Prisreguleringsfondet for sild	2970	73	0	3,2
Prisreguleringsfondet for sild	2970	74	0	10,0
Prisreguleringsfondet for sild	2970	76	0	75,4
Prisreguleringsfondet for sild	2970	77	0	0,1
Totalt				434,8
Oppdrett av fisk				
Fin.dep.fond	482			0,1
SND, administrasjon	2420	70	0	2,3
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	2	0,6
SND, tidl. gitte tilsagn inv.tilsk.	2425	70	10	1,8
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	1	0,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	2	16,2
Forskningstilskudd				7,1
Totalt				28,2
Prod. av andre konsumvarer				
Fin.dep.fond	482			0,1
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	4	0,4
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	5	0,4
SND, administrasjon	2420	70	0	3,6
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	6	0,4
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	10	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	11	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	12	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	40	2,8
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	45	4,1
Forskningstilskudd				8,9
Totalt				86,2

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Prod. av tekstil og bekledning				
Fin.dep.fond	482			0,1
Fin.dep.fond	482			1,2
SND, administrasjon	2420	70	0	0,0
SND, administrasjon	2420	70	0	3,9
SND, rentest. lån småbedr.fondet fra før 1993	2420	75	10	0,8
SND, rentest. lån småbedr.fondet fra før 1993	2420	75	20	0,2
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	4	0,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	13	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	14	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	5	5,4
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	10	5,4
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	15	5,4
Forskningstilskudd				0,6
Totalt				39,4
Foredl. av fiskeprodukter				
Fiskeriavtalen, tilskudd for styrking av konkurranseevnen	1040	85	0	2,0
Fiskeri, kvinnerettede tiltak	1050	73	0	17,4
Fiskeri, utv.tiltak Finnmark	1050	78	20	3,7
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	2	0,4
SND, administrasjon	2420	70	0	2,6
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	4	0,6
SND, tidl. gitte tilsagn inv.tilsk.	2425	70	20	3,2
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	2	0,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	5	24,3
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	73	0	139,9
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	35	2,8
Norges Eksportråd	2966	70	10	19,2
Totalt				216,3
Foredl. av kjøtt og meieriprod.				
Fin.dep.fond	482			0,1
Jordbruksavtalen, pristilskudd	1150	73	700	379
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	1	0,9
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	3	0,5
SND, administrasjon	2420	70	0	6,1
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	3	1,2
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	5	0,7
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	4	40,0
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	8	24,3
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	71	60	0,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	30	2,8
Norges Eksportråd	2966	70	15	6,4
Totalt				486,6

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Prod. av trevarer				
Fin.dep.fond	482			0,2
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	6	0,3
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	7	0,3
SND, administrasjon	2420	70	0	3,2
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	8	0,3
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	9	0,3
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	5	0,2
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	6	0,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	15	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	16	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	17	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	18	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	70	4,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	75	4,1
Norges Eksportråd	2966	70	25	12,8
Forskningstilskudd				2,0
Totalt				76,6
Prod. av kjemiske og mineraliske prod.				
Plastgjenv. anlegg i Follidal, etabl. tilskudd	550	71	100	19,2
Bergvesentet, tilskudd til prospektering	933	70	0	3,0
Bergvesentet, tilskudd til malmleting	933	71	0	0,5
Omstillingstiltak, Sør-Varanger	945	71	9	2,7
A/S Sydvaranger, tilskudd	950	70	0	126,4
Store Norske, tilskudd	951	70	10	80,7
Store Norske, tilskudd	951	70	20	24,1
Store Norske, tilskudd til avskr. investeringslån	951	71	0	32,0
Svalbard Samfunnsdrift A/S, tilskudd	952	70	0	71,3
Svalbard, Næringsutvikling A/S, tilskudd	952	71	0	5,5
Kings Bay Kullcompani A/S, tilskudd	953	70	0	12,0
Sulitjelma bergverk A/S, tilskudd	954	70	0	9,0
Norsk Koksverk A/S, tilskudd	955	70	0	2,1
A/S Bleikvassli Gruber, tilskudd	962	70	0	25,0
Avfallsminimering og spes.avfall, tilskudd	1442	70	50	1,4
Avfallsminimering og spes.avfall, tilskudd	1442	70	60	1,4
Avfallsminimering og spes.avfall, tilskudd	1442	70	80	2,9
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	15	0,1
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	16	0,1
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	18	0,3
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	19	0,3
SND, administrasjon	2420	70	0	0,0
SND, administrasjon	2420	70	0	0,0
SND, administrasjon	2420	70	0	6,7

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
SND, rentest. lån småbedr.fondet fra før 1993	2420	75	30	0,2
SND, rentest. lån småbedr.fondet fra før 1993	2420	75	40	0,5
SND, rentest. lån småbedr.fondet fra før 1993	2420	75	80	1,2
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	13	0,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	3	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	27	24,3
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	28	32,0
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	71	10	0,1
Norges Eksportråd	2966	70	30	6,4
Norges Eksportråd	2966	70	50	12,8
Forskningstilskudd				33,5
Totalt				546,0
Grafisk produksjon				
Lærebøker, tilskudd	249	70	100	14,2
Lærebøker, tilskudd	249	70	200	19,8
Lærebøker, tilskudd	249	70	300	10,4
Lærebøker, tilskudd	249	70	500	1,2
Lærebøker, tilskudd	249	71	0	29,5
Lærebøker, nyutgivelse	281	70	100	0,1
Lærebøker, nyutgivelse	281	70	200	0,0
Lærebøker, nyutgivelse	281	70	400	5,6
Pressestøtte, prod. tilskudd	335	71	100	203,1
Pressestøtte, pressekontorer	335	72	100	9,8
Pressestøtte, samiske aviser	335	75	100	5,3
Pressestøtte, ymse publ.	335	76	0	1,3
Pressestøtte, ymse publ.	335	76	100	30,6
Prseestøtte, distrib.tilsk. Nord-Norge	335	77	100	1,4
Fin.dep.fond	393			0,1
Fin.dep.fond	401			40,5
Fin.dep.fond	482			0,2
Fin.dep.fond	482			0,0
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	10	0,6
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	11	0,4
SND, administrasjon	2420	70	0	1,6
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	12	0,4
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	14	0,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	21	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	22	8,1
Totalt				400,5

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Prod. av treforedlingsprod.				
Avfallsminimering og spes.avfall, tilskudd	1442	70	30	6,4
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	8	0,3
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	9	0,4
SND, administrasjon	2420	70	0	3,2
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	10	0,3
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	11	0,3
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	7	0,2
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	8	0,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	19	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	20	8,1
Forskningstilskudd				4,0
Totalt				39,6
Prod. av kjemiske råvarer				
Avfallsminimering og spes.avfall, tilskudd	1442	70	40	4,3
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	13	0,4
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	14	0,2
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	17	0,2
SND, administrasjon	2420	70	0	0,6
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	9	0,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	24	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	25	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	26	16,2
Totalt				46,4
Raffinering av jordolje				
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	12	0,4
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	23	16,2
Forskningstilskudd				1,4
Totalt				18,0
Prod. av metaller				
Avfallsminimering og spes.avfall, tilskudd	1442	70	70	8,6
Avfallsminimering og spes.avfall, tilskudd	1442	70	90	17,8
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	20	0,4
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	21	0,7
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	22	0,3
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	29	8,1
Forskningstilskudd				13,4
Totalt				49,3
Prod. av verkstedsprodukter				
Fin.dep.fond	170			0,6
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	23	0,3
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	24	0,3
Miljølån, oppf. av garantiansvar	1442	73	25	0,4
SND, administrasjon	2420	70	0	11,3
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	15	0,1
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	16	0,3
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	17	0,1

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
SND, rentest. lån småbedr.fondet fra før 1993	2420	75	50	1,0
SND, rentest. lån småbedr.fondet fra før 1993	2420	75	60	1,0
SND, rentest. lån småbedr.fondet fra før 1993	2420	75	70	1,0
SND, tidl. gitte tilsagn inv.tilsk.	2425	70	30	1,2
SND, tidl. gitte tilsagn inv.tilsk.	2425	70	40	0,8
SND, tidl. gitte tilsagn inv.tilsk.	2425	70	50	1,4
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	30	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	31	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	32	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	33	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	34	24,3
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	20	8,2
Norges Eksportråd	2966	70	35	6,4
Norges Eksportråd	2966	70	40	12,8
Forskningstilskudd				288,6
Totalt				408,7
Bygging av skip				
Omstillingstiltak, Sør-Varanger	945	71	8	54,1
Skipsbygging, rentestøtte langtidsfinansiering	946	70	0	643,2
Skipsbygging, rentestøtte byggelån	946	71	0	17,6
Skipsbygging, rentestøtte fiskebåter	946	72	0	27,6
Skipsfinansiering, tollgodtgjørelse	1634	70	0	6,8
SND, administrasjon	2420	70	0	0,0
SND, administrasjon	2420	70	0	7,1
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	13	1,5
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	10	0,7
Fond for støtte til skipskontrakter	2930	70	10	41,4
Fond for støtte til skipskontrakter	2930	70	20	40,2
Fond for støtte til skipskontrakter	2930	70	30	294,5
Fond for støtte til innenlandske fiskebåtkontrakter	2931	70	10	2,6
Fond for støtte til innenlandske fiskebåtkontrakter	2931	70	20	20,7
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	35	24,3
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	25	10,8
Norges Eksportråd	2966	70	45	12,8
Totalt				1205,9
Prod. av oljeplattformer mv.				
SND, administrasjon	2420	70	0	5,5
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	14	1,7
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	36	24,3
Totalt				31,5
Bygge- og anleggsvirksomhet				
Fin.dep.fond	482			0,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	38	8,1
Forskningstilskudd				2,4
Totalt				10,7

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Bank- og forsikringsvirksomhet				
Eksportfremmende tiltak, tilskudd	121	70	0	1,0
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	90	0	43,6
Totalt				44,6
Elektrisitetsproduksjon				
Tilskudd til energiforsyningsselskap	934	72	100	37,9
Tilskudd til energiforsyningsselskap	934	72	200	2,4
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	37	8,1
Norges Eksportråd	2966	70	55	6,4
Forskningstilskudd				0,1
Totalt				54,9
Landtransport mv.				
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	43	8,1
Lufttransport mv.				
SND, administrasjon	2420	70	0	0,3
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	11	0,1
SND, tidl. gitte tilsagn inv. tilsk.	2425	70	60	1,4
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	44	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	53	16,2
Totalt				26,1
Innenriks sjøfart				
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	60	78	10,6
Varehandel				
Fin.dep.fond	340			1,2
Fin.dep.fond	401			0,4
Fin.dep.fond	459			0,2
Fin.dep.fond	459			0,0
Fin.dep.fond	482			3,1
Fin.dep.fond	482			1,3
Tilskudd til apotek	751	70	0	15,0
Tilskudd til apotek	751	72	0	35,0
Omstillingstiltak, dagligv. utkant	945	70	0	4,2
Omstillingstiltak, dagligv. utkant	945	70	100	0,1
Omstillingstiltak, dagligv. utkant	945	70	200	3,7
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	3	8,1
Jordbruksavtalen, kostn.senkende og dir. tilskudd	1150	74	53	5,6
Biloppsamling, driftstilskudd	1449	80	0	18,3
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	39	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	40	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	65	4,1
Forskningstilskudd				9,5
Totalt				126,0

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Annen privat tjenesteprod.				
Fin.dep.fond	112			3,4
Fin.dep.fond	112			2,0
Fin.dep.fond	112			1,0
Eksportfremmende tiltak, tilskudd	121	70	120	4,1
Eksportfremmende tiltak, tilskudd	121	70	200	6,0
Fin.dep.fond	246			0,0
Fin.dep.fond	247			0,0
Fin.dep.fond	305			0,0
Fin.dep.fond	338			0,1
Fin.dep.fond	340			8,6
Fin.dep.fond	340			0,0
Fin.dep.fond	340			0,0
Fin.dep.fond	361			0,1
Fin.dep.fond	393			0,0
Fin.dep.fond	393			0,7
Fin.dep.fond	393			25,4
Fin.dep.fond	393			0,0
Fin.dep.fond	401			1,0
Fin.dep.fond	401			0,1
Fin.dep.fond	401			1,9
Fin.dep.fond	401			9,6
Fin.dep.fond	401			56,8
Fin.dep.fond	405			0,1
Fin.dep.fond	405			0,1
Fin.dep.fond	405			0,2
Fin.dep.fond	406			0,3
Fin.dep.fond	406			0,1
Fin.dep.fond	406			0,0
Fin.dep.fond	406			2,5
Fin.dep.fond	438			20,4
Fin.dep.fond	459			0,3
Fin.dep.fond	459			0,7
Fin.dep.fond	459			0,0
Fin.dep.fond	459			0,6
Fin.dep.fond	459			1,3
Fin.dep.fond	459			0,2
Fin.dep.fond	481			0,5
Fin.dep.fond	481			19,3
Fin.dep.fond	482			0,1
Fin.dep.fond	482			0,2
Fin.dep.fond	482			0,7
Fin.dep.fond	482			0,3
Fin.dep.fond	482			0,3
Fin.dep.fond	482			0,8
Fin.dep.fond	482			0,4
Fin.dep.fond	495			0,1
Fin.dep.fond	495			0,2
Fin.dep.fond	566			0,2
Fin.dep.fond	566			0,1
Fin.dep.fond	584			0,0

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Regional utvikling, tidl. gitte tilsagn	552	70	10	1,1
Regional utvikling, tidl. gitte tilsagn	552	70	20	0,1
Regional utvikling, tidl. gitte tilsagn	552	70	30	0,7
Reindriftsavtalen, tilskudd til org.arbeid	1151	72	0	4,5
Avfallsminimering og spes.avfall, tilskudd	1442	70	10	7,8
Biloppsamling, transportstøtte	1449	71	100	7,7
Biloppsamling, transportstøtte	1449	71	200	5,9
Biloppsamling, transportstøtte	1449	71	300	3,0
Biloppsamling, driftstilskudd	1449	73	0	10,9
SND, administrasjon	2420	70	0	34,0
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	18	1,5
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	19	0,9
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	20	0,6
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	21	0,4
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	22	0,6
SND, rentestøtte ved risikolån	2420	73	23	0,4
SND, tidl. gitte tilsagn inv.tilsk.	2425	70	70	2,4
SND, tidl. gitte tilsagn inv.tilsk.	2425	70	80	1,4
SND, tidl. gitte tilsagn bedr.utv.	2425	71	12	0,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	41	24,3
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	42	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	45	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	46	8,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	47	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	48	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	49	24,3
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	50	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	51	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	52	24,3
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	70	54	16,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	71	20	0,1
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	71	30	0,3
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	71	40	0,0
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	72	10	80,4
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	72	20	6,7
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	72	30	46,9
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	50	8,2
Fond for distrikts- og næringsutvikling	2932	74	55	8,2
Norges Eksportråd	2966	70	60	12,8
Forskningstilskudd				79,3
Totalt				692,1

Fjernede næringskatter¹ i ERA-beregningene

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Jordbruk				
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	1	16,4
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	1	44,5
Miljøavgifter i landbruket, kunstgjødsel	5545	70	0	171,1
Miljøavgifter i landbruket, plantevernmidler	5545	70	0	21,0
Omsetningsavgift, melk	5973	70	0	18,4
Omsetningsavgift, kjøtt/flesk	5973	71	0	88,6
Omsetningsavgift, pelsskinn	5973	72	0	4,3
Omsetningsavgift, grønnsaker	5973	73	20	3,9
Omsetningsavgift, egg/fjærkre	5973	74	0	118,5
Totalt				486,7
Skogbruk				
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	2	5,6
Fiske og fangst				
Fin.dep.fond	195			15,3
Fin.dep.fond	241			0,0
Totalt				15,3
Foredl. av kjøtt og meieriprod.				
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	2	5,5
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	3	5,5
Totalt				11,0
Prod. av kjemiske og mineralske produkter				
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	5	5,5
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	5	5,6
Totalt				11,1
Grafisk produksjon				
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	4	5,5

¹ Tidligere sektoravgifter.

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Bygge- og anleggsvirksomhet				
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	7	10,9
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	8	21,8
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	6	27,8
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	7	27,8
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	8	5,6
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	9	11,1
Totalt				105,0
Bank- og forsikringsvirksomhet				
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	19	10,9
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	21	5,5
Dokumentavgift	5565	70	40	84,0
Dokumentavgift	5565	70	50	12,0
Totalt				112,4
Elektrisitetsprod.				
Energi- og vassdragsforvaltning, refusjon av dokumentavgift	934	71	0	-35,3
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	6	10,9
Dokumentavgift	5565	70	60	113,2
Fin.dep.fond	305			67,2
Totalt				156,0
Landtransport mv.				
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	14	5,5
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	15	81,8
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	16	10,9
Avgift på motorvogner m.m., vektårsavgift	5536	73	10	284,0
Avgift på motorvogner m.m., vektårsavgift	5536	73	20	6,0
Avgift på motorvogner m.m., vektårsavgift	5536	73	30	2,9
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	13	66,8
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	15	22,3
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	16	233,9
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	17	22,3
Totalt				736,4

Tekst	Kapittel	Post	Underpost	Beløp
Innenriks sjøfart				
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	18	5,6
Post og telekommunikasjon				
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	17	5,5
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	18	5,5
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	19	5,6
Totalt				16,6
Varehandel				
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	9	283,5
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	11	33,4
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	12	11,1
Avgift på motorvogner m.m., kilometeravgift	5536	74	30	2,8
Avgift på motorvogner m.m., omregistreringsavgift	5536	75	0	1048,5
Avgift på motorvogner m.m., mineralolje til framdrift av motorvogn	5536	77	0	1658,6
Fin.dep.fond	282			36,5
Fin.dep.fond	283			229,6
Totalt				3304,0
Boligtjenester				
Dokumentavgift	5565	70	10	180,0
Annen privat tjenesteprod.				
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	11	5,5
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	12	10,9
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	13	5,5
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	22	5,5
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	23	16,4
Dokumentavgift	5565	70	20	120,0
Dokumentavgift	5565	70	30	691,0
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	24	5,5
Avgift på motorvogner m.m., årsavgift	5536	72	25	5,5
Fin.dep.fond	301			14,3
Totalt				880,1

Tidligere utgitt på emneområdet *Previously issued on the subject*

Rapporter (RAPP)

- 91/12 Johnsen, T.A: Modell for kraftsektoren
- 91/13 Bye, T. og T.A. Johnsen: Effektivisering av kraftmarkedet
- 93/31 Holmøy, E., T. Hægeland, Ø. Olsen and B. Strøm: Effektive satser for næringsstøtte
- 94/21 Skatter og overføringer til private - Historisk oversikt over satser mv. Årene 1975-1994
- 94/25 Bowitz, E., T. Fæhn, L.A. Grünfeld og K. Moum: Norsk medlemskap i EU - en makroøkonomisk analyse
- 94/31 Hægeland, T.: En indikator for effekter av næringspolitiske tiltak i en økonomi karakterisert ved monopolistisk konkurranse
- 95/9 Fæhn, T., L.A. Grünfeld, E. Holmøy, T. Hægeland and B. Strøm: Sammensetningen av den effektive støtten til norske næringer i 1989 og 1991

Sosiale og økonomiske studier (SØS)

- 79 Inger Gabrielsen: Det norske skattesystemet 1992

Discussion Papers (DP)

- 122 Holmøy, E., T. Hægeland and Ø. Olsen: Effective rates of Assistance for Norwegian Industries
- 147 Holmøy, E. and T. Hægeland: Effective Rates of Assistance for Norwegian Industries
- 150 Bowitz, E., T. Fæhn, L.A. Grünfeld and K. Moum: Transitory Adjustment Costs and Long Term Welfare Effects of an EU-Membership - The Norwegian Case
- 161 Hægeland, T. (1996): Monopolistic Competition, Resource Allocation and the Effects of Industrial Policy
- 176 Fæhn, T. and L.A. Grünfeld: Recent Leaps Towards Free Trade - The Impact on Norwegian Industry and Trade Patterns

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter

Recent publications in the series Reports

- 95/30 T. Skjerpen: Seasonal Adjustment of First Time Registered New Passenger Cars in Norway by Structural Time Series Analysis. 1995. 35s. 80 kr. ISBN 82-537-4200-2
- 95/31 A. Bruvoll og K. Ibenholt: Norske avfallsmengder etter årtusenskiftet. 1995. 41s. 80 kr. ISBN 82-537-4208-8
- 95/32 S. Blom: Innvandrere og bokonsentrasjon i Oslo. 1995. 125s. 95 kr. ISBN 82-537-4211-8
- 95/33 T.A. Johnsen og B.M. Larsen: Kraftmarkedsmodell med energi- og effektdimensjon. 1995. 54s. 95 kr. ISBN 82-537-4212-6
- 95/34 F. R. Aune: Virkninger på de nordiske energimarkedene av en svensk kjernekraftutfasing. 1995. 58s. 95 kr. ISBN 82-537-4213-4
- 95/35 M.S. Bjerkseth: Engroshandelen i Norge 1985-1992. 1995. 43s. 95 kr. ISBN 82-537-4214-2
- 95/36 T. Kornstad: Vridninger i lønnstakernes relative brukerpriser på bolig, ikke-varige goder og fritid 1985/86 til 1992/93. 1995. 35s. 80 kr. ISBN 82-537-4216-9
- 95/38 G.J. Limperopoulos: Usikkerhet i oljeprosjekter. 1995. 72s. 95 kr. ISBN 82-537-4222-3
- 96/1 E. Bowitz, N.Ø. Mæhle, V.S. Sasmitawidjaja and S.B. Widoyono: MEMLI - The Indonesian Model for Environmental Analysis: Technical Documentation. 1996. 70s. 95 kr. ISBN 82-537-4223-1
- 96/2 A. Essilfie: Investeringer, kostnader og gebyrer i den kommunale avløpssektoren: Resultater fra undersøkelsen i 1995. 1996. 36s. 80 kr. ISBN 82-537-4239-8
- 96/3 Resultatkontroll jordbruk 1996: Gjennomføring av tiltak mot forurensninger. 1996. 85s. 95 kr. ISBN 82-537-4244-4
- 96/4 Å. Osmunddalen og T. Kalve: Bofaste innvandreres bruk av sosialhjelp 1987-1993. 1996. 33s. 80 kr. ISBN 82-537-4245-2
- 96/5 S. Blom: Inn i samfunnet? Flyktningkull i arbeid, utdanning og på sosialhjelp. 1996. 84s. 95 kr. ISBN 82-537-4249-5
- 96/6 J.E. Finnvold: Kommunale helsetilbud: Organisering, ulikhet og kontinuitet. 1996. 70s. 95 kr. ISBN 82-537-4221-5
- 96/7 Offentlig sektor i Norge: Strukturelle hovedtrekk og utvikling i perioden 1988-1994. 1996. 43s. 80 kr. ISBN 82-537-4268-1
- 96/8 K.E. Rosendahl: Helseeffekter av luftforurensning og virkninger på økonomisk aktivitet: Generelle relasjoner med anvendelse på Oslo. 1996. 40s. 80 kr. ISBN 82-537-4277-0
- 96/9 S.-E. Mamelund og J.-K. Borgan: Kohort- og periodedødelighet i Norge 1846-1994. 1996. 236s. 165 kr. ISBN 82-537-4278-9
- 96/10 A. Schjalm: Kvalitetsundersøkelsen for Folke- og bolig telling 1990. 1996. 36s. 80 kr. ISBN 82-537-4279-7
- 96/11 K. Skrede og M. Ryen: Levekår i støpeskjeen. Status og utvikling i ungdomsgenerasjonenes materielle levekår 1990-1995. 1996. 80s. 95 kr. ISBN 82-537-4284-3
- 96/12 K.H. Alfsen, P. Boug and D. Kolsrud: Energy Demand, Carbon Emissions and Acid Rain: Consequences of a Changing Western Europe. 1996. 26s. 80 kr. ISBN 82-537-4285-1
- 96/13 M.W. Arneberg: Theory and Practice in the World Bank and IMF Economic Policy Models: Case study Mozambique. 1996. 28s. 80 kr. ISBN 82-537-4296-7
- 96/14 O. Skorge, F. Foyen og G. Frengen: Forsknings- og utviklingsvirksomhet i norsk industri 1993. 1996. 57s. 95 kr. ISBN 82-537-4306-8
- 96/15 K.O. Oftedal: Framskrivning av markeds-situasjonen for helse- og sosialpersonell fram mot år 2030. 1996. 66s. 95 kr. ISBN 82-537-4307-6
- 96/16 M.I. Hansen, T.A. Johnsen og J.Ø. Oftedal: Det norske kraftmarkedet til år 2020: Nasjonale og regionale framskrivninger. 1996. 39s. 80 kr. ISBN 82-537-4316-5
- 96/18 T. Fæhn og T. Hægeland: Effektive satser for næringsstøtte 1994. 1996. 79s. 95 kr. ISBN 82-537-4323-8

Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Publikasjonen kan bestilles fra:

Statistisk sentralbyrå
Salg-og abonnementservice
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Telefon: 22 00 44 80
Telefaks: 22 86 49 76

eller:

Akademika – avdeling for
offentlige publikasjoner
Møllergt. 17
Postboks 8134 Dep.
N-0033 Oslo

Telefon: 22 11 67 70
Telefaks: 22 42 05 51

ISBN 82-537-4323-8
ISSN 0806-2056

Pris kr 95,00

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway